

ERDI IRKA

IRODALMI-KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

XIII. évf. 2024/2. JÚNIUS

500 Ft

Baka Györgyi

Fényszögek

Égből zuhanó fényszögek,
hasítsatok benső lényembe!
Álmokat érlelő időmet eltékoztam,
megkövültek rossz szokásaim.
Amit átszúr tisztaságotok,
az már úgyis régóta halott.

Tücskök ciripelnek gyér füvek közt
a betontömb szélénél...
Legbelül, a sejtek között telítettség
vagy hiány feszít?
Elbújtat az anyanyelv, vagy
kitárja ismeretlen mélységeim?

Lehet, hogy letéphetetlen
szavakból szőtték Baka-ingem?
Meddig kucorgok magzatpózban
a bezárt kapu előtt?

Az ébredező hajnali mezőre
lágyan simuló Veronika-kendőt
akkor terítéd arcomra, ha
megnyílok az önátadás örömének?

Botos Ferenc

Miserere, Naphimnusz
(*Arszenyij Tarkovszkij emlékezetére*)

Aludj, macska, aludj,
a nyár jön, és rögtön tovaszáll,
homályba borulnak a fények,
„alig valami ez már”.

Aludj, macska, aludj,
kitelt a sorsod, a Semmi vár,
talpadon egy levél még fennakad,
„alig valami ez már”.

Aludj, macska, aludj,
egyre fogy a fény, nő az árny,
odafenn szikrázó csillagok,
„alig valami ez már”.

Aludj, macska, aludj,
angyalszárny tán befed és dajkál,
egyre megy élvezet vagy fájdalom,
„alig valami ez már”.

Naphimnusz (haikuk)

kövekbe zárt csend
hullámzik, lüktet a fény
elrejlő Isten

rohanó patak
mélyén rejtőzve, éppen
csillan a gránát

pacsirtaének
legmagányosabb ima
föld és ég között

Büki Attila

Táj a Szigetközben
(*Nagy Gáspár emlékének*)

befejeződött
és csend lett
a macska
kifutott a kertből
a csitke
csak a csitke piroslott
a tető alján
az esőcsatorna
szürkén pislogott
a magasló túlomb alatt

befejeződött
és úszott a csönd
a Dunának
kicsike hullámon
Isten hajójának
és álltak az angyalok
csak az angyalok
fehér fűzfakosárban

mindenki más
sehol a világban

a táj
mintha behorpadt volna
az eljövő
karácsony előtt
és égett
benne szalmaszál
egyetlenegy
az eljövő jászolból
egyetlenegy
az eljövő jászolból

Cettler Gertrúd

hiábavalóság

hiába a végtelen várakozás
hiába a bohókásan mókás móka
jó dolga csak a keservesen egyszerű dalolászásnak
volna
hiába a sok szép beszéd
hiába a számtalanul sok száz
csupaszív ének
mégis meséink távolból olykor bár de összeérnek
hiába a fullasztó levegő
hiába a póre szavak
köztünk ellenben csakis a nyers erő
mely feneketlen marad
ez mi duzzasztja a sóvárgó szívet bohém lelket
többé már nem is oly biztos hogy kérlek téged
hiába a sok mondatot alkotó kusza elem
hiába a temérdek fogadkozás
nekem pusztán te lehetsz az időtlenségig tartó
csillaghullás
hiábavaló most már hiába minden
számomra kizárólag te lehetsz a minimális
létszükséglet adó találkozás
a láthatatlan mindenség
egy eternálisan bolyongó némafilmben

*Eső már múlik
Rózsaszirmon vízgyöngy ül
Ég sötétszürke
(Nagy-Rakita Melinda)*

Egyre Márki

Ne bánkódj

Már az utca végén éreztem
Hallottam hogy sírsz
Nézd csak
Hoztam neked valamit
Tudod mi van ebben a szütyőben?
Igen gyémántok
Látod hogy csillognak?
Igen mert ezek az én megfagyott könnyeim
Neked adom mind ha kéred

Már a város szélén éreztem
Hallottam a könnyed betonra cseppenését
Valaki már megint beléd tiport
Elvették tőled hogy élni akarj
Nézd csak
Hoztam neked valamit
Igen ez egy szál virág
József Attila sírjáról loptam
Neked adom ha kéred

Már az ország túlsó végén
Éreztem hallottam hogy zokogsz
Fájdalmat okoztak neked
Érzéketlen tuskók
Nézd
Hoztam neked egy verset
Semmire se jó
Nem támad fel tőle senkid
Nem kopogtat jóbarát
Nem csörög tőle a telefon
Csendes marad az erdő
Sajnos semmi mást nem adhatok
Pedig bármit megtennék neked hogy
Ne bánkódj

*Harkály kopácsol
Törzsben hanghullám kering
Rémült rovarok
(Nagy-Rakita Melinda)*

Dylan D. Tides

Engedd, Uram!

Nem emlékszem, hogy valaha kimondtam e szöveget...
Lehetek-e egyáltalán, aki Hozzád szólhat?
Templomba csak augusztusi hőség kínja üzött,
s nagy ritkán a kíváncsiság. Tetszett, ahogy fűzöd
papok száján, cirkalmasan s konokul igéid,
s tömjénzaggal borítod be egyházad bibéit,
hadd ragadjon oltárodhoz a sok bűnös lélek
(s hogy bűneik néhány hazug Miatyánkot érnek...)
Nagy röhögve számolgattam, mibe fájna,
hogya vétkeimet sorra vennéd... Bárki belefogna
meghallgatni, miket s mennyit loptam és hazudtam
(büszkén vallom: annyi év és meg sohasem buktam...),
tíz perc után kiátkozna összes templomból.

Nem kértem a fennhéjázó, buta dallamokból,
a térdeplő, álszent „hívek” bős mormogásából,
(jól ismerem mindet, hidd el, annyi mocskos szájból
fröccsen ki az „ámen” üres, nyúlós-hazug mása,
csak azért, hogy meg ne szólják,
s a szomszéd is lássa...),
megvettem a keresztet, könyvedet se faltam
(a borodba – fogadásból – egyszer belenyaltam,
de nem ízlett, meg kell mondjam:
ittam jobbat sokszor)...

Nem látott a lelkem Téged a rátapadt kosztól...

Pár hónapja azt mondták, hogy elrohadt a testem
(hozzáromlott szívemhez?), és festegetni kezdtem.
Az, ami a gyomrom, májam s tudómet emésztí,
segíthetett megállni, és önmagamba nézni,
s megtalálni bennem Téged s Fiad szelíd lényét.
Nem mondom, hogy megéreztem üdvösséged fényét,
csak valahogy... elképesztő, hogy lelassult minden.
Meghalok. Csak ez kellett, hogy sikerüljön hinnem.

Most először kérek Tőled, s utoljára is tán.
Nem, ne gyógyíts! Csak tolj hátrébb picikét a listán...
Megálmodtam valamit, és úgy lefesteném még!
Neked szánom ajándékul... De érzem a végét,
s alig bírom néha már az ecsetet felvenni...
Egy-két nap kell... Néhány óra... Tudds valamit tenni?
Mielőtt bús, rongyos lelkem Hozzád hazatérne,
engedd, Uram, ezt a képet hadd fejezzem még be!

*(A III. Országos Versíró-Versmondó Versenyen
Közönségdíjat kapott érte, valamint a Legjobb Előadó
1. helyezését és a Legjobb Vers 3. helyét.)*

Gani Zsuzsanna

Május van

Május van, tavasz van,
májfa virul a kertben.
Aranyeső esik
éppen ebben a percben.

Május van, tavasz van,
Nap az égen tündököl.
Orgona illatoz,
jó anyákat üdvözl.

Május van, tavasz van,
vágytól pezseg a világ.
Tündököl a fa s fény,
muzsikál minden virág.

Zamatos június

De zamatos ez a június,
sugarat szór, tündököl fénye,
forrón csókolgatja bőrömet,
légben sistereg egész lénye.

Sóhajtvá tárom felé karom,
számomra édes lélekbalsam,
illata tudómet bódítja,
s gyönyörködök víg madárdalban.

Hűsöl, árnyékban pihen a nyár,
szívemnek kincs, szatén ópium,
langy vízben fürdözik, lubickol,
oly jóízű ez a június!

K. A. Hikari

Lopott idő

Egyszer régen
Réges-régen
Sápadt holdnak
Lágy fényében
Megtaláltam
Végre láttam
Éjfél tájon
Megcsókoltam.
Ölelt ő és
Öleltem én
Bús szél füttyült
Vég kezdetén.
Kapaszkodtam
Rimázkodtam
Egy percre még
Atkaroltam.

Kerepesi Igor

Köszönet

Élmény, Ábránd, Szeretet vagy!
Így díszítéd életem.
S nem tudom bár, meddig s miért
Maradsz még így meg nekem,
De míg lényed áldásomként
Társam marad utamon,
Sok kincsedet, amit adtál,
Megköszönni akarom.

Mert álmod, hogy álmodhassak,
S új erőre kapjak,
Kell, hogy itt légy mellettem Te
Múzsának és társnak,
Kell, hogy itt légy, s lökj előre
Új vágyba és lázba,
Ne térítsen utamról el
Lustaság, se lárma.

Hisz én amoly nagykényelmű
Lusta, furcsa úr vagyok,
Írás helyett, aki inkább
Sóvárog csak s andalog,

De te, hogy ha itt vagy közel,
Rám pirítasz gyakorta,
S összeszedem akkor magam
Puffogva bár s morogva.

Te íráttál verset velem,
Mikor úgy volt: nem tudok!
Mikor hittem: nem születnek
Soha többé új sorok,
És miattad ráztam én le
Múltam terhét magamról,
S váltam meg a szomorú és
Mélysötét hangulattól.

Megláttad a csodát bennem,
Mit magamban nem lelek,
(Oly sok élményt és eredményt
Köszönhet e szív neked):
Pest, a Domus, Érd, az IRKA,
Szombat és a Balaton.
Dicsérem a közös múltunk,
És a jelent akarom.

Így emelsz Te, én meg téged,
Egy a másnak támasza,
Így futok én vágyva hozzád,
S te is így a karomba.
Füred, Tihany, Badacsony és
Szép emlékü Szigliget,
Élmény-emlék, Szeretet vagy,
S ezért jár a Köszönet!

Koncz Teréz

Emlékjel

– Kiss Juliannának –

Lelkem lencséjén
őrzöm anyámat,
több mint húsz éve
halott anyámat.

Ma reggel, amint
tükörbe néztem,
megláttam magam
– őt – a tükörben.

Sötét a kendő,
olcsó kis karton,
apró a minta
– ráncok az arcon.

Háború, gondok,
gyomra gyötörte,
gyérülő haját
fordítva őszre.

Nincs fénykép, melyen
fiatal és szép,
apánkat néha
fiának nézték.

De nem volt más ily
nagyszívű, bátor,
tűz, erő áradt
az én anyámból.

Kapált, dagasztott,
fűtött kemencét,
érzésviharok
dúlták a lelkét.

Oly tiszta szívből
tudott nevetni,
haragjában is
forrón szeretni.

Az állat gondja
volt neki első,
hogy ne szomjazzon,
ne verje eső.

Más nem őrzi úgy
kincses ládáját,
mint ő ápolta
apró jószágát.

A mezők zöldje
fölvidította,
harmatját, sarát
sokat taposta.

Öregek lettek,
mi messze jártunk,
könnyes szemekkel
néztek utánunk.

Utolsó nyarán
karszékbe téve
egy csirkét adtunk
gyöngült kezébe.

Az ujjával
megsimogatta,
földerült kissé
sápadt kis arca.

Nyár megérlelte,
ősz learatta,
hetvenhét évét
kévébe rakta.

Száz éve éppen
– pora is áldott –
mikor meglátta
ezt a világot.

Az arcát hordom,
én örököltém,
lassan évei
állnak mögöttem.

Tudom, hogy vár rám,
s én újra látom,
fehér ruha lesz
édesanyámon.

Kósa Márta

A magyar költészet napján...

Anyámnak, magamnak és neked...

Ha valakinek, hát anyámnak köszönném meg a versek szeretetét, az írás örömét, a szívbe fészkelő reményt és a reménytelenség időről időre rohamra lendülő perccarcosait is.

Anyám volt a nagy romantikus. Viharoktól sem mentes élete könyvek között zajlott, feje fölött, ágya párkányán hegyekben strázsáltak. Gyakran mondogattam neki, Mama, a könyvek fognak téged egyszer agyoncsapni.

Drága és szorgalmas, no meg olykor kibírhatatlan lény, most is meg-megkísért és oktat (amitől ugyan valaha frászt kaptam), tanít, javít, beleszól... és talán ez az oka, hogy hasonulok – szándéktalanul.

Kockás kis papírai itt lapulnak valahol, egy rendezetlen fiók mélyén, ahogy az én verseim is szanaszét. Némelyik szívben rejtőzködve, másik talán elfeledve...

Szavak, muzsikák, színek kavalkádja.

Anyám a MA minden muzsikája, színe és szava neked IS szól, felkapják a szelek, és a föld tavaszi illata feléd, az ég felé lebeg.

(Anyám párnája alatt mindig volt egy zsebkendő vagy egy selymes papírdarab, ágyában fészkelődve írok ma is, s ha jól kotorászom, nálam is akad, s a könnyek nem a klaviatúrára patakzanak.

Rajzolt szavak

Gyűrött kis papírdarab
simul ki tollam alatt
kockáról kockára
megrajzolt betűk
kép
s
szó
szaporodik
óvatlan szíven üt.

Máz
móka
vagy
csupán maszat
sorakozó mondatok
múlt és jelen

búvópatak
kincs és kacat.

Toll
ceruza
radír
apránként megtelik az apró
életes papír...

Csigavonalak
alvó
lusta háromszögek
körök
vonalak

s
ha
már
ujjbegynyi hely sem marad
lehengergőzik a gondolat
és
megpihen egy domb alatt
lélek
csendesül
kilincshez ér

s
ma még messzinek tűnő világba tér.

Talán egy hűvös délután megérted
keresel valamit és vén szekrényben kotorászol
nem lesz többé senki aki rád szól

s
fiók mélyében találsz néhány
tenyérszerű papírlapot
sorról sorra
újra és újra olvasod
s
megérted
a
szavak közt rejtőző távoli alakot
érintenéd
de falba ütközik kései ölelése.

*Cseresznyevirág
Szirmok rózsák csokrai
Szemhéjam alatt
(Tarnócziné Barabás Irén)*

Kreischer Nelly

Májusfa

Díszített fa állt
május első reggelén
kertkapum előtt.
Sokszor emlékezem rá,
egyszer volt, réges-régen.

Szellő lengette
égbenyúló májusfán
szalagjaimat.
Hivalkodón árulva
rejtett érzelmeidet.

Hatvan éve volt.
Május van újra, de már
beszűkült a tér.
Árnyékban bóbiskolok,
emlékképek takarnak.

Virágillatok
keverednek a légből.
Valóság? Álom?
Vagy már más dimenzió?
Kedveseim ott várnak.

Ludwig Géza

Titok

A titkok rabok,
foglyok, bilincsbe vertek –
szárnyalni készek

Titok, amit látsz,
szavak zsongása rejtély,
amit tudsz – kétely

Titkok tudása,
őrzése időtlenül –
a tudás titka

Ismerem Istent,
mégis, ha kérded, ki Ő,
a szám csak dadog

Lukács Erika

Folt-varázs

Szépségfolt vagy arcomon,
s nem akarsz múlni,
minden este tükröm mutatja
ráncokba vont töprengéseim.
Idézem Mona Lisa mosolyát,
Ő tőlem sokkal szebb,
hőn szeretett vágyaimat
látom szelíd szemében,
hullámlovakon érzéseket,
barna mélységeket... elveszek
(nem lehet téged megunni)
pedig lejárt az idő felettem,
de a szeretet marad
és te... foltnál több:
hajnali harang szavára
öröm, hogy felébredek!

Magyar András

Húsvét

Jókedvet kívánok húsvét ünnepére!
Morcos hangulatot kicsit tegyük félre!
Pezsdüljön fel lányok és férfiak vére,
s legyen némi gyógyír széplelkek sebére!
Harsogjon kacagás, nevetés és móka,
s várjanak nők, hölgyek délceg locsolókra!
Csillogjon szemekben kíváncsiság-szíkra,
s bőven hulljon parfüm édes kis „nyuszikra”!
Legyenek italok és ízletes étkek
s boldogok családi és más együttlétek!
Csörrenjenek villák, kanalak és kések,
s el ne maradjanak tojáskeresések,
s szív szeretetét se érezzük kevésnek!

*(Tiszavirág)
Nap sugarában
szárnyal száz kicsi pille
Egy nap az élet
(Pálné Onódi Judit)*

Máté Miklós

A szarka
(magyar tanmese)

Hajdan a Budai Várat
sasok, sólymok, vércsék lakták,
ellenségünk aprították –
most egy szarka bitorolja,
ki a szajrét odahordja,
mert éhes a sok fióka
nemzetiszín farkatolla,
csőre jár, mint a motolla,
egyre templompadot koptat
bűnének a szemétdombja:
mindent ellep guanója,
hiába hordjuk alóla,
a HON hörög fulladozva,
jól átverve és kifosztva!

Móczár Csaba

Eszter, szeretsz?

Mint értéktelen seprő a nemes borban,
úgy hever lelkem lábad előtt a porban.
Nem bánom, taposs rám, csak éj hozzám, jól van!
De jaj! Se bor, se por! A szerelmed hol van?

Hideg nyár

Miért reszketek a hidegtől, nyáron?
Mert te nem éltem vagy, hanem álmom!
Tested helyett magány az én párom,
és emlékeddel takaródzva fázom!

Emlékül tőled

Emlékszem, hogy szeretted.
Délutánig öleltél.
Estére elengedtél.
Hét év múlva megöltél!

Boldogság-vers

Megírtam volna e verset,
ha! Kitöltene öt sort! Ha!
Megírtam volna, de nem megy,
mert magányom elsodorta!

Molnár Richárd

Apró örömök

A fűben fekete bogárka,
Húvös őszben a nyárfa,
Fehér ruhában lányka,
Sötétben a fény mosolya,
Bölcs, ki ritkán ostoba,
Jégen átsikló korcsolya,
Kéz egy másik kézben,
Megérdemelt érdem,
Megbocsátott vétkem,
Asztalon meleg étel,
Megválaszolt kétély,
Bizalom melegséggel,
Betelt ígéreted,
Megbecsült nézetek,
Végtelen életek.

Puha boldogság

Simogasd meg a csendet,
Mert jó barát,
A zajban teremtet rendet,
Nyújt kedves iskolát,
Átölel, ha bántanak a gondok,
Magához marasztal.
Becsületes gondnok,
Bölcs teremtetést magasztal;
Becsüld a csendet,
És mindig vidd magaddal...

*miért érdemes?
a percekért amikor
mindenkit szeretsz
(Barna Julika)*

Nagy-Rakita Melinda

Egyszer talán...

Tejfölködben úszik a táj
Szürke ködben fürdik az ország
Sötét ködben agyak főnek
Mi történne ha ébrednének

Napfényben fürdik a kert
Lent férgek rágnak gyökereket
Nap elé fellegek úsznak
Férges tobzódva habzsolnak

Harangok hangja száll tova
Haranghang hiába szólólongat
Tompá agyak nem rezdülnek
Mi történne ha ébrednének

Egymás közt még súgnak-búgnak
Fotelforradalmár okosak
Ám a Nagy Testvér figyel rá
Ne tartson ez se túl soká

Lelkek legmélyén valahol
Pislákol még némi öntudat
S az elaltatott akarát
Egyszer talán erőre kap

Töprengéseim

Sokat töprengtem mostanában, megnyomnám-e a
reset gombot,

Ha új kezdet várna.

S ha mindent kitörölnék, emlékeznék-e a startra,
tudnám-e

Hogy mit választottam,
Amikor felkínálták a két kapszulát,
melyikre voksoltam
Kékre vagy pirosra?

Ha megnyomnám a reset gombot,
s eltűnnének az emlékeim,
Akkor én ki lennék?

Üres lap lennék írásjelek nélkül,
furcsa báb bábos nélkül,
S vaktában játszanék?

Akadnak emlékeim,
amelyektől szívesen szabadulnék,
De a többségtől nem.

Mert én vagyok minden, amit megéltem,
minden, amit szerettem,
S azok is, miket nem.

Ha megnyomnám a reset gombot,
maradnék én, aki most vagyok?

Vagy e mozdulattal,
Kitörölnék minden nyomot,
amit addig a világban hagytam,
lényem köddé válna?

Ha ráklikkelnék a restartra,
ha választanék új kapszulát,
Honnan tudnám, hogy új?

S ha a kéket választanám,
besimulnék-e a mátrixba úgy,
Mint egy bit vagy byte?

S én is úgy élnék, mint bárki más,
mint engedelmes mintapolgár?

Hat meg hat egy tucat.

Csak nem gondolkodni túl sokat, és nem lesz hiba a
mátrixban

A fekete macska.

Ám, ha szembe fúj a múlt szele magával sodorva a
szép jövőt,

Hiába minden reset,

Nem segít már semmi más,
mint bátran felkutatni, és lenyelni

A piros kapszulát.

S ha egyszer majd eljön a végső nagy reset,
honnán nincs visszaút,

S mesémnek vége lesz,

Hinni kell még mindig abban,
hogy valahol egy másik világban

Vár még egy új kezdet.

Ocsovai Ferenc

Ambivalenciád

Ahogy magadnak, úgy nekem is
egy fehér és egy fekete naplót írtál
énekeddel viasszá olvadt szívembe.
Az egyiküknek lapjain befogadtál
elzárt életedbe, a másikban éppen
onnan lettem teljesen számkivetve.

Körbenézek, és dühöm hol engem,
hol téged, hol a világon minden mást okol.
Mert kettős erő munkál benned. Egyszerre
egy rövid Mennysországa és egy hosszú Pokol.

Ilion kapujában

Akhilleusz voltam, a mürmidón hős,
akinek testén nem fogott semmi dárda;
vakmerőségemnek és leleményemnek
úgy hittem, széles e világon nincs párja,
mígnem jött egy nyegle Párisz, és egyetlen
gyöngeségemet bosszúja megtalálta rajtam.
Akhilleusz, a rettenthetetlen voltam, végül
mégis megsebeztek, mert te voltál a sarkam.

Onódi Judit:

Csábítás

Ne fuss, ne szaladj előlem,
Ne kerülj, mint faág a parazsat!
Állj meg inkább kicsit mellettem,
Súgj fülembe kedves szavakat!

Ne menekülj, ha érintelek,
Álld ragyogó tekintetem,
Karolj át vágyón, melegen,
Ha fejem válladra teszem!

Szélben lobogó arany fürtjeim
Nap fényével vetekednek.
Sátorként borulnak föled,
Elrejtenek, ha engeded.

Most összekoccan két fényes pohár.
Volt már, hogy szemed így csillogott?
Halkan szól a háttérben a zene,
És Te sose láttál még ennyi csillagot.

Körülöttünk a gyertyák már
alakatlan, fáradt kis csónkok,
Álmosan terül szét az éjsötét,
Némán lesnek be a csillagok.

Húzd el karod vállamról,
Ne írd fel a telefonszámot!
Szétdobált ruhák tetején
A hajnal szétszedi az álmot.

Fuss, szaladj el tőlem,
Ne állj meg, ha valahol látsz!
Elég, ha rózsaszín emlékként
A szíved egy csücskébe zársz.

Pálfi Nándor

Az időben minden egy

A levegő vasízű, a fény hideg.
Felhők mögé bújik
A sápadt napkorong.
Mint aki a hosszú úton
Elveszett, az időben
Az emlékezet úgy bolyong,
Botlik, s keres valami
Menedéket, ahol
Egy kicsit megpihen.

Messziről jött szél
Rohan a fáradt táj felett.
Az időben minden egy.
Így lehet, hogy ha
A távot nézem,
A mindenség is nézi velem,
S így lehetek egyszerre
Bolond felnőtt és
Okos gyerek.

Pergel Antal

Régi szöttek

Napból és Holdból
szötte mesék kísérik
Múltba ringattak

Végtelenség

Ősi palotán
telihold fénye ragyog
Régi dicsőség

Péter Éva Erika

Égig ölellek

Nézd: fátlyat szakít a hold reám: éj-mese,
kisimult szögletek puha csend vánkoston:
s ha kavargó sziklák villáma átoson:
magamhoz emellek sarkvidék fényese,
ne hullj a semmibe... Ha a gondod kisimul,
mit enyémként félek, s míg tart a varázslat.
Mert őszbe hull minden, s engedlek is másnak,
ha a fény elhamvad, a dübörgés csitul.
Búsongó jajaim addig szétterítem,
fátlyas hold fölöttem, szőnyeged én lettem.
Magamba fonhatlak, titkom beléd rejtem,
hajammal hímezem, varrom össze szívem.

Égig felölellek, s utadra engedlek,
ahányszor visszahullsz: annyiszor szeretlek.

Petrik István

Magyarságom

Én magyar vagyok,
mert magyar a HAZÁM.
Én István lettem,
mert István volt JÓ APÁM.
Én magyar vagyok,
mert magyar a NEMZETEM.
Én ember vagyok,
mert EMBER a kezdetem.
Én a múltam vagyok,
mert a MÚLTAM elfogadom.
Én a jövő vagyok,
mert várom a HOLNAPOM.
Én magyar vagyok,
BÁRMEDDIG élhetek.
Én szabad vagyok,

mert LÁTOM a kék eget.
Én madár vagyok,
mert BÁRHOVÁ mehetek.
Én hálás vagyok,
mert MAGYAR LEHETEK!

Lego-land

határ „legokkal”
játszott az élet
minden szétesett
diribdarabnyi
o r s z á g
a rónaság felett
mozaik
történelmünk
EGÉSZ-séget
a k a r
magunkkal határos
s o r s u n k
hantjával
b e t a k a r.

Radnai István

rakoncátlan

augusztus csendje a zápor
szekere elhaladt fogata messze jár
hol van a hőség a nyári mámor
érik a gyümölcs az őszre lombhullás vár

most fordul minden ma még nyár van
egyre lustább a nap nem küzd meg az éjjel
terjeszkedik a sötét árnyak
lopóznak terülnek takaróként széjjel

lyukas pokróc pisla csillagok
lesnek lehullik egyre több égi járvány
gyeplőt veszítve illés kanyarog
az egek kereteit részegen járván

mindez augusztus félelem
zavar az égi mechanikában csavar
mely meglazul mint az értelem
színes lomb bolyong az ég alatt szűz avar

ajánlás

zavarodott homo sapiens sapiens
az evolúció megszakad
nincs hely hol élsz gondolkodni még megpihensz
a nap kihűl nyelve fennakad

Safranka Józsefné

Emlékeztető

Egy tarka mezeivirág-csokor,
mely vadabbik életemből való,
emlékfonalam görcsökkel teli gubancain
meg-megjelenik,
ahol a vágy és a szerelem szelíd szellemekkel
visszajár
vöröslő pipacs és kék búzavirág képében.
Ilyenkor elmosolyodok a világmegváltó
gondolatainkon.

Az ábrándot megölte az idő.
Csak egy halom megoldatlan zagyaság.
Már magam sem tudom, ki vagyok,
és mit akarok.
Közbejött a várakozás.
Örölt a malom.
Porrá zúzott vágyat és világmegváltást.
És húsvét napján láttam egy vérvörös nyíló pipacsot.
Emlékeztető.
Bennem szélmalomharcot vív újra a múltam s a
jelenem.

Sall Margit

Élet-Lét -Szív -Lélek

Furcsa ez a Világ s benne én is.
Magam vagyok, sokszor úgy érzem én is.
Istentől kapott életem erőssé tesz.
Teszem, mit sorsom nékem adott.
Cipelem magam és mások kosarát,
bár rendet az enyémben kell tenni,
akkor tudok másoknak segítője lenni.
Hosszú évek tanítottak meg a szépre, jóra,

hangosan kiáltok, hogy mindenki hallja.
Magaddal törődj, fejed emeld magasra!

Betegség, halál, borzalom, ez süvít át minden napon.
Eszmélnünk kell, mert mindannyian elveszünk!
Most kell megmutatni, mit ér a szó.
Vele születünk, ebből születünk, ezért vagyunk!
Ne engedjük elveszni múltunkat,
mert azzal együtt jövőnk is borulhat.
Jusson el szívedbe az isteni SZERETET,
mert itt a Földön Most csak ez segíthet.

Szabadi Ágnes

Meséld el

tényleg nagyon szép...
kinézünk az ablakon, most
élesebb a kép...
pillanat csak, eddig tartott
sűrű függöny libben
úgy tűnik, hogy ezt a tavaszt
ellopták most innen

meséld el, hogy milyen színű szabadban az ég
meséld el az illatokat, nem éreztem rég
meséld el az ölelést, hogy fáj-e szíved tőle...
langyos nyári esőcseppek hullanak a kőre

meséld el, hogy ott vannak-e még a korhadt padok
három hangya, két cintányér, uzsonnát is adok
meséld el, hogy göröngyös-e még mindig az aszfalt
bent az osztályteremben már por lepi az asztalt

meséld el, hogy mi bánt,
és hogy minek örülsz nagyon
önfeledten fogócskázz a délutáni napon
legyen titok, összehajtott papírlapra bújva
legyen örök harag: „holnap együtt játszunk újra”
legyen botod, féltéglád és rajzaid a járdán
biciklivel száguldozz a bolondos szél hátán
legyen lyukas fagyitölcsér, izzadt, sáros pólók
agyonjátszott zeneszámok, táborokban szólók
táska mélyén gyűrött füzet, poshadt narancs levében
nem tudom, hány kívánság van,
de én most csak ezt kérem
zsongó tavaszt, nyarat, ahol repül a perc, az óra
és hogy egyszer, évek múltán mesélhess Te is róla

Szabó Aida (Jampa drolma)

Hegyre fel

(haibun)

(A 11. Magyar Haikunap alkalmából a Magyar-Japán Baráti Társaság által meghirdetett haibun-verseny I. helyezettje)

Égre repülő
Hokuszaí sárkánya
esőkaput tár

„Bolond, aki egyszer nem mássza meg, de az is bolond, aki kétszer megmássza.” Japán legmagasabb hegyéről, a Fudzsiról szól ez a mondás. Hogy ez melyik korból ered, nem tudom, és azt sem tudom, hogy bolond vagyok vagy sem, mert már másodszor teszem meg ezt az utat. Igaz, nem ebben az életemben kapaszkodok fel újból.

Most egy turistacsoporttal érkeztem ebbe a csodálatos országba. Japán szent hegyének a megmászása az úti célunk, ami a nép számára a szépség szimbóluma. – A hegy lábánál egymást érik a sintó szentélyek, tegnap többet betértünk. – Az idegenvezetőnk éppen az előbb említette, hogy ez a fenséges hegy a múltban is elcsábította a művészek fantáziáját. Hokuszaí, az Edo-kor kiemelkedő képzőművészt ajánlotta a figyelmünkbe, aki a Fudzsiról harminchat látképet alkotott. – Közben egy toriin áthaladva elhagytuk a profán világot, és beléptünk a szakrálisba, a kamik világába.

Lábnymaimban
már bizsergetve tárul
előző élet

Amikor az egyik öcsém az átjárás szertartás miatt elindult megmászni a „Harcosokban Bövelkedőt”, titokban követtem. Elszántan bátyám ruháiban lopakodtam ki otthonról, hogy én is feljussak, ezt a ragyogó lehetőséget nem hagyhattam ki, igaz, nagy volt a kockázata. Később már nem tettem meg, mert nemcsak a ruházatom, hanem leborotvált szemöldököm és feketére festett fogaim is elárulták volna asszonylétemet. A nők csak a környéken lévő kisebb hegyekre zárándokolhattak, mert a hiedelem szerint Fudzsizsan – a szan tiszteletre méltót jelent –, az őslakos Ainó nép Tűzistennője féltékeny volt az asszonyokra. De

megsejthetett valamit, mert előbújt a lávabarlangjából, és hatalmas villámcsapásokkal tarkított vihart zúdított ránk.

Fenn, hegysörényen
Tűzistennő lovagol,
felhőgyeplőt tart

Apám és bátyám híres szamuráj volt és visszamenőleg az őseim is. Mint a szamurájsalád női tagja, szintén harci kiképzést kaptam, és sokat gyakoroltunk a hegy aljánál. Már könnyedén és gyorsan forgattam a naginatát, így elég erős voltam, és nem okozott gondot az oromra feljutni. A hegység istennője Konohana, a „Fa virága” már elindult, hogy új életet leheljen a halott virágokba.

Rügyélet éled,
ébredve incselkedik
lila fuvallat

Sajnos a cseresznyefa virágzása nagyon rövid ideig tart, aminek az az oka, hogy Ninigi a „Szeretett Ékszeres Kalapács” Konohanasakuya-hime-be (Sengenbe) szeretett bele. Az apa, a „Hegyek mestere” hiába kínálta fel neki a másik lányát is, Iwa-Naga-t, a „Szikla-hercegnőt”, őt a csúnyasága miatt visszautasította, aki ezért bosszúból Sengen kedvenc virágának, a sakurának életét nagyon kurtára szabta.

Cseresznyevirág:
rózsaszínű tünemény –
álomként szálló

A szigetországot lépten-nyomon átszövik a hiedelmek titokzatos és a mitológia fénylő szálai.

A szilva és a cseresznyefák virágba borulásakor társasággal együtt a fák alá letelepedve élvezték a virágok szépségét és a mulandóságát. A könnyed csevegésbe egymással versengve, haikukat és vakákat szőttünk. Ez a Kínából eredő ünnep, a hanami a 700-800-as években honosodott meg nálunk. Az életemet boldogság és szerencse kísérte, mert cseresznyevirágzuhatag hullott rám.

Évek óta busz kapaszkodik fel a betonúton az ötödik állomásig, és kiépített pihenőhelyek nyújtanak segítséget a megfáradt hegymászóknak – többen kihasználtuk az adott lehetőségeket.

Régen könnyedén szedtem a lábaimat, ma már hetven felett nehezen megy a meredek megmászása, de most sem hagy cserben korábbi létem hite az elszántságban és a kitartásban. – Valószínű, az sem véletlen, hogy a mai életemben a nyakamon „ha elesel hétszer, állj fel nyolcszor!” japán mondás tetoválását viselem. – Úgy-hogy, tovább, tovább! Felérek! Már csak 400 méter, és elérem a Fudzsi csúcsát, a 3776 métert. Bizony, bizony többször meg kell állnom hosszabb pihenőkre, kapkodva veszem a levegőt, zihálok, szükségem van az oxigénpalackra. A felfelé út iszonyúan kimerítő, összevissza csúszkálók a sötétszürke és vörösesbarna lávatórmeléken.

Láb, lábat követ,
embert, embert ér, láncban,
egy lépés és – mély

Bakancsunk elől időnként egy-egy szürke színű
lávakő menekülőre fogja.

Guruló kövek:
Nap, szél, eső formázta
időarcukat

Hangfoszlányok ütik meg a fületem: „Halhatatlanság” a másik neve. Persze, a Fudzsiszan nevére szóló, 10. századból való gyönyörű meséről van szó: a Holdról lejött hercegnő és a császár története. A hercegnő mielőtt visszatért otthonába, a Holdra, adott egy búcsúajándékot, a halhatatlanság csöppjét a császárnak, de ő nem akart nélküle élni, és a hegyen elégette.

Tűzláng táncot lejt,
életelixír cseppje
kráterben szunnyad

Amikor mély álmából felébred a hegy, annak a régi halhatatlanságcsöppnek a mesebeli füstjét eregeti – de csak aludjon, aludjon nagyon soká, mint a „Macska a szőszéken” című mesében az álomszuszék apát. A hegyet még Fudzsi-jamának, „Soha nem halónak” is hívják, amit egy favágótól kapott, aki álmából felocsúdva, álmélkodva látta, hogy csudák csudája, a pár síkságból egy hatalmas hegy nőtt ki.

Hamut és lávaporot kavart a csípős, barátságtalan szél. Vacogok a hidegtől és a fáradságtól, de itt vagyok Japánnak a tengerszint feletti legmagasabb pontot jelző kőoszlopánál, feljutottam, megtettem!

Az égaltját narancsra festették a napsugár-futárok, már csak a Nap felbukkanását várom. Méltósággal, királyian emelkedik, vakít, lobog a fénylő fehér, egyre feljebb és feljebb kúszik a tarajos felhőtenger felett – lélegzetelállító! Ismét láttam!

Felhőre lépve
Fudzsit körül lebegem –
csak álmodoztam

Még körbejárom a krátert, és amikor a sziklákat bearanyozzák a napsugarak, lassan lefelé indulok. Azt mesélik, hogy a japánok szent hegyét istenek és más rejtélyes lények népesítik be.

Az egyik ilyen: Sengen, a hegy istennője, aki minden tisztátalan szívű zárandokot ledobott a hegyről. A hegy tetején állt a szentélye, amit sajnos, már nem láthatunk, vagy talán mégis?

Múltkapu nyílik,
fényfelhőkön átsejlik
szentély magasa

A lefelé út sem megy könnyebben, csúszkálók, süpedek, persze a fiatalok futnak, száll a vörös lávapor.

Bakancsok nyomán
manóarc rajzolódik –
álom, valóság?

Alig látok, szemem, szám máris porral telt, előkapok egy kendőt.

Kendőm szél cseni,
lebeg, lobog, szárnya nő –
ajándék hegynek

Egy kisfiú utánaered – a japánok a hegy tisztaságáért mindent megtesznek –, sikerül elkapnia, és boldogan, lóbálva hozza. Szükségem is van rá, már csak hunyorgok.

Rőt lávaporban
csöpp manók vigyorognak –
mégis itt élnek?

Szabó L. Szilvia

Tanár úr, kérem

*(Megjelent a Litera-Túra Művészeti Magazinban
a Petőcz Íróakadémia végén)*

Itt vagyok, ide sodort a véletlen.
Nem bántam meg, nem, egy cseppet sem.
Tanár úr, kérem! Én ma nem felelek.

Szepezd a világ közepe,
Itt gyúlt most össze a szakma krémje.
Betűvetők s -faragók, rímeseek és rímtelenek.
Tanár úr, kérem! Ne haragudj, de én ma nem felelek.

Három nap itt a kertedben,
Égbe nyúló fák körében.
Csak ámulok, és hallgatlak titeket,
Bíz jócskán le vagyok maradva mögöttetek.
Tanár úr, kérem! Köszönöm neked, de én ma nem
felelek.

Tarnócziné Barabás Irén

Időkeretek

*(A gyáli Arany János Műv.H. pályázatán
különdíjat nyert)*

Hűs szél játszadozik, levelek hintáznak,
halkan hullnak, álmodó avarrá válnak.
Fel-fel villan szakadozott vékony felhők felett
az ébredő csillagszőnyeg.
Erősödő fénnel a hold is segít,
békés sötétjének ívén fénytakarót terít,
s kíséri százszínű éjszakáján fél kontinensnyi lélek.

A csend beszél helyettem.
Fáradt tegnapok nyomai nehezen tűnnek el
a ráncok egyre mélyülő árkában.
Mi lenne, ha tudnám, mit rejt a jövő!
Milyen lehet a holnapután,
hisz' még a holnapot sem ismerem.
Sodor az idő, az élet varázslat, megállni fájna.
Körülvesznek a napok, a ma megélt szelete,
ismeretlent rejt a távlatok sűrűje,
mint az őserdő ködbe burkolt milliányi fája.

Lábujjhegyen jár az idő, suhan nesztelen.

Mi lenne, ha két szám megfordulna,
éveim száma újra csak ötvenhét volna?
Lustán hanyatlik őszi időm, részegítő harmónia árad.
Egyensúlyba kerül egyszer a test és a lélek,
velük együtt a mindent ölelő természet,
és úgy tűnik, talán lesz még esélye
egy jobb, élhetőbb, békésebb világnak.

Torma Ágnes

Hajnali derengés

Kora hajnal van, alszik még a város,
csak a péknél készül a friss kenyérlángos.
Még minden tiszta és csendes,
alszik a rendetlen és a rendes.
alszik a hallgatag és a beszédes.
Alszanak szárnyukba bújva a madarak,
s alszik a ligetben némán a virágillat.
A nap is még szundikál, hagyja az árnyakat,
korán van még. Messze a pirkadat.
Az utakon is autó csak néha suhan el,
mintha az ébredésre nem jött volna még jel.
De finoman a szél lengedez,
lágyan szélcsengőt kerülget,
játékosan végigsimogatja,
a derengésre a jelet így megadja.
S megbred a fán egy kismadár,
félve, óvatosan a levél közül kukucsál,
majd halkan torkot köszörül,
s itt is, ott is madárdal zendül.
Még csak halkan, lágyan,
hívogatva napsugárkákat,
s ahogy a látóhatáron virradni kezd,
a madárdalárda egyre bátrabb lesz,
egyre többen szállnak be a nótába,
felgurítani a napot égi útjára.
S átbukik a nap a horizonton, ontja sugarát,
így lesz ez estig, egész napon át.
Felhő s árnyék messze elkerül ma,
amilyen volt a hajnal, olyan legyen napunk ma.

Tormássy Erzsébet

A boldogság szigete

Azt hittem, hogy nekem
majd minden sikerül,
Gond, bú, baj és bánat
messzire elkerül.

Éltem kis csónakját
nem jól kormányoztam,
A gondok tengerén
messze elsodródtam.

Boldogság szigete
oly távol van tőlem,
Akárhogy evezek,
soha el nem érem.

Tóth Lászlóné Rita

„Sors” Szimfónia

Nem vigasztalt olyankor a könnyűzene,
amikor bánat gyötört, megtört az élet.
Sértette fájó lelkem az üzenete.
A „Sors” Szimfónia nyújtott nekem szépet.

Beethoveni mélységek vigasztaltak.
Jégesőként hulltak zongora hangjai,
lelkemnek fájó ütemére hangoltak,
mégis gyönyörű volt azokat hallani.

Elvonult a vihar, csillapult a lélek,
hullt kínzó fájdalomra feledés leple.
Lassan visszatértek kedves, szép emlékek,
múlt sérelmeit a szeretet befedte.

Törő István

Anya és Föld

Kik repesve tudnak ölelni,
mint szeretetet gyűjtő karok,
anya és föld, virágok bibéje,
megszül, felnevel, gyakran hagy ott,

enged lüktető húsába vágni,
ha felsír gyermeke, csírázó növény,
életet ígér, megmaradni:
nem vihet el bármilyen örvény,

talán a Föld is tőlük született,
a tökéletest, hogy megmutassa,
ahogy növekszik, megszilárdul:
férfi és nő alakját adja –

jázminillat és golgotavirág,
jajgat, mikor a betont öntik,
ahogy kalászol a búzaszál,
remény és jövő együtt körözik,

mert aki életet szül, felnevel,
e látnoki erőt isten adja,
testébe fogad, világba küld,
nyugalmat találsz belehalva,

anya és Föld az induláshoz,
kinek-kinek van benne jussa,
virágként nyílik, fájdalomra cipel,
földjét, magzatját magának tudja.

Török Nándor

Város-képek

Galambok szobrokra száradt nyoma,
romkocsmákban a kultúra hona,
hídon s alatta hömpölygő mocsok,
sárgán sikoltó vad villamosok.

Aluljáróban koldus kéreget,
jólfészült alak szidja az eget,
kismama csikkje sínek közt landol,
babakocsiban ifjú kalandor.

Piros lámpánál elzúgó mentő,
feloldozást ígérő teremő,
kontúros vélemény a tűzfalon,
váltónál veszteglő üres vagon.

Hajnali idill a macskakövnön:
valaki hangosan köp és köszön,
csurranó, híg fény hideg árnyakon
tapogatózik részegen, vakon.

Valentin István

Áramlás

Nem biztos, hogy gondolsz rám,
Mikor postaládámba nézek,
S leveled szomjas kezemhez bújik,
Lehet, hogy épp
Menzán merítet a levest,
Vagy életed véded,
Esetleg szobádban pihensz –
Nem tudom.

Talán finomabb lesz
Megszokott ételed,
Talán egy pillanatra
Győzelmet aratsz a gondok felett,
Talán megcirógat otthon
A párna pihéje,
S átérzed az örömet,
Melyet parfümként hintesz
Szívem barokk báltermébe.

Varga Katalin

Nekem a város

(parafrázis Radnóti Miklós:
Nem tudhatom c. versére)

Nem tudhatom, hogy másnak e város mit hozott,
nekem kedves sétákat és sok bánatot okozott.
Itt nőttem én, pesti lányból kisvárosi honpolgár.
Kellett volna segítség. Anyám, akkor hol voltál?
Itt követtem gyermekeim botladozó lépteit,
megmutattam könyvtár csöndjét, boldogulás képeit.
Minden parknak, sétánynak a nevét tudom,
hol esett el mind a kettő ugyanazon köves úton.
Panell-lakás sokasága sorra nőtt, mint dudva.
Minden pár a lakásért jött, gyerek is kell tudta.
Ki drónnal néz föntről alá, annak látható e táj,
s nem tudja, hogy lakott itt egy Marton Béla 'bá.
Nekem templomtornyok, panellházak.
Dombot, halmot is látsz, cirka százat.
Három kémény messziről
már biztonságos utat mutat.
Naperőmű elemei eltartják a házlakókat.
Összeült a kupaktanács, és napokig sutyorgott,

egy iskola száz elsőse kis termekben kuporgott.
Kevés volt a tanterem, az összes kicsi vándorolt,
barakkokban, kultúrházban sok száz tanár oktatott.

Nincs olyan, hogy nem megyek a melóba,
mert akkor a családomnak főtt kajája nem vóna.
Térdig érő hóba' mentem gyalog be a munkába,
csizma sarka, nadrág alja alaposan megbánta.
Élnek itt költők és festők is,
látható fényes nyomokban,
de vannak, sajna, szép számmal öregek,
szeretetotthonban.

Nyolcvanas években tódultak a lakásért,
most kuckókban kuksolnak, jót állnak egymásért.

Szeretetotthonban tengetik életük,
van, akit elhagyott szeretett gyermekük.
Imákat mormolnak esténként csendesen,
hátha a felnevelt gyermekük megjelen.
Ismerős gondozó panaszát elsírta,
zokogó imákat, esténként nem bírja.
Csecsszopók, felnőttek. Felejtik szüléket?
Lelkében van helye örömnak, békének?
Kellene egy nagy, magas, óriás világfa,
mely lombjával az áhított békét takarja!

Góth László

Jóslat

Körülöttünk tébolyult világ.
Nyertünk pár tébolyult csatát,
és vívni készülünk egy rút
háborút.

Pedig az épület remeg,
jönnek más színű emberek
avult fehér fajunk helyett,
meglehet.

A harcból énnekem elég,
nem is lesz lassan már kiért.
Amim van, még végigviszem,
azt hiszem.

Elise Jousse

Nyugtalan óda

(A semmi ágán – József Attila)

Bizony, izmos szív kell ahhoz,
hogy elbírja az életem,
naponta vívni a harcot,
ha játszik az élet velem.
Kordába tartani az érzést,
ne ejtsen senkin nyílt sebet,
tollamban vergődik a kétség,
ha visszafogom az érzésemet.

Kiszabadulnék boldogan
bóklászni a természetet,
és látni millió csodát:
életet habzsoló rügyeket,
magasztos hegygerincek
vadakat rejtő erdejét.
Nem törődni a Föld bajával,
nem bánni, hogy roppan majd szét.

És ne érezzem át az létnek
égbe kiáltó zokogását,
a búa fojtott éveinknek
gúnyosan élces kacagását!
Hiába vágyod a mézízű élet

cseppben csorgó üzenetét,
ha azt az ébredő párnádon
a saját tudatod zilálja szét!

Ha néha elkap egy érzés
változtatni azon, min nem lehet,
utaznom kell, nincs semmi kétség,
magamat ekképpen nyugtatni meg.
Üvölt a vágy, hogy menjek! Mennék
a romlás fénytelen világából,
hogy egy parányi életet keverjek
a tájak vibráló látványából!

És jártam ott nemrég, ahol Te is,
e gyönyörrel megtűzdelt tájat nézted,
és megöleltem, Attila,
szoborba formált ember-lényed.
Ott, hol az Ódád testet öltött,
és a csörgedező Szinvába
harsogva kiáltottad örült vágyad
érzéseit a könnyed-szellős nyárba.
Átéltettem ott én is akkor
a vízesés csillámló zubogását,
s a csendes patakká szelődült víznek
napsugártól vibráló csillogását
és a kerek fehér köveket,
ahogy vakítón rád emlékeztetnek...
Tudtam ott azt, amit te akkor nem:
hogy a vágyaid be nem teljesülnek.

És tudtam azt is, mit azóta
oly sokszor éltem én is át,
mert nem kímélve, rám is szórt sok
magánytól kínos éjszakát,
lecsorgó véres alkonyatok
kínokkal teli keserű ízét,
a nincs fojtogató szorítását,
Anyám gyötrelmes elvesztését.

Ó, te nyugtalan, keserű Világ,
kalodába vetetted a hitem!
Mert egy vagyok, akit a sivár
szavak félve sem tántorítanak el.
Csak tiszta érzés, ami fogva tart,
ne legyen benne semmi kétely,
sem hazug ármány, rossz akarat:
cinkelt lappal nem kéne élned!

Mert izmos szív kell bizony annak,
aki e Földre született,

akit naponta megtipornak
álarcba bújtatott vad ötletek,
ahol a tenni akarás szavait
szótagokra tépve alázzák,
ahol plakátmagányok ontják,
és gúnytól szenved az igazság.

Majd egyszer én is kiszabadulok tán
a gondolatok vad szorításából,
a mellkast tépő szenvedély elszunnyad
az éj nyugtató, oly csendes varázsától.
Ha láva tör ki, nem izzik örökké!
Helyén talán új termőföld virul,
s a csillagokkal én is útra kelek,
hiszem, majd tán csendben, váratlanul.

László Klára

Néha még...

Néha még eszembe jutsz,
mikor szél süvít a kertek alatt,
Száguld velem az idő, csak fut,
emlékeimben mindig megmaradsz,
Mikor a szél az arcomba csap,
mikor csak a gondolat vigasztal,
Eszembe jutnak a csókok...
a be nem teljesült álmok,
Néha még eszembe jutsz nekem,
de lassacskán elfeledlek,
Néha még álmaimban öllelek,
s lelkem lelkednek üzenget...

Ha volnál nekem...

Figyelném a szád, az arcod,
nézném, mily békésen alszol,
Lágyan cirógatnám borostád,
ha mellettem feküdnél, aludnál.
Szoros ölelésben beléd olvadnék,
mint puha vaj a kenyér tetején,
Szeretgetnélek, félve ölelnélek,
...ha volnál nekem egyszer még...

Szakáli Anna

Állj meg

Egyformán telnek a napok,
te igyekszel, én kapkodok.
Mi ez az ugrabugra tánc?
Eh! Összebog! Csomóba
akad a hosszú szemű lánc!
Tolod előre és hátra,
megtett dolgod sose bánja,
törik a múlt idő rozsdás,
semmivé vedlő korlátja.
Nézd, hogy ragyog ott fenn a kék,
hogyan kúsznak fénylő fellegek,
s mint bujdosol a huncut Nap
a fák arany lombja felett!
Hagyd a tolongó napokat,
ne gondoldj, ne nézz hát másra,
mondj szerető, lágy szavakat;
Ámor feledtető vágya,
szíved szívem dobbanása
legyen az időkeréknek
messze hangzó kattanása.

Tornai Xénia

Na'Conxypanban hull a hó (Gulácsy Lajos emlékére)

Na'Conxypanban hull a hó.
Már éppen térdig ér.
Álom szítál. Oly izgatón!
A csend is így fehér.

A tél üvegjén mennyi jég!
Az alkony tündököl.
Ott künn tucat narancs-nap ég –
Zsonglőr dobálta föl.
Hiába fagy, a bár meleg,
A csésze gőzölög,
És benn a fényben unt telek
Nyugalma füstölög.

Az ablaktáblán pára foly:
Egy sóhajvásznis vágó –
Akár a lányok titka, oly
Pironkodó, de lágy.

A kávéházi szegleten
Egy barkó révedez,
S a messze fényű végtelen
Valója része lesz.

Csodát fogan a képzelet,
És emberarcot ölt.
A délibáb szó végzetet –
Ez másvilági föld.

Na'Conxypanban volna jó,
Hisz ott zsibong a vér!
A csend szítál. És hull a hó.
S az álom égig ér.

Tóth Mária

Merülés

A fényes ég alatt
A Hold egyedül tapogat
És elmerül majd
És szépen szól: maradj!

A fényes Nap alatt
A táj elterül
És valaki elmerül
Az ég fölött.

Csillag-szemedben
Nincs olyan táj
Mit megközelít a valóság
Az álom remény marad
S csak halkán szól: maradj!

Török Nándor

Relációk

Ekevasban a tett jelleme
Búzaszemben a nyár kelleme
Cipóban a kettő jelleme
...Fohászból így három kellene

A Tavasz egy pillanata

A hajnali föld hidege fölfelé kúszik csontjaidban,
de reméled, hogy térdeden túl feladja
és visszafordul.

A vadkomlószőtte palánk fölött a Nap
szokatlan, éles fénnel törekszik egyre feljebb.
A mogyoróbokrok lengő aranybarkái közt
a sugarak melege akadálytalanul rád talál
a kertvégi sufni melletti padon.
A fehérre mázolt pozdorjalapok
(a fizika törvényeit maximálisan betartva)
visszaverik a fényt, és felerősítik
a rég vágyott melegérzetet.

Először arcodon engednek fel
a fegyelmezett ráncok,
majd szíved táján is olvadni kezd
a márciusreggeli zúzmarás közöny.
Fokozatosan terjed szét benned valami.
Mint a tiszta gyümölcspárlat kellemes tüze
az első félénk korty után.
Sejtjeidben a megláncolt endorfinmolekulák
béklyói lágyan leválnak.
Kis idő elteltével már a hangokból ötvözőtt
ősi csendre is tudsz figyelni.
Észrevétlenül a természet részévé válsz:

Érzékeid kiélesednek,
és a több millió éve szunnyadó ösztönök
mocorogni kezdenek DNS-edben.
A távolból egy misére hívó harangszó
keveredik a városszéli varjak
visszhangszerűen elhaló káromlásával.
Egy vadgalamb bűgására a szomszéd diófáról
társa bugyborgó turbékolása felelget,
pontos zenei szüneteket tartva.
A cinkék éles szopránja is bele-belecsíp a csendbe.
A rozsdafarkú kattogása és a rigók rövid füttyei
összhangban fűszerezik a pirkadat idilljét.

Újra kósza harangozás foszlányait ringatja a szél.
A másik irányból egy poroló asszony keze nyomán
ütemes tam-tam vág rést a rügyszó fák közt.
Még távolabbról az autópálya morajlása,
mint puha parabola öleli körül
a koordináta nélküli apró zajokat.
Egy kakas a mulasztását próbálja behozni.
(A kukorékolás előtt, vajon most is volt valaki,

aki háromszor vagy akár egyszer
megtagadta mesterét?

A legendák bárhol, bármikor valóra válhatnak,
és a kísértés minden reggel a kelő nappal ébred).

A szerelmes gerlék több irányból is búgnak,
és egy ismeretlen szárnyas,
mint apró esztergagép be-beindul a bodzabokorban.

A kakas szüneteket tartva folytatja koncertjét,
és néhány ideges kutya felváltva felelget rá.
A magasból egy varjú elhullajtott károgása jelzi,
hogy „hé, én is itt vagyok, de most nem érek rá.”

Közben a Nap egyre följebb jut,
és már a patakparti fűzek felől vigyázza létedet.
Úgy érzed, a sugarak melege atomjaidig átjár,
és a hajnal hűvöse tétován
valóban visszafordult tibiádból.

A Pillanat magáévá tett,
és te is befogadtad őt.
Az a szemtelen szarka váratlan recsegése
sem tud már kizökkenteni e pillanatból.
Akkor, ott, az is a tavasz,
a te Tavaszod homogén része lett.

Zsuzsa Mihály

Madarak

Ó, ti szárnyas vándorok,
a magasság bajnokai!
Dinoszauruszoknak
túlélő maradványai.

Mennyi mindent hordoztok
génjeitek rejtekében,
mi mindenről álmodtok
fészkeitek melegében.

Ki van rajtatok kívül,
ki ily szabadnak született?
szelek szárnyán szabadon
bárhová elrepülhet?

Lebegve vagy suhanva,
fürdőzve a napsugárban,

vizek tükrét érintve,
felfelhőzni sűrű rajban.

Fordulni vagy zuhanni
tökéletes alakzatban,
vagy V alakban szállni
sötét őszi éjszakában.

Rejtélyes az iránytű,
tévedhetetlen az ösztön,
fecske, gólya, sarki lúd
átrepül száz hegyen-völgyön.

Afrika vízpartjain –
ott raktok új meleg fészket,
és mikor az óra üt,
tavaszt hozva visszatértek.

Hűségnek jelképei,
embernek példát mutattok,
párotokhoz s otthonhoz
életen át ragaszkodtok.

Aztán tavaszreggelen
fürödni a madárdalban,
rigó, gerle, pacsirta
fújja a dalt egyhuzamban!

Csiripelő verébraj
begyet borzol nagy örömben:
Gyerekek, csoda nap van,
lócitrom áll nagy hegyekben!

Varjúsereg örvénylik,
szétszéled, zsivajog, károg,
szürke őszi ég alatt
fürtökben a fákra szálltok.

Magas bérceken sasfészek,
éles szeme mindent meglát,
csőre, karma hatalmas,
kiszemelte már a prédát.

Kiszól szobámból egy hang:
Miska, tedd le már a tollat!
Lórikám figyelmeztet:
Hát enni ma nekem ki ad?
Hát én, kis papagájom!

Carl Astro (Wegenast Róbert)

Naplótöredékek 1970-ből

Május 30.

Ismét leülök az asztal mellé, erőszakkal elfordulok a készülő képtől, és szabadjára engedem a gondolataimat. Tűnődök, vajon mi különbség van az álmaim és az emlékeim között.

A pszichológia mindkettővel bíbelődik, mert sejti azt, hogy egy töről fakadnak.

Az én álmaim is gyakran és elválaszthatatlanul elkeverednek az emlékeimmel. Vajon szét kell-e választani a kettőt? Nem természetes-e, hogy agyunkban, ebben a még ki nem ismert bonyolult szerkezetben, egy harmadik valóság jön létre. Ott bent a látomások, sejtések, érzetek bonyolult kohójában összeötvöződnek az élet észleletei. Pillanatonként átélünk, percenként elképzelünk valamit, és a kettő az idő mélyében, összemosódik.

Június 5.

Astro, a festő, ül öreg írógépe mellett, és szorongva olvassa a nyolc éve leírt sorokat.

Senki nem tudja, genetikai programjainkban miket hurcolunk magunkkal a múlt bugyraiból. Nem tudjuk, a jobb félteke milyen tudását fedi el a bal félteke tapasztalati temetője.

A kód, ami a petesejt osztódását rendezi, valószínűleg nagyon mélyről, nagyon messziről, nagyon távoli, megtapasztalhatatlan valóságból jön. Itt van bennem is, és eltéphetetlenül összeköt a teremtéssel és a teremttel, nekem pedig tovább kell adnom akaratommal. Az álmaim, az emlékeim, a képekké vált érzéseim az agyam olyan produktumai, amit „a zseniális programozó” épített fel bennem, és használ, vagy talán üzen is vele. Ha lemondanék az öntelt szabad-akaratomról, a nevetségesen deklarált személyiségi jogaimról, a buta, mindent tudni vágyásomról, néha érteném is egyik-másik üzenetét.

Június 9.

Az életben annyi minden bizonytalannak tűnik. Mégis vannak dolgok, melyekre nap mint nap biztosan számíthatunk: ilyen a gravitáció, mely mindenkor állandó marad, a Föld is naponta megbízhatóan ugyanúgy 24 óra alatt fordul körbe, és a fénysebesség sem változik – állítólag a Földön és tőlünk távol eső galaxisokban sem.

Hogy lehetséges, hogy rengeteg olyan természeti törvényt tudunk felsorolni, amelyek sosem változnak? Miért ilyen rendezett és megbízható a világegyetem? A tudományt is megdöbbeníti, annyira furcsa ez.

Richard Feynman, aki kvantum-elektrodinamika területén végzett munkájáért kapott Nobel-díjat, azt mondta:

„Rejtély, hogy a természet miért matematikai alapú... Az a tény, hogy egyáltalán léteznek bármiféle szabályok, tulajdonképpen egyfajta csoda.”

Én azt hiszem, szinte lehetetlen, hogy az általunk ügyetlenül megismert világegyetem bármilyen szabályoknak engedelmeskedjen. Még talán az is lehetséges, hogy a valódi, a számunkra soha fel nem fedezhető univerzumban a szabályok vagy a körülmények megjósolhatatlanul, pillanatról pillanatra változnak, a dolgok ide-oda ugrálnak a létezés és a nem létezés között.

A festő ujjai boldogan és tocsognak a kiürült pohárból mézként csöppenő borban, az agyi kéreg gátlása feloldódik, hibátlan gondolatai megszűnnek. Még egy pohár bor, és nincs többé visszaút, a kábulat meghemperg a papíron ragadt sárga és kék lakkipiszokban. Festék folyik már a fehér papírgödrökben, különös világokat villantva a festő szemébe.

Az egyik sarokban élőlényként ráng a szeszpácba fűrődő akrilmáz. A festő érzi, hogy a festékek mögött, a színekben tükröződő megláthatatlan mélyben a teremtés láza forr, amit meg kell mutatni, de ami mégis lehetetlen, mert felfoghatatlan és megfogalmazhatatlan.

Június 21.

Régen, egészen ifjú éveimben úgy gondoltam, vagy talán csak sejtettem, hogy semmi különbség sincs a nagyon kicsiny és a nagyon nagy, a mikro és a makró világegyetem között. Ma már bizonyosnak látom, hogy a bennem, az atomjaimban keringő, pulzáló, vagy ki tudja, milyen módon létező világok és a vizuális végtelen között, csak az érzékszerveim által behatárolt, szűk élménymezejű gondolkodásom lát különbséget. A csillagok, a galaxisok nem egyebek, mint a saját fizikai létem építőelemei. A tejútrendszer bennem van, és egyúttal magába foglal engem. És már hír érkezett egy gondolatról, hogy a Sziriusz-rendszer spirál-geometriája netán megegyezik a

DNS-molekulák spirálszerkezetével. Minden festő, költő, szerkesztőmérnök és filozófus tudja, hogy az egyszerű, könnyen áttekinthető és érthető alkotások a legnagyobbak, legvariábilisabbak és a leghasználhatóbbak.

Csak a teremtető ne tudná ezt?

A belső látványlogikám most foglalja össze a leirt képcafatokat, most válik valóban átélhetővé a szavak és hangulatok egybemosódó örvénylése. A szürke fényérzet lassan a fehérbor borostyános fénytöréseivel elegyedik. Néhány a rekeszizomig táguló lélegzetvétel után selymesen megrendítő változásokon szédülök át. A déjà-vu érzések helyére az én emlékeim kerültek.

Ego megfoghatatlanul átfényesedett Alterrává. Szorongat ugyanaz a meglepett bizonytalanság, amit reggelenként érzek, mikor idegenül nézem a festékfátyol alatt sejlő álomvilágot, amit az éjszaka festettem. Kívülről, önmagam látom *tükör által homályosan* úgy, ahogy ez az írás is most, ahogyan ez az üzenet is, amely nem más, mint megidézése egy távoli időnek, ami az emlékezetemben egyszer már eltemetődött, hogy most újra feltámadjon. Vajon ez az emlékezet, ez a bennem élő múlt személyes-e vagy mindannyiunké?

Nuncius alicui aliquid.

Festő vagyok. Valós vagy elképzelt vizuális élményeimet összehajtogatva., a látható, fényélményalapú világot másolom és építgetem. A kamerám ezeket az élményeket érzékelt, rögzítette, a projektorom pedig most montázsba gyűjtve kivetíti.

Így, az apró életek mágikus felfedezése közben, megszűnik az én-te-ő különállósága, ha akarom, kívülről látom az apró asszonyt, aki váratlanul már én magam vagyok, és megkísérelhetem a Te szemeiddel megfigyelni a férfit, aki néha Alter vagy talán Altera. De lehetek C. is, aki Te vagy, és láthatom majd F-et, mert megszűnnek a dimenzionáltság szűk korlátai, miközben mégis a rendszerben maradva. egyre euforikusabban építgetem azt a másik világot, ami a Te világod is éppúgy, mint az enyém. Élsz benne, gondolkodol és cselekszel, még akkor is, ha mit sem tudsz róla mindaddig, míg gondolatok síkján ki nem szakítalak a valóságodból, és fel nem idézlek itt, hogy itt is találkozunk.

Dehát ki is vagy Te a számomra ? C.-nek nevezlek, de mit is jelent ez a nagy C.

Egy archetípus jele, mondaná M.

De ez csak részben igaz. A renaissance nagy idejében a commedia del arte figurái azok voltak. Dottoréről vagy Colombináról mindenki tudta, hogy az egyik a tudálékos öregember, a másik a naiv, szép fiatal asszony. C. is rejthet ilyesmit, a választék bőséges. Ez a világ virtuális, mondják ma, és az a valóság, amit agyunk elfogad annak. Mindenfelől ömlenek a megkapó, elrettentő, elfogadható és elfogadhatatlan valóságutánpótlások. Mindmegannyi erőszakos és idegen.

A bennem élő másik valóság nem virtuális, nem elképzelt, hanem valami lehetséges, ami bennem rejtezkedik. Nem elképzelem, hanem a szürke kupola homloki részén levetítem a már felvett, de látszólag elfeledett filmet. A film az életem vagy az életeim, és *egyáltalán nem tűnik fontosnak mikor, hol, miképpen fotografáltak*. Jelentős csak az, hogy most nézem a harminc év előtti pillanatot, most élem át, vagy most élem át újra, tehát a jelenem ez, és az *életem mindig csak és kizárólagosan a jelenben zajlik*.

Létezik-e egyáltalán az idő?

Nem csak egy kiegészítő dimenziót tekintünk-e túlságosan fontosnak, mert ebben a gömbkiterjedésű rendszerben a térbeli anyag nem lehet egy időben és egyszerre két helyen. A nem gömbkiterjedésű tér számunkra a semmi, az érzékelhetetlen űr.

Milyen hamis meghatározás az is, hogy háromdimenziós tér, ahogy valótlan az egyenes, a párhuzamos, még a derékszög észlelése is. Csak az ügyetlen emberi tárgyaknak van hosszúságuk, szélességük és magasságuk. A tér, az én terem középpontja én vagyok, a tér tehát az én *számomra gömbkiterjedésű*.

(folyt. köv.)

K.A. Hikari

Egynyári szerelem

Nem tudom levenni a szememet a velem szemben lévő fiúról. Szőke haját kontyba fogta össze, és hiába nem eseteim a hosszabb hajú srácok, neki ez jól áll. Karját, arcát barnára sütötte a nap, az egész napos munka a földeken, kék szeme szinte világít, ahogy néha-néha rám pillant.

Kacéran mosolyog, csupán néhány pillanatig, mielőtt visszatér a munkához. Úgy tartja azt a fényesre élezett kaszát, hogy tudom, ért a munkájához, vagy legalább is régóta csinálja már. Figyelem, és nem tu-

dom elnyomni az érzést magamban, hogy ismerem őt. Emlékképek tolulnak az agyamba erről a napcsókolt testről, a karról, amely satuba fogott... Nemrég még fölém is pont így, ilyen birtoklóan hajolt, mint most a veteményes fölé. Elpirulok, leveszem róla a szememet, a mellettem lévő napraforgómezőt nézem inkább.

Hát persze, hogy ismerem. Minden évben visszatér, hogy magába bolondítson, elhitesse velem, hogy nem csak a nővérem, Autumn gyönyörű, a barna hajával, a szeplőivel, hanem én is: a szőke hajammal, a sápadt bőrömmel. A nővéremet mindig jobban csodálták, ám ez a fiú... csak engem lát, csak rám vágyik. Soha nem találkozott a nővéremmel, és titkon örülök neki. Ha csupán egyszer látná, biztosan őt választaná.

A fiú egyszer csak félreteszi a kaszát, és egyenesen felém indul, látom a szemem sarkából. Félénken mosolygok rá, nem tudom mindennaposnak tekinteni a jelenlétét, nem tudom megszokni azt a vonzerőt, amit áraszt magából.

– Hoztam neked almás pitét – szólalok meg, csak hogy mondjak valamit, aztán leveszem a kockás konyharuhát a mellettem lévő ajándékról. August szeme úgy csillan fel, mint az ég eső után. A kósza szellő belekap a hajamba, hátrafújja az arcomból, épp azelőtt, hogy a fiú arcon csókolna. Lágyan, kedvesen.

– Mindig te leszel a kedvencem, Summer – halkan vallja be, de ezzel a néhány szóval is elér a szívemig. Bárcsak ne kellene mennie, de a szemét elfelhőzi a szomorúság. Tudom, hogy hamarosan indulnia kell.

– Nem maradhatnál még? – a hangom könnyörgő, mint mindig, amikor felteszem ezt a kérdést. Ugyanazt feleli, mint mindig.

– A ma esti naplementével távoznom kell. Jobb így, neked is fel kell készülnöd a saját utazásodra – a pite utolsó morzsáit is eltünteti, csak azután ölel szorosan magához. Meleg a tenyere, ahogy a karomhoz ér, én pedig szorosan hozzábújok, a nyakához érintem az orromat, beszívom az illatát, és minden emléket alaposan elraktározok, amit csak felidéz bennem ez az érintés: a késő éjjeli csillaghullást, a tábortüzeket, a langyos tóban fürdéseket. August élményekkel töltötte meg számomra a múlt nyári napokat is. Szerettem érte.

Nem beszélünk, nem rontjuk el szavakkal ezt a meghitt csendet. Hosszú percek vagy talán órák is eltelenek, amikor végül feláll, és elenged. Azonnal érzem a hideg levegőt, az ő hiányát. Mosolygok, de sejtem, hogy a szemem szomorú. Vissza kell fojtanom a könnyeimet,

ahogy még utoljára homlokon csókol.

– Vigyázz magadra, August. Jövőre látjuk egymást.

– Mint mindig – feleli, én pedig átölelem, marasztalnám. Arra vágyom, maradjunk itt örökre. Akkor talán nem jön a nővérem és a hűvöse. Csak ez a meleg napsütés marad. Lefejti rólam a karjait, felveszi a csomagját, és hátra sem nézve elindul a poros úton. A napraforgók hozzám hasonlóan utána bámulnak, Mire a nap alábukik a horizonton, őszi illatát hozza felém a szél.

Kovács F. István

A Nyaraló

(újabb részlet)

A „Nyaraló” eredetileg tényleg csupán pihenőhely volt, Sudarastól nyugatra, a Kunffy család kastélyától fél kilométernyire. Az itteni birtoknak – de az egész környéknek – talán ez volt a legszebb fekvésű területe. A major épületei déli irányú enyhe lejtőre épültek, s körülöttük dúsan zöldellt a szépen gondozott legelő. A szemközti domboldalon vegyes erdő kezdődött, mely három falu határán át elnyúlott egész Somházáig. Ez a kisváros volt a környező falvak, tanyák közigazgatási székhelye, ahol a századforduló óta a gróf egyik távoli rokona töltötte be a járás főszolgabírói tisztét. A majorságot ötven éve kezdték építeni, felismerve a vidék kiváló legeltetési lehetőségeit, nemcsak a füves mezőkben, hanem természetes vizeinek bőségében is. Marci hunyorogva nézte, amint a béresek nagyokat hujjantva, ostoraikat csattogtatva hajtják az itatóvályúhoz a növendékborjakat, ürge, szikár, fekete kutyák csaholják körbe őket, s ha egy-egy meszszebbre bitangol, kettő-három is gyorsan körbefogja, majd terelik vissza a többihez.

– Kutyu, kutyu – mutatott arrafelé –, oda, oda!

– Nem megyünk oda, fiókám – simogatta meg arcát nagyanyja –, fellöknek bennünket!

A gyereket lenyűgözte a sok fiatal állat tavaszt köszöntő féktelensége, a mozgásukból sugárzó erő, a lábuk alatt dübörgő föld, a legények és a ürge kutyák ügyessége. Szédítette a látvány, a tavaszi ragyogás, a csapatokban keringő galambok szárnyalása és a meszesi tájak végtelensége. Pici szíve megtelt valamivel,

aminek még nem tudott nevet adni – hogy is tudott volna –, hisz még a felnőtt lelkek közül sem ismeri mind a végtelen szabadság érzését! Jobb karjával szorosán ölelte nagyanyját, bal kezével megint a vályúk és a gémeskút felé mutatott.

– Oda!

– Jól van, bogaram. Odamegyünk – válaszolt az asszony, mert a csorda kitódult már a legelőre, és a kút mellett egy legény maradt csak, hogy újra megtöltse a hosszú vályút, mert a fejést követően a teheneknek is inniuk kell majd, mielőtt legelni mennének.

– Jóska fiam! Megmutatnám a kútat az onokámnak!

– Gyűjjön csak, Örzse néném – tette a csöbört a kút kávéjára a legény. – Igyanak belőle! Egészséges ilyen korán reggel, akár a jóféle pályinka.

– Tudom én azt, tudom... de azért a pálinkás butykost húzod meg te is elsőnek, ugye? – mosolygott az asszony, és tenyerét a kristálytiszt vízbe merítve, a gyerek arcára loccsantotta.

Marci prüszkölve, rugdalózva nevetett:

– Még, még! Én is, én is! – és amikor nagyanyja előrehajolva a csöbörhöz tartotta, mindkét kezével pancsolni kezdett.

– Eleven gyerek – mosolygott a legény –, ügyes kisbéres lesz belőle.

– Hát... elevennek, eleven... de azt remélem, béres nem lesz – válaszolt elgondolkodva az asszony. – Igaz-e, Marcikám?

– Úgy legyen, Örzse néném! Nehéz kenyér ez – komolyodott el Jóska is, aztán sóhajtván megmarkolta a fényszerű csiszolódott ostorfát, és az üres csöbröt lemerítette megint.

Mire a fecskék megjöttek, a kisfiú az egész majorság kedvence lett. Nagyszüleivel a legnagyobb tehenistálló elkerített részében laktak. Bár az intéző többször felajánlotta, hogy költözzenek át a részükre kialakított cselédlakásba, melyben szabadtüzhelyes konyha, külön tisztaszoba várta őket, de az öreg Urbán megszokta már az istállót, hisz ott is született. Örzse asszony meg az ura rigolyáit szokta meg, és elfogadta döntéseit. Holmijaik egy részét – az ünnepre való ruhákat, edényeket, főzéshez valókat, miegymást – a lakásban tartották ugyan, de az éjszakákat az istállóban töltötték.

Mégsem lehet mondani, hogy unokájukat az istálló nevelte, mert ha vigyáztak is rá, igyekeztek mennél nagyobb szabadságot nyújtani számára. Nagyapja

mind több részét mutatta meg a környező határnak és a puszta azon részének, hol a műhelyek voltak. Később aztán előfordult néha, hogy a fiúcska egyedül is elkalandozott, de elveszni nem veszett el sosem, mert a számos, pár évvel idősebb cselédgyerek testvérként fogadta be, és hol egyik, hol másik családnál ültették asztalhoz. Minden nap megfordult a bognárnál meg a szíjgyártónál vagy a kovácsműhelyben, ahol csodálkozva nézte az izzó vas formálódását, hallgatta a kalapácsok csilingelését. Utóbb, amikor már kinyílt értelemmel visszaidézte gyermekkorának ezen éveit, mindig arra gondolt, hogy itt volt a legboldogabb.

A szabadság ehhez fogható érzését szülei mellett nem élhette már át. A tanyán messze nem volt olyan mozgalmas az élet, mint a Nyaralón, és hiányzott nagyanyja testmelegének biztonsága, a tehenek éjszakai neszezése, a reggeli kihajtások dübörgése meg a sok kis pajtás. Nem volt síró gyerek, egy-egy estén mégis előfordult, hogy az ottani élmények hiánya miatt álomba pityeregte magát. Különösen azt az éjszakát őrizte meg, amikor egyik növendék borjú addig fészkelődött, míg az etetővályúban kötött ki. Nagyapja toporzékolva mérgelődött mellette, de hiába döfködte, ütötte botjával, az állat tehetetlenül kapálódzott a jászolban. Nagyanyja aztán elunta hallgatni az öreg ügyetlenkedését, és odaballagva félretolta emberét:

– Ej, Jóska, vigyázzon! – mondta halkan, és a kétmázsás üsző szarvát megfogva, egyetlen mozdulattal kifordította szorult helyzetéből. Ez az emlék örökre beleégett a fiú lelkébe, mert nagyanyjának köszönhetően lassan megértette, nem kell ahhoz indulat, hogy a testi és a lelki erő önmagában hasznosulhasson.

Radnai István

Konyha szép kilátással

A budai társasházban lakik egy rendőr, velem egy emeleten. Szép a kilátás, szeretem azt a helyet. A másodikról a hegyekre látok, a konyhaablakból a város esti fényeire és egy parkra. Ott tartózkodom vagy éppen nem, hiába, ez a második emelet. A szomszédasszony hímez, horgol – leginkább függönyöket, terítőket –, néha harisnyát köt a férjének, akinek gyakran szaggat a lába a sok lépcsőzéstől. Köpcös termete magyarázza ezt a jelenséget. Már nyugdíjban van. Ez a házasság a nyomozás eredménye. Nem tudom, hogy

döglött akta lett-e a gyerekgyilkosságból, vagy született-e ítélet. A tévét nem igazán nézem, a házbeli pletykákra meg nem adok.

Egy biztos. Én is láttam a filigrán holttestet, amikor a fémkoporsóba helyezték, és elvitte a halottaskocsi. Éppen a konyhaablaknál ültem, és írtam a szokásos romantikus regényt, amelyre szerződésemm volt. Ráláttam a játszótérre. Beleírtam a laptopba a pedofil sztorit. Készítésem volt rá, mivel felháborodást és sajnálatot váltott ki belőlem az eset. A szerelmespár éppen leült a padra, madarak csicseregtek, de virágillat helyett iszonyú bűz csapta meg az orrukát.

Csak éppen ez kellett a szerkesztőnek, két fejezetet töröltetett a regényből, pedig éppen elérte a belív az előre megbeszélt terjedelmet. Nekikezdhettem újra, és a szerelmeseket a Normafához küldtem, ahol hurkát, kolbászt vagy virslit lehet kapni tormával. Ez az ötlet sem tetszett a kiadónak, de beletörődött.

Becsöngetett hozzám is a rendőr, és azután még kétszer. A harmadikon lakott a Lajos, aki eltűnt a gyilkosság előtt napokban. Róla érdeklődött. Harmadik alkalommal a kék szemű emberről, akivel a Lajt látták a tizenötödik kerületben. Aznap ebédelt először a szomszédasszony nál, ezt mindenki tudta a házban. A budai asszonyok sem kevésbé pletykások, mint a pestiek vagy a falusiak.

A nyomozásról mást nem tudok, csak annyit, hogy egy kék szemű embert kerestek.

Rövidesen a házba költözött a rendőr, mert a szépasszony szomszédom jól főz.

Engem, az öreg író is megkínált kocsonyával. Megettem, de elvből nem házasodom.

A nyugdíjas rendőrrel nem sokat találkoztam. Sokat tartózkodom a vidéki meseházikómban, amely földszintes. Megértem a rendőrt, hogy nem szeret vásárolni, csak ül a másik fotelben. Vettek ugyanis még egyet. A felesége ebéd után és a film alatt horgol a nagy plüssfotelben. A rendőr irigyl, de azért elbóbiskol a másikban, amely kevésbé süppedős. Eleinte szó volt arról, hogy helyet cserélnek a feleségével, de meg kellett elégednie a kétfogásos ebéddel, több kegyben nem részesítette a szomszédasszonyt.

Amikor ősszel hazakeveredtem a tündéri nyaralóból, amit a díjamból végül megvettem, a rendőr már ott lakott. Senki nem beszélt a kék szemű tettesről, ez volt a szenzáció.

Éppen nem volt szerződésemm, csak a magam kedvére írogattam. Azóta senki nem látott a kedvenc padomon a parkban üldögegni, és a játszótéren is kevés gyerek fordul meg. Az utca végén, egy foghíj telekre a lakók építettek egy új játszóteret. A polgármestertől kértek pénzt, de az elutasította a kérelmet. Ott a felújított játszótér! Arra is úgy adott pénzt, mintha a fogát húznák. A polgármester egyébként szingli, sokat pletykálnak róla is a nőtársai.

Amikor a csörepedés történt a társasházban, és ímében értesítettek, hogy fel kell jönnöm szezon közepe a házikómból, pedig már megérett a cseresznye, a rendőr már nem lakott ott. Az asszony tovább horgolt a tévé előtt. A haja megőszült. Sokan voltak a rendőr temetésén, illetve a hamuszóráson.

A kék szemű tettest mindenki elfelejtette.

Lementem. Két utcával lejjebb volt egy kisvendéglő. A pincér savanyú ábrázattal hozta ki az ételt. Én voltam az egyetlen vendég a kerthelyiségben. Rászóltam, állítsák le a dübörgő gépzenét. Vonakodva, de megtette. A kasszírnő azóta csúnyán néz rám.

Visszamentem a kis házba, ahol otthon éreztem magam. Az ottani szomszédasszony unokája délben áthozta az ebédet.

A rendőrt lassan elfejtettem. A szomszédasszony, mondják, azóta is hímez és horgol. Elbontotta a meleg harisnyákat, és felmotringolta a gyapjúfonalat.

Cserni András

Ha úgy szeretnél

Bíborba öltöztetném érted az alkonyatot,
ezer csodát mutatnék, mit a természet alkot,
verset írnék két szemed barna nevetéséről,
becéznék, míg csokrot nem köthetsz a sok névből,
minden nyelven megtanulnám mondani: Szeretlek!
– ha úgy szeretnél, mint bennem ég érted a lélek.

Otthont adnék neked, amit együtt rendezünk be:
elférne a polcokon mindkettőnk gyűjteménye,
befogadnánk minden macskát, mi a szívedhez nő,
kis teraszunk előtt két fa lenne a napernyő,
és sütnék-főznék nap mint nap, tudva, érted teszem
– ha szerelmemet viszonzva szeretnél engem.

Testünk reggel, délben, este csókban forrنا össze,
éjjel Ámort kérném, kéjben lényünket fürössze,
szenvedélyünk korlátja a kifulladás lenne,
hozzám bújva aludnál, ha elfáradtunk benne,
s bóbiskolnék puha mellkasodra hajtott fejjel
– ha lenne benned érzés-Ekhó, mi nekem felel.

Itt már semmit nem tehetek: végső választ adtál,
ambrózia helyett szörppel telt a közös fatál;
lehoztam a csillagokat, neked nem volt elég,
ki nem mondott, remélt vágyam őrlágon mind elég,
s csak a remény marad velem, hogy valaki téved
– bár tudnál úgy szeretni, mint én szeretlek téged.
(Pázmány Péter Katolikus Egyetem)

**Szemelvények az Érdligeti Általános Iskola
KÖLTÉSZETNAPI versgyűjteményéből**

Jasper Lília

4.c

A nyári vakáció

Mit csinálsz ma? Vitorlázol,
Eszel, iszol, vigadozol?
Csúszda vár rád, sok pihenés,
Balaton és sok nevetés.

A tó fröcsköl nagyokat,
hús víz nyugtatja a vállamat.
Labda, tollas, vízi csúszda
ma is örül, aki játssza.

Vattacukor, szalonna,
Kezdődhet hát a móka!
Viszlát, hideg, helló, nyár,
A vakáció nagyon vár!

Kujbus Réka

4.c

Zsömi vagyok, a kutya...

Először csak szürke voltam,
kullogtam, magányosan.
Miközben a kis testvéremmel játszottam,
nagyon jól éreztem magam.
De akkor a tenyésztő azt mondta:
„Irány az ajtóhoz, gyorsan!”

Hallgattam rá, mentem, mentem,
egy férfi a családjával köszöntött engem.
Félrebillentettem a fejem,
mit keresnek ők itt, s honnan jöttek?
De elkezdtek simogatni, beszélgetni kedvesen,
s akkor már tudtam, jobb világ áll előttem.
Betettek egy kennelbe, nem tetszett,
íjedtemben harapdálni kezdtem.
Nem sikerült, vártam türelemmel.
Megbirkóztam a félelemmel.
Végül az új otthonomba értünk,
s ott mozoghattam végül.

Teltek a napok és a hetek,
s közben sokszor játszottak velem.

Amikor már nagyobb lettem,
megtanultam oly sok mindent.
Például: „Nem szabad a teraszra
pisilni!” meg hogy: „Kinti kutya
vagyok, ha bemegyek, ki kell
vinni!”

Mire felnőtt, kifejlett példány lettem már,
nem rágtam cipőket tovább.

Sokszor a szobába bevíttek,
hogy a család mellett lehessek.
Nem mesélek már tovább,
ők a legeslegjobb gazdák.

Kövesdi Emma Kamilla

4.c

Milyenek a macskák?

Te láttál már macskát?
És meghúztad a farkát?
Ha meghúztad, akkor nem lett barátod,
Viszont lett egy szép nagy karmolásod!

Van fekete és fehér, cirmos és foltos,
Falánk és félős, bújós és morcos.
Hempergős és futkosós,
Nyávogós és dorombolós.

Hogy milyen egy cica?
Talán már ki is találhattad!
Olyan, mint egy varázslat,
A leghuncutabb kisállat.

Én láttam már sok macskát.
És sokszor simogattam a hátát!
Ha dorombol, boldog.
Ha boldog, én is mosolygok!

Forrai Laura

2.c

A kék virág

Volt egyszer régen
egy fehér virág a réten.
A patakba belenézett,
és a vízbe beleesett.

Amíg úszott benne,
hogy a partot elérje,
sok kék víz ment beléje,
ettől kék lett a színe.

Csapó Emma Rozália

1.a

Elveszett kiscicánkért, Bodzáért

Drága Bodza, míg itt voltál,
Fényes kis csillagként ragyogtál.
Ó, Uram, most segíts,
Bodzát hazavidd,
Várja őt családja,
Emma, a kis gazdája.

Alshagba Maram

1.a

Ujjaim

Hüvelykujjam boldogság,
mutatóujjam huncutság,
a kisujjam szeretet,
odaadom Teneked.

*Fájdalom rútán
vigyorogva görcsöt hint
homlokom alá
(Pálné Onódi Judit)*

Balázs Márk

1.d
A család

Apukám egy vicces fazon,
hát ezt őszintén bevallhatom.
Nálunk bizony nincs határ,
apa s fia nagybetyár.

De hűha, hűha! Jön anya!
Szabályt szegtünk, lesz itt baj.
Mérgesen néz... de mosolyog,
mert nagyon-nagyon nagy a szíve.

Kállay Gyopár

Összeolvadnak az éggel a hegyek

Összeolvadnak az éggel a hegyek.
Rózsás látomás vakít felleget.
Esti csöndesség fűj,
míg az aggott levél lehull gallyáról,
s Isten kebelén,
mint a borongó tavasz,
mélázva elenyész.

Eltűnnek a bodor ködben a hegyek.
Hűvös áldást nem tör a nyármeleg.
Megropanó fán,
az élet elmúló bíborán
nem ismer kegyelmet
a hársfaillatú
víg halál.

Omladoznak a csipkés hegyek.
A meg nem született ebek
harmincadjára se hagyott
életet az értelem
elhervadt nefelejese,
de nem kér több időt,
nincs feltámadás.

Elvásznak ebben a némaságban a hegyek.
Elapadnak a folyók, nincsenek tengerek.
A halál édes oltárán
megnyugszik az,
kinek szíve hideg kemenceként
némán állt
az élet puha alkonyán.

Könnyeznek az elsápadt holt hegyek.
Nem lesznek, és nem is voltak tengerek.
Oldalán a kietlenségnek
nem lel az menedéket,
kinek nem jutott a létből.
Feláll most minden
az elmúlás öléből.

Hullámoznak a lassú időben a hegyek.
Nem számolják az óriások az eltűnő percek.
Elszáradt hajtáson
szemfedőként porlik
a ki nem hajtott levél.
Az el nem jövő időben
ugató penészek
várják a húsvéti kikeletet.

(Érd, VMG)

Krausz Vivien

Csillag

Utat mutatott egy fénylő csillag
Aminek fénye ragyogóan tiszta
Hezitálás után követni kezdtem
Addig-addig még fényébe beleestem
Ragyogott rám az a csodás égitest
Majd megmutatta milyen is lehet az igazi szeretet
Az útját már összeszótta enyémmel
Gondoltam magasságához én is talán felérek
Mennyei utazás volt a terv csakis ketten
A világ végső peremén kellett volna lennünk min-
dentől is messze
Gondoskodott a kicsicsillag rólam az elején
Majd beborult az ég a világ tetején
Lassan húzta ki a kezét kezemből
Majd búcsút mondott s könny csordult szememből
Lehullott a kicsicsillag pora maradt csak nekem hátra
De eltettem hátha még az égen járna
Néha látom még vadító fényét

S elképzelem emberi képét
Milyen rövid idő alatt tette meg az útját
Néha lehet felidézni velem közös múltját
Úgy volt lejön hozzám a kicsicsillag
Majd zuhanás közben kihalt a szikra
Hidd el én várlak még kicsicsillag
Amikor a szívedben csoda fényed újra felcsillanna

(SZISZKI, 10. o.)

Pásztor A. Blanka

Megmutattam a halhatatlanságot

Mézet csöpögtettem a halandó ajkaira,
Hogy megízlelhesse a halhatatlanságot.
Hogy egy pillanatra szilárdná váljon,
Miközben mint az idő, lebegve tovaszálljon.

A sűrűsége megmutatta,
hogyminden egyszerű,
A folyékonyága pedig azt, hogy minden kétértelmű.
Sót szórtam ajkaira, melynek sebei égtek,
Torkán tiszta vizet öntöttem, hiába könnyörögtek

A sószemek, hadd maradjanak, elsodortam őket.
A tiszta vízzel eltűnt a fájdalom, mert elvettem a
jövőket.
Tűző napon sziklára ültettem, érezze a meleget,
Lábát a tenger mosta,
mégsem nézett mást, csak az eget.

Belelöktem a hullámokba. Teste majdnem sziklának
csapódott,

Mégis, amikor remegve kimászott a habokból,
mosolygott.

Ismét az eget igézte szemeivel,
Elvettem látását, lát-e többi érzékszerveivel.

Így is a nap felé fordult, kezeit nyújtotta,
Mikor engedtem, szemét ismét arra nyitotta.
Hagytam, hadd szálljon messzire,
Elkaptam, mielőtt belőle az új Icarus előtörne.

Az ég felé tört, a fényes naphoz,
A tengerbe zuhanva visszatért a karokhoz,
Amelyek megmutatták neki, milyen életet élhetne,
Ha nem lenne kötve halandó, börtön testébe.

Megígértem, a csillagok társává válik,
De arra vágyott, hogy lehozzam neki őket.
El kellett mondanom, hiába áhítozik,
Mindenható még én sem vagyok.

Tollat adtam s lapot a kezébe,
Szavakat kongó elméjébe.
Megmutattam, hogy kell őket leírni,
Mégis, ő írás nélkül neki látott dalolni.

Felajánlottam neki mindent, amit csak kívánhatott,
Mégsem volt elég, folyton a hiányról áradozott.
Megmutattam neki az elérhetetlen halhatatlanságot,
S ő nem mutatott mást,
csak a kínzón igaz halandóságot.

(Érd, VMG, 10.o.)

Bolondozó április

Hívószavak:

reménytelenül, bokor, csupasz, viháncol, gyöngy

Nagy-Rakita Melinda

Gyöngy-élet

Gyöngy Marci kollégánk, barátunk, túl a nyolcvanon, néhanap látszólag „csak” egy tréfát kedvelő és tréfyártó ember. Viháncol, lubickol az élet dolgaiban barátok, családtagok között. Azonban, ha értő figyelmet szentelsz neki, észreveheted, mennyi komolyság rejlik személyiségében, írásaiban. Amit néha elrejt, mint a bokor, amely féltve nevelt gyümölcsét rejt. Néha pedig a csupasz valóságot tárja elé. És te nem tehetsz mást, mint bólintasz, ez a valóság, bármily köntösbe bújtatjuk is.

Hivatalos megfogalmazás szerint ő már egy idős ember, de hidd el, reménytelenül kopogtat ajtaján a kor, ő marad örök fiatal.

Fagyos tavasz

Reménytelenül virágzik a bokor
Hideg fagy közelít s konok
Viháncolással tör fára/virágra
S csupasz lesz minden fa ága
Esző gyöngye is egyből jéggé dermed
Csillogva ül ághegyeken
Gyökerekben mégis remény bújik meg
Lesz tavasz napfény új élet
Napsugárban viháncol táncol a rét
Bokron gyöngyként csillan friss fény
Ne keseregj hát sose ha fagy közelít
Jön majd új Nap felmelegít

Döntés

A bokor egy dombon állt
Ágán kismadár üldögélt
Apró esőgyöngy előtte csillogott
Vizében hangya viháncolt
Madárka nézte reménytelenül
Mit tegyen ebédnek kevés
Mégis bosszantó ez a kis virgonc semmisség

Bújában szárnyra kelt és repült
A végtelen ölelésébe menekült

Doktori dilemma

Bagoly doktor
keresztneve Gyöngy
komoly teremtmény volt
S bár nem élt reménytelenül
Senki sem látta még hogy viháncol
Pedig vidám volt legbelül
Csupasz lélekkel azonban
Érthetően nem mutatkozhat
Hisz mit szólna a világ
Ki hívná őt házhöz
Ha beteg
Ki a láztól remeg
Ezért hát Bagoly doktor
Keresztneve Gyöngy
Szemét lehunyva ült az ágon
És viháncolt legbelül
Majd szárnyra kapott sebesen
Szárnya a légben szétterült
Tollas füle megrezdült
Meghallott egy cinci egeret
S mivel ő nem eszik kenyeret
Megette a cincogót ebédre

Onódi Judit

Mókus-szerelem

Az utolsó hófolt is eltűnt az erdő fáinak lábáról, és a napok óta süvítő szél is elcsendesedett, mikor a nagy tölgyfa odvából kidugta apró fejcskékét Kipp, az ifjú vörös mókus. A hideg téli hetek után most elégedetten nézelődött. Nagy lélegzetet vett, mire olyan érzése támadt, valami szokatlan van a levegőben. Ismeretlen illatok lebegtek, a langyos szél új hangokat hozott felé. A hóvirággal és dagadt rügyekkel kipattanó tavasz újdonság volt számára, az előző évben még csak apró kölyök volt. Kiugrott az odúból, és leszaladt a földre, hogy valami ehető után nézzen.

A puha mohára huppanva azonban nem ennivalót, hanem egész más dolgot talált. Fénylő vörös bundából kivillanó csillogó szempár állította meg futtában. A csodálatos bundához fekete fülpamacsok és kecsesen billegő, különleges fekete farok is párosult. Kipp mozdulatlanná merevedett, teljesen elolvadt a gyönyörű látványtól, és ha ez most egy rajzfilm lenne, két piros szívecske villanna fel a szembogara helyén.

– Kopi vagyok. Téged meg mi lelt? – szólalt meg a csoda.

– Se-semmi bajom – hebegte Kipp, majd próbálta kivágni magát. – Csak meglepődtem, hogy ilyen fekete farkú mókusok is léteznek.

– Szóval Te is csak gúnyolódni tudsz! – görbült sírásra a szépséges mókuslány szája, majd sértődötten elillant a közeli bokor mélyén. Kipp sietve akart volna magyarázkodni, de már nem volt kinek.

A mókusfiú napokig igyekezett túltenni magát az alaposan elrontott találkozáson, de nem sikerült. Rá kellett jönnie, hogy az erdőben szebb lány nem létezik számára, mint Kopi. Teljesen beleszerelmesedett, mégpedig úgy tűnt, reménytelenül. Egy ilyen bevezető után a szépséges mókuslány rá sem nézett. Ha véletlenül összefutottak, Kopi tüntető vidámsággal viháncolt barátnőivel a levélre váró csupasz faágakon, felé sem pillantott.

Elmúlt a március, bolondozott a szeszélyes április, ám Kipp még mindig hiába vetett vágyakozó pillantásokat a csodás mókuslányra. Sokat törte a fejét, végül felvillant egy ötlet, amivel talán jóvá tudja tenni az első találkozás hibáját. Terebélyes diófák álltak az erdő szélén, lehullajtott sötét, olajos leveleiket nem ette meg a tél. Kipp egészen odáig szaladt, hogy meghemperegjen a nyirkos avarban, és feketére fesse a diólevéllel szép, dús, vörös farkát. Így ő is hasonló lesz, mint szíve választottja, talán elnyerheti tetszését. Azzal nem számolt lelkesedésében, hogy nem csak a farkát, hanem mancsait és hátát is éri a sötét lé, így hát olyan foltos lett a bundája, mint egy törpe hiénáé. Szaladt vissza az erdő közepére, hogy megkeresse Kopit. Hamar meg is találta, ott ugrándozott a legmagasabb fenyő tetején. Bundája selymes, szeme, mint két apró gyöngy! Hatalmasakat lendült az ágak között, különleges színű farka kormányozta jó irány-

ba. Ahogy meglátta az elébe ugró fura, vörös-fekete foltos lényt, annyira megijedt tőle, hogy elvétette a következő ágat. Zuhanni kezdett lefelé, kétségbeesett hangja egyre jobban elhalt a mélyben. Talán ilyen a halálos szerelem?

Szerencsére a fenyőknek általában elég sűrűn állnak az ágai, így Kopi végül fennakadt egy hosszú, túleves füzéren. Mire ijedtségéből felocsúdott, Kipp is odaért mellé. Most már felismerte a lány, kit rejt a csúf, foltos bunda. Szótlanul nézték egymást egy ideig, majd Kopiból hosszan gurgulázva kitört a nevetés.

Ilyen idétlen vallomásra kérdés nélkül is csak igent lehetett mondani.

Tóth Lászlóné Rita

Sok száz öröm

Az árokparton csak egy csupasz bokor álldogál,
az őszi szél cibálta le színes, szép ruháját.
Majd hideg eső szítál, s lám, nyakamba csordogál,
mint gyöngy, úgy folyik végig, mossa bánatom árját.

A hideg józanít, s bár fázom, utam folytatom.
Reménytelenül keres nyugvást rég fájó szívem,
bár tudom, hogy bánatom másoknak nem adhatom,
viháncol az, mint csikó, szabadon kell engednem.

Szívem ajtaja nyitva, menj hát, szaladj ki rajta!
Bár eső a bánatom soh'sem tudja elmosni,
nem engedem, hogy lényem a bánat így uralja,
a múltamból fogok sok száz örömet felhozni.

Varga Katalin

Álmomban átéltem

Vasmadár hullt égből földre,
elhagyta a horizontot.
Önnön teste összetörte,
nem suhan már felhők fölött.

Égi honból leköltözött,
reménytelenül várják.
Felhők búsan, sírva gomolyognak.
Zivatar, villámlás, így zokognak.

Pilótának nincs több felszabadult röpte,
csupasz földön honol megboldogult teste.
Szerette vasmadarát,
a szabadság pillanatát.

Pirkadatkor, bokor alján
felsír egy kisgyerek.
Katapulttal érkezett,
apa - kéz mentette meg.

Több pillanat nem volt hátra,
hős pilóta mindezt látta.
Melyik gombot nyomja előbb?
Ezért ölel örök felhőt.

Csupasz vasmadár elvesztette tollait,
szárnya porba hullt, fénye megvakult.

Isten adta kisgyerek,
reménytelenül zokog.
Ejtőernyő óvta, szorosan ölelte,
nem fázott a vékony, sovány kicsi teste.

Most nem viháncol, nem kacag,
gyöngyszeme sír, nincs vigasz.
Hallik már a földön futó mentő - madár hangja.
Szerencse gyermeke, tudat alatt már ezt várta.

Féltő karok összezártan ölelik,
csak az édesapját sehol nem lelik.
Karórája hűlt hamu között megcsillan.
Az én szemem meg könnyek között felpattan.

Kócos képviharok

Kócos képviharok, gyöngy, csillogás.
Apám nevet, Göncölszekér, ragyogás.
Hárs árnyéka, búzamező, gyerekkor.
Csokitozás, élő nyuszi húsvétkor.

Homályos hangfoszlány.
Billentyűk zongorán.
Tíz ujjam G-mollban viháncol.

Kottából szinkópa kitáncol.

Emlékatom lobban, szél fújja el.
Lepkeháló mesét fogott, ő mondja el.
Királyleány álmodik, mosolyog.
Reménytelenül királyfiról álmodik.

Pamutpuha emlékfény pislákol.
Álmodok végtelen, víg világról.
Festett álom, fátyol, naplemente.
Mandala búvköre, új napfelkelte.

Vágyálom, álomlovag, ölelem.
Könnyezve ébredek, már nem lelem.
Berámázott festett álom, örök emlék.
Ébren láthatod az emlék zajos csendjét.

Csupasz bokor földre dobta levélhaját.
Ágai közt hallhatod a rigó szavát.
Rigóének zeneszerzők kottája.
Versíróknak ódát zengő nótája.

Magyar András

Bolondozó április

Míg élünk, tengődünk, bár **reménytelenül**,
s aggódva, mi zajlik agg testünkön belül.
Még **viháncol** bennünk vér bíbor **gyöngycseppje**,
ám elszálló remény gyengeszárnyú lepke.

Érhálózat **csupasz**, szikkadt **bokorc**sokor.
S ránk vár hitünk szerint mennyország vagy pokol,
s abban bízunk, testünk nem kínnal haldokol,
mit sok elkövetett, súlyos bűn indokol.

Korhadó koporsót buzgó kukac kirág.
Korpuszomból föld lesz, síron száraz virág.
Lám, a boldog élet egy hatalmas szívás,
melyben szex, szerelem egyetlen kihívás.

Ez létem értelme számomra, míg élek.
Ám ez sem lesz, ha majd ellebben a lélek.
Sírboltot nagy, nehéz márványtömb eltakar.
Dolgozzon meg, aki feltámadni akar!

Ludwig Géza

Bolondozó április

Talán nem reménytelenül
a bokor még csupasz ágán
viháncol három kismadár.
A szemük gyöngy. A szél füttyül.
S kergetőzve repülnek el,
hisz a macska ugrana már,
s levegőben trilla csendül.

Kósa Márta

Éjszaka

Szél viháncol
csupasz bokor remeg
zokog a csend
vén fák ágán
éhező feketerigó
hallgat reménytelenül.
Fagy és halál
kéz kézben járnak
tavaszról álmodó fák
szerelmes sziromesőt kívánnak
hold haldokol
kormos fekete fellegek
takarnak ezüst sugarat
éjszaka van
kezem alatt gyűrt papírdarab
ráírom az egyetlen szót
ezerszer és újra
dermesztő hiányod súlya
rám zuhan.
Elfúl a hang
sejtjeim suttogják mégis
örzik féltő
vak öleléssel
ereimben surrog - burrog
hallhatatlanul
míg a perc mint gyöngy
koppan s pereg
szívrejtekeimben itt lapul
a
neved.

Kedves versem

Tisztelt Olvasóim! (ha vannak)

Egy helyreigazítással kezdek! A mottóként választott dalszövegrészletet nem Máté Péter írta. Ő az előadó. A szövegíró Bradányi Iván. Bocsánat a tájékoztat-lanságomért! Utánajártam, és javítom a hibámat. A mottó marad, és természetesen most már a szövegíró nevével jelzem.

Mottó:

„Ki tudja, miért szeretek úgy egy kedves verset, hogy százszor is elolvasom?”

(Bradányi Iván)

Nyári választásom:

**Maja Boriszova
Ajtót se csapva**

Nem akkor megy el, amikor hiszed,
nem akkor hagy el, aki a tied.
Egy reggel éppen úgy, mint annyi éve,
felkel, nyújtózik, és papucsba lépve
mosdani megy, és fogat mos a csapnál,
aztán egyszer csak megdöbbenve felnéz:
egy idegen nő kérdi tőle: „Nem kérsz?”
És aztán... minden megy tovább, mint régen,
nem támad tűzvész az asztal közepén,
és a fürdőszobában változatlan
vékonyul tovább a családi szappan...
És aztán lassan gördül év az évre,
a házban kövült nyugalom és béke,
hanem az asszony fázik, egyre fázik,
Pedig minden rendben látszik:
takarékos, józan, derék a férje...
Az ég hideg, s mintha esőt ígérne...
Ő ment el rég, a napjai közül,
ajtót se csapva, észrevétlenül.
(Rab Zsuzsa ford.)

Mint megszokhatták, az „elemzéseim” érzelmi alapúak, és inkább szubjektív elmélkedés, mint objektív szakmázás. Utóbbira nincs is jogosítványom. Így ma-radnak az érzelmi impulzusok most is... Lássuk...

Ez a vers csodás lírája egy kapcsolat észrevétlenül végbement elmúlásának. Illetve annak, amikor az egyik fél nem vette észre, hogy már vége...mert a másik ugyanúgy tesz mindent, ahogy eddig...látszólag és mechanikusan. Ez a vers most azt mutatja be, amikor a nő, a feleség már elidegenedett az egykor szeretett férfitől...de még fásultan teszi a dolgát, és a napi rutinnal palástolja a változásra lassan, de biztosan kitörni készülő vágyát!

„Egy reggel éppen úgy, mint annyi éve” – ez a sor utal a megszokott, hamis idillre...amit a férfi lát, mert nem lát tovább önmagán...folytatódik a reggeli készülődés a megszokott mederben...amikor a nő „találkozik” önmagával a tükörben...ami nincs is megjelenítve, mégis érezzük, hogy a mosdó felett nem lehet más...

„...egy idegen nő kérdi tőle...” – fordulópont. Szimbolikus szembeállítás a tükör segítségével a régi és mostani önmagával. Aki volt, és akivé lett...

A férfit a vers eddig meg sem említi, nem nevesíti, mégis egy oximoronnal élve ERŐSEN érezzük jelenlétének SÚLYTALANSÁGÁT, mert a nő már tudja a visszavonhatatlan érzelmi végét kapcsolatuknak, míg a férfi annyira elkényelmesedett, hogy a vasárnapok is hétköznapiakká változtak számára, és a szürke 50 árnyalatából már csak a fekete érdekli...

A nő ekkor egy percre fellázad. Az idegen ÉN felnyitja szemét...illékony pillanat. A szabadság és önmegvalósítás lehetőségének a pillanata. De másodpercek alatt le is rombolja a szabadulás lehetőségét a kapcsolat béklyójától. Miért?

„És aztán...minden megy tovább mint régen...”

Talán hűségből. Talán tisztességből. Talán neveltetésből. Talán szégyenérzetből. Talán félelemből. Talán a gyerekek miatt... nem derül ki pontosan, de érezzük, bármelyik felvetés igaz lehet...mert a női lélek elképesztően sokáig tűr, és beáldozza önmagát is, ha kell...másokért...

Aztán „gördül évre az év...” – senki nem tudja, hogy itt egy lélek meghalt a társas magány fojtásában... A férfi pedig oly önző, hogy ebből semmit sem vesz észre, hisz:

„nem támad tűzvész az asztal közepén...” – hisz ő „józan, derék...”, ezt gondolja magáról, s jól van ez így...csak közben elfelejtett szeretni, tisztelni...

A vers zárósorai jeges ujjal markolásszák a torkunkat, és a szavak indaként tekeredve fojtogatnak minket, annyira plasztikusan fogalmaz a költő.

Az utolsó három sor szívbemarkolóan pontot tesz egy nő vívódására, aki bár menni akart, már-már menekülni ebből a kapcsolatból, de végül mégsem tudja megtenni az utolsó lépést, amivel soha vissza sem jönne...csupán csendben, „ajtót sem csapva, észrevétlenül” távozik, és érkezik, miközben mindennap meghal a lelke...

A vers üzenete számomra: a női lélek halála a családi lélek és egyben az azt összetartó erőnek a halála...

Férfitársaim!

Figyeljünk a szeretett nőre, törődjünk vele és lelkével folyamatosan, és figyeljünk akkor is, ha mindig csendben csukódik az a bizonyos ajtó...

Mert néha egy „egészséges” ajtócsapkodás jobb irányba viszi a kapcsolatot, mint a langyos állóvízben való mosakodás az „ugyanúgy vékonyuló családi szappannal...”

Varga Katalin

Gyurgyalagpár

(saját festményemhez)

Bambán remeg a hőség.
Délibáb, forró Napnak fátyola.
Gyurgyalagpár ül az ágon,
eső lesz enyhülésük záloga.

Lusta lábú szellő libben,
szerelem van szíveikben.
Ajándék egy szitakötő,
így udvarol a hős, nagy Ő.

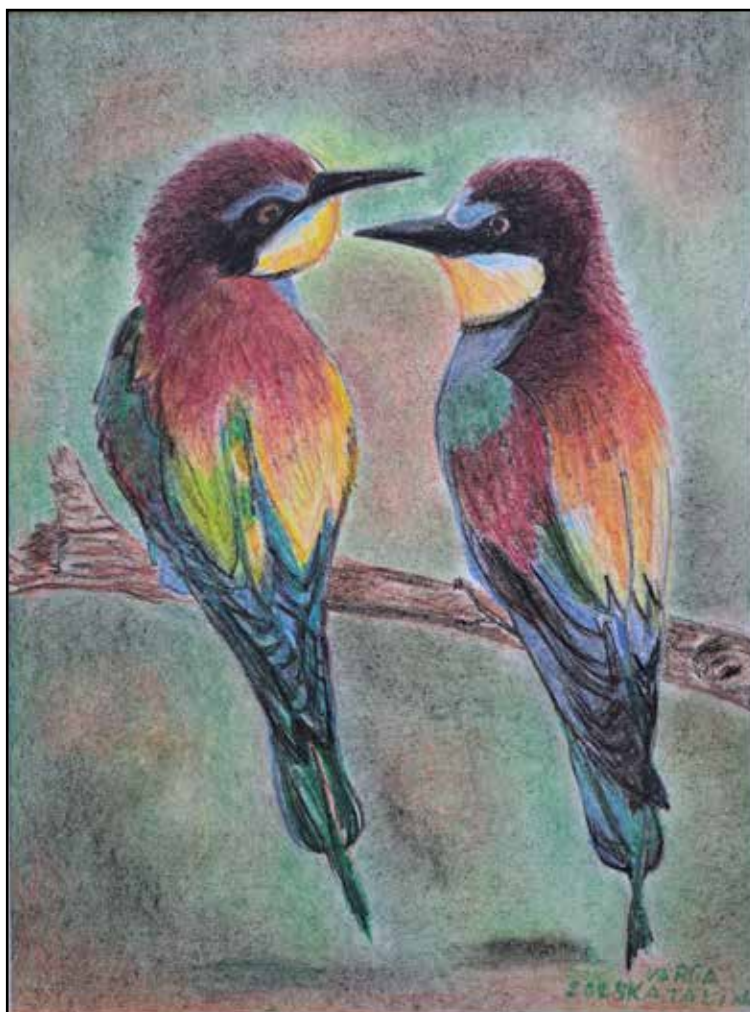
Mámorban ringanak,
szomjat nem oltanak.
Gyurgyalagpár
tikkadtan vár.

Égi jel már közeleg,
szaladnak a vízcseppek.
Esőgyöngyök hullanak,
enyhülés a tollaknak.

Berzengetik tollruhájuk,
ezüstsín a csillogásuk.
Zápor jött, mint fürge szél,
már dombon túl van, ott mesél.

Gyurgyalagpár ül az ágon.
– Felfrissültél, édes párom?
Tetszik ez a boldog légyott,
várok még egy ajándékot!

Remegő délibáb már Napnak arája,
csillaggá változott ezüst tüllruhája.
Bamba hőség porba hullott,
Gyurgyalagpár újra boldog.

Pálné Ónodi Judit

Unoka
(haikulánc)

Nyílik az ajtó
csenget bár nem kellene
mosolyog, szalad

Rég találkoztunk
nem számít derékfájás
nyakamba ugrik

Két szeme csillog
karja szorosan ölel
„szeretlek, Mama”

Ferde házikó
papíron virágok közt
ugye milyen szép

Palacsinta sül
tányéron tekeredik
itt mindig finom

Ölembe bújik
plüssmackó átölelve
halkan dúdolok

Safrankáné Nagy Rozália

Karikázik a
tavasz virágostora
csattan a csoda

Körtáncot járnak
darazsak a virágon
zenél a szellő

Betűpillangók
szóvirágokra szállnak
könyvben lapozok

Szellő rázogató
gyöngyvirág csengettyűket
illatát szórja

Tóbi Mariann (Tsering drolma)

Kopogó eső
áztatja a cseresznyét
múló létfolyam

Perzselő szavak
mint égett levelek
Avarra vágyik

Hazug szavakkal
háborúba hívják a
Világot vége

Perzsel a napunk
fonnyad itt már holnapunk
béka kuruttyol

Halál sikoly, víjj
Kuvik fészket rakott a
tetőn új élet

Feléledt a Föld
nyitni kék kikeletben
Fehér orgona

Kopog az eső
tónak vizén, szellemi
erő eressz be

Mocsári teknős
nyújtogatja nyakát hol
a homoktenger

Rózsaszín felhő
Fudzsi alatt cseresznye
szirma lengedez

Szabó Aida (Jampa drolma)

Tavaszigéző
(Virágvasárnapi barkaszentelés és kiszehordás)

Kisze, Kiszőce...
száll a pernye, varázsszó.
Tavaszigezés

Falunkban még mindig hódolunk a palóc hagyományoknak, ilyen a Virágvasárnaphoz kötődő barka-

szentelés és a kiszehordás. Ezek az ünnepi események jelképezik a tél búcsúztatását és a tavasz köszöntését. De nemcsak a palócoknál dívik, hanem például Itáliában is, sőt talán onnan is eredhetett a vén banya, azaz a tél elégetése.

Vége a böjtnek, a kapusjátékoknak – Bújj, bújj, zöld-ág, zöld levelecske... – és a körjátékoknak, jöhet a vigadalom!

Tegnap barkaágakat gyűjtöttünk, hogy még a nagymise előtt megszentelhesse a kedves, hajlott korú pap bácsink

Kacérszemű lány,
nyalka legény barkát tör,
szent vasárnapra

Vér pezsdül érben,
örömmámorban a táj –
üdv néked, Tavasz!

Bizony rengeteg hiedelem tapadt a megszentelt barkához, amiben főleg az idősebb emberek hisznek még.

Tűzben bokázó
megszentelt barkaszemek –
villámlást űznek

Jégesőt riaszt
kapufélfán a barka –
hiszik a népek

Otthon én is alig bírtam mosolyomat elrejtteni Öregapám előtt amikor a szentelésre viendő barkák közé becsempészte az ostor nyelét, hogy jobban húzzon a Csillag.

Metsző hajnalon
átváltozás illata
leget karcolja

Ma, amikor összegyűltünk az egyik lányos háznál, még barátságatalannak mutatkozott a reggel, ami miatt kicsit szomorkás hangulat nehezedett ránk, de lassan enyhült az idő zord arca, és az ébredező napsütésben, mint apró pillangók, szállodtak a mandulafák szirmai.

Trillázó reggel
éj hűs illatát hinti –
levélzöld tavasz
Didergő rügy
hamuszínű reggelen
ásítva tekint szét

Mi, hajadon lányok öltöztettük fel a karóra tekert szalmát a népviseletünkbe, amit ezután végighordtunk a falu összes utcáján. Mindnyájan igyekeztünk sorra kerülni a kiszehordásban, hogy még ebben az évben bekössék a fejünket

Gyorsan, gyorsan add,
Kisze, járj kézről kézre!
Jaj, hajba kapnak!
Hiszi babonát:
idén még menyecske lesz –
pártában maradt

Hangos énekléssel és viháncolással az aprónép szintén elkísérte a menyecskének felöltöztetett szalmababut, és ők is velünk kántálták annak a leánynak a nevét, aki nem vett részt az öltöztetésben.

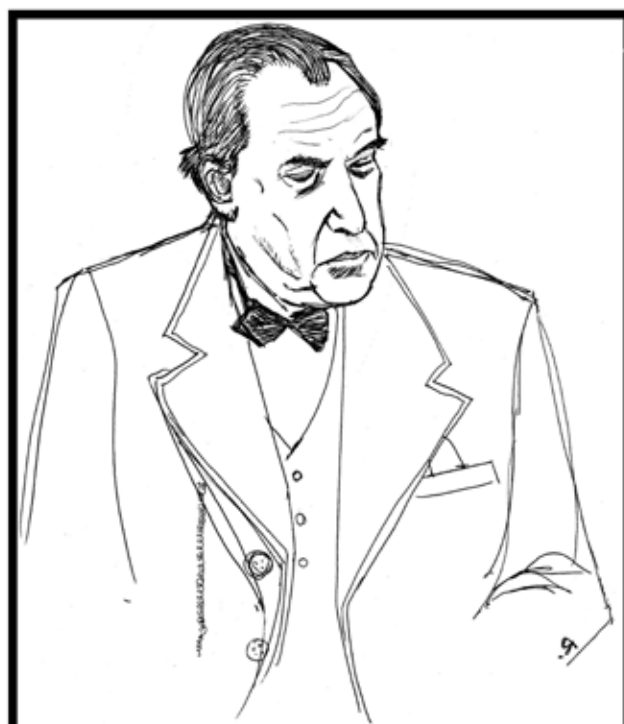
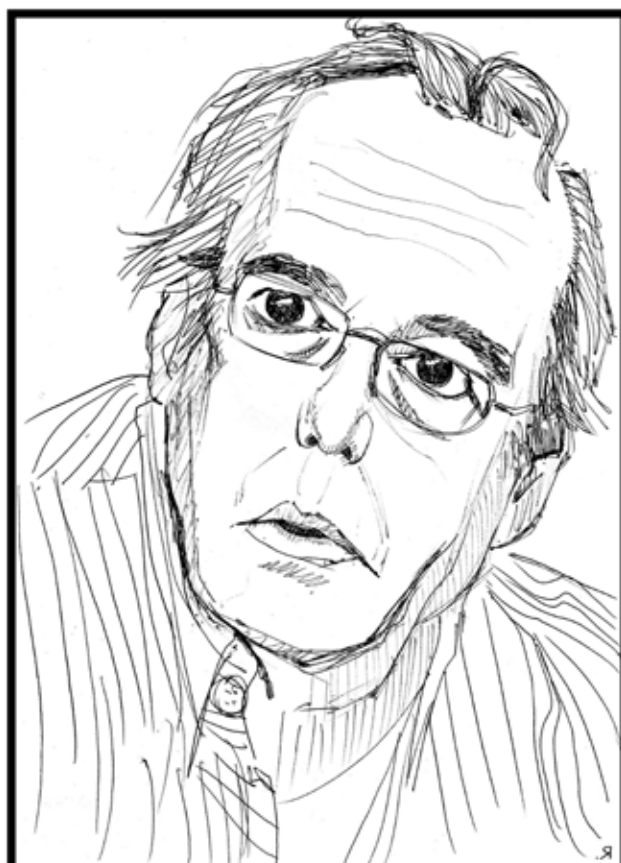
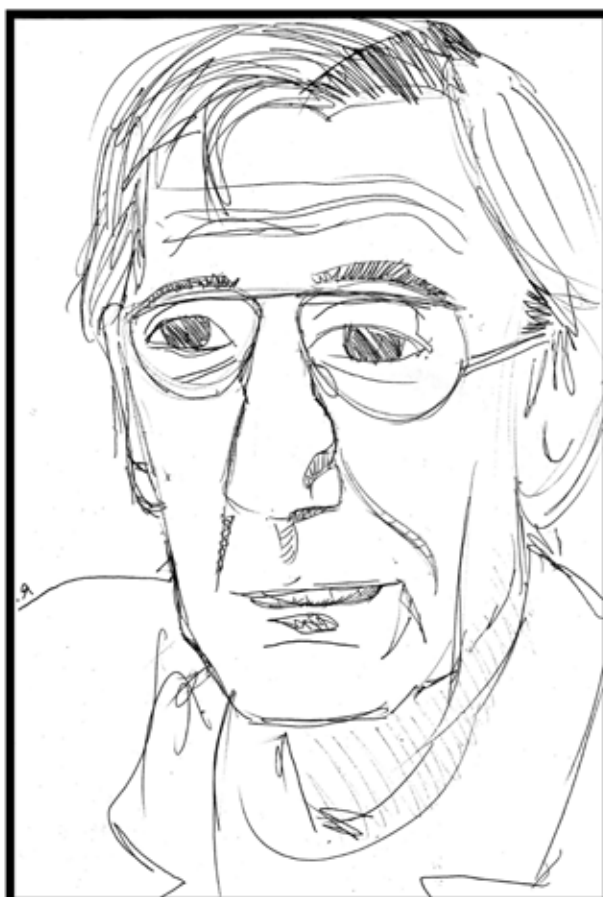
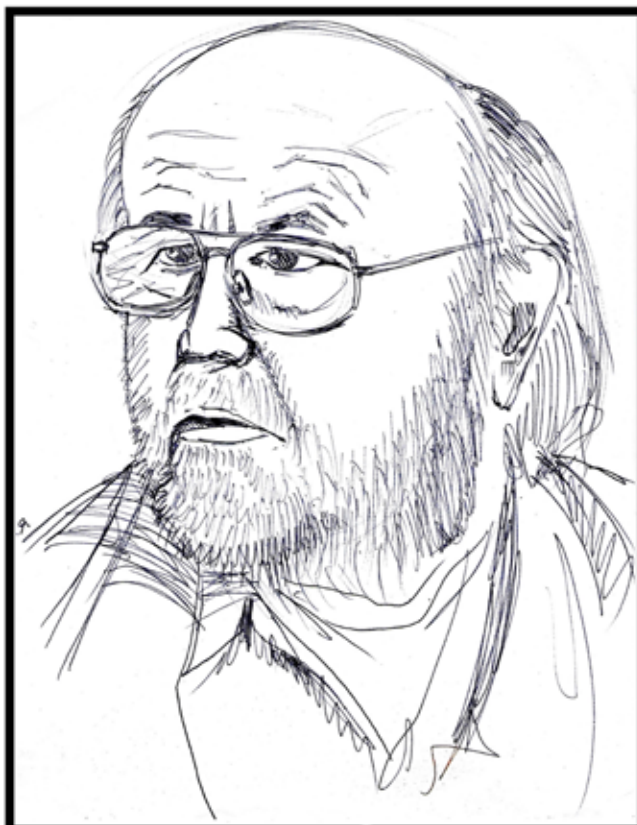
Ugra-bugra, hopp,
reccsen a csizma alatt
lúdbőrös tócsa

Miután körbevittük a falun a kiszét, és megfosztottuk az ünnepi díszruhájától a fellobbanó lángok közé vetettük.

Hajlik a kisze,
bősz tűztündér táncot jár –
Rossz, hess faluból!

(24) 2006

(27) 2009

Az elveszett sziget
(kisregény, befejező rész)

A sziget alig emelkedett ki a Dunából mintegy 300-400 méter hosszan, közel a túlsó parthoz. Fa nem nőtt rajta, csak fű meg bokor. Áradáskor teljesen elöntötte a víz. Az itt lakók ismerték a helyét, így aztán soha nem történt baleset.

Papp Gábor szolgabíró és Zsigmond esküdt úr itt állította fel az ispotályt. Az ágyakat egymástól fehér lepedővel választották el. Nem volt annyi helyiség, mint a veszteglő intézetekben, ahol szigorúan elkülönítették a gyanús helyről érkező utasokat, az orvosi lakásokat, az örök és a szolgák szobáit. Külön ablakon adták be az élelmet, mindent megfüstöltek, még a pénzeket is megtisztították. Ilyen intézeteket csak a nagyvárosokban nyitottak a járvány idejére.

A szigeti ispotályba külön csónakkal szállították a betegeket, az élelmiszert – nagy kondérokban szabad tűzőn főzték az ételt. Vízet, teát csak forralt vízből ihatnak. Az egészséges férfiak szedték a letört faágakat, kivágták a beteg fákat, azt vitték a szigetre tüzelőnek. Lerakták, és már fordultak is vissza, mert aki bement a szigetre, az ott is maradt.

Ide hozta Miklós és Mihály bá' Borbálát, akit nagyon megviselt a kór. Miklós éjjel-nappal mellette volt, hűtötte a lázát, itatta vele a gyógyteát, hogy ne száradjon ki. Cserélte a lepedőket, melyeket a többi betegével együtt kondérokban főztek ki. Alig aludt valamit, de a sors legalább a fertőzéstől megkímélte. Egy napon ismerőst hozott a betegszállító csónak. Suba Péter ugrott ki belőle egyenesen Miklós kitárt karjába.

– Hát te, barátom, mit keresel itt az ördög előszobájában? Azt tudod, ha bejössz az ispotályba, nem mehetsz ki, amíg tart a járvány.

– Tudom hát, segíteni jöttem, jól vagyok, habár még nem nyertem vissza a régi formám, de a jó dunai levegő majd helyrehoz. Nekem már nem kell félnem, azt mondták az orvosok, aki túlesett rajta, még egyszer nem kapja el. Köszönöm, hogy ápolta.

– Akkor Isten hozott, Péter, a segítség igencsak elkel.
– Csakhogy nem jöttem egyedül. Beteget is hozott a csónak.

– Csak nem édesanyád?

– Dehogy! Ő jól van, azt mondta, csalánba nem üt a ménkö.

– Mondd már, ki az, nem látom innen, annyira be van takarva. Mindjárt jönnek érte az ápolók. Ismerem?

– Igen, ismered. A Szita Samu az, úgy törték rá a katonák az ajtót. A szakácsnő szolt, hogy nem jön az ablakhoz az ételért.

Miklós már megszokta a betegség mindent átható szagát, ami mindenbe beleette magát, de Péter időnként kiment friss levegőt szívni. Ilyenkor leült a parti kövekre, és nézte a vizet. Nézte, de látni nem látta. Csak egyet látott, a lányt, akit szeretett, és akiről Miklósnak sem beszélt soha.

– Péter, Borbála kicsit jobban van, de Samut nagyon elkapta a kór – fogadta Miklós a visszatérő barátját. Ott feküdt a két ember a betegágyon, a lány, akit szeretett, és a férfi, aki kegyetlenül bánt vele. Amikor segítségért ment hozzá, elzavarta.

– Most mit tegyek? – nézte Miklós a férfit, aki most semmiben nem hasonlított a rátarti, gögös Szita Samura. Egész teste lázban égett, görcsösen dobálta magát az ágyon.

– Péter, rád bízom a lányt, én majd ápolom a Samut.

– Te? A Szita Samut? Tudod jól, hogyan bánt el a Borbálával.

– Akkor is. Nem gondolod, hogy még bele is rúgok, aki már amúgy is a földön fekszik. Meg kell mentenem, mert örökös lelkiismeret-furdalásom lesz, ha az érzéseimre hallgatok, és itt hagyom a többi ápolóra. Te is meggyógyultál, Borbála is jobban van. Elég büntetés lesz az neki, hogyha gyógyulóban szembe kell néznie Borbálával. Ezt nem kerülheti el. Már csak azért is meg kell mentenem, hogy ezt lássam.

– Nagyon naiv maradtál felnőtt korodra is – de ezt nem mondta, csak gondolta. Kutyából nem lesz szalonna, még ha a halál settenkedik is körülötte.

Miklós ott ült mellette, csökkentette a lázát a Miklós bá' által hozott jéggel, itatta a gyógyteával, cserélte a lepedőit. A többi ápoló látta, milyen eredményes Miklós módszere, ezt követték a többi betegnél is, így legalább a jobb erőben lévőket meg tudták menteni. A gyerekek és az öregek közül sokan nem éltek túl a fertőzést.

Már érződött az őszi illata a levegőben, a hajnalokon hideg pára ült a vízen, mikorra a kolera kitombolta magát. Szeptember végére már napok óta nem kellett

holtakat elvinni a szigetről. A gyerekek nem jártak iskolába, akit nem betegített meg a kór, a határban takarította be a termést, hogy télre a kolera után ne az éhínség tizedelje a falu népét. Nem nézték, ki földje, szőleje, fája, az embereknek, állatoknak ennie kell, így összefogott a bajban a falu. Már mindkét beteg felgyógyulóban volt, amikor egy reggel üresen találták Samu ágát.

– No, barátom, Miklós, te aztán hiába vártad, a nagy találkozás elmaradt. Gyáva patkány ez, a betegség sem változtatta meg. Megszökött az éjjel, talán soha többet nem fogjuk látni, de nem is kár érte. Úgy gondolom, senkinek nem fog hiányozni.

Október elejére elment az utolsó beteg is. Az ispotályt lebontották, hamarosan semmi nem mutatta, hogy nem régen még bőven aratott itt a halál. A Duna továbbra is békésen mosta az üres sziget partjait, amelyet újra birtokba vettek a madarak.

Miklós egy téli napon összeszedte minden bátorságát, felvette legszebb ünnepi ruháját, és elindult a Kuruczék portája felé. Várt majdnem karácsonyig, hogy Borbála kiheverje a nagy betegséget. Az utcán összetalálkozott a szintén ünneplős ruhába öltözött Péterrel.

– Hát te, mi járatban, barátom? Tán csak nem ház-tűznézőbe mégy? – érdeklődött tréfálkozva, de látta, igencsak beletrafálhatott. – Talán jó is, hogy találkozunk. Gondolom, te is oda készülsz, ahová én. Már napok óta gyűjtöm a bátorságot, hogy beszéljek veled, de csak halogattam.

Miklós rosszat sejtett, látta az arcán a zavart, a büntudatot, csakis a lányról lehet szó.

– Péter, te beleszerettél Borbálába! Mikor történt, a szigeten, amíg ápoltad?

– Nem, már sokkal régebben. Te a barátom vagy, azért hallgattam, de a bálon láthattad, mi történt. Ittam is, nem bírtam elviselni, hogy együtt táncolt azzal a bálgúnár Samuval, csak okot kerestem, hogy nekimenjek.

– Csodálkoztam is, mi okod volt lekérni Borbálát, aztán verekedni?

– Amikor ennyi év után megláttam a bálban, hogy még gyönyörűbb lett, hát nem bírtam magammal.

– Látom, jó barát vagy, Péter, az érzelmeidről nem tehetsz, ahogyan én sem. Legjobb lesz, ha bemegyünk, és megkérdezzük a lányt.

Kurucz Borbála teljesen visszanyerte régi szépségét. Derékig érő búzaszőke haját copfba fonta, és kék szalagot kötött bele, mert ez illett a szeme színéhez. Szeretettel fogadta a két fiút, megkínálta hellyel, borral, süteménnyel.

– Miklós, Péter, örülök, hogy eljöttetek. Köszönöm, hogy gondomat viseltétek mind a ketten. Örökre hálás leszek ezért. Ilyet csak azért tesz meg az ember, vállalva az életveszélyt, ha nagyon szeret valakit. Tudom, hogy barátok vagytok, és mindketten szerettek engem. Én is szeretlek benneteket, hálás is vagyok, de ez nem elég egy házassághoz. Ahhoz szerelem kell. Most már látom, nem olyan, mint a Szita Samué. A betegség megváltoztatott, már nem vagyok a régi, felelőtlen Kurucz Borbála, az „apja szemefénye”. Jobb is ezt most tisztázni, mert karácsonykor férjhez megyek. Bemutatom a vőlegényem – hívta át a másik szobából az ott várakozó férfit –, Papp Gábor szolgabíró úr. A járvány alatt ő felelt a betegekért. Eljött meglátogatni, és egymásba szerettünk.

– Hát...sok boldogságot kívánunk, mi akkor mennénk is – köszönt el gyorsan a két barát.

A lehulló hó fehérre varázsolta a battai kis parasztházakat. Békésen füstöltek a kémények, az emberek készültek az ünnepre, feledni akarván a sok szörnyűséget, amit átéltek sokan elveszítve szeretteiket, barátaikat. A puha csendben tisztán hallatszott egy szekér közeledte a Fő utcán. A két ló fehér párát fújva állt meg Miklós és Péter előtt.

– Adj Isten, legények! – hallatszott a bakról egy erős férfihang. – Most érkeztem a falutokba a családommal. Szeretnék házat venni és letelepedni. Szegény feleségemet elvitte a kolera. Csóka János vagyok, a két gyermekemmel új otthont keresünk. Gyertek, szálljatok le a kocsiról. Ők a két lányom, Mária és Ilona.

(Vége)

*világjavító
szándék nélkül születni
fogyatékos lét
(Barna Julika)*

Hamzsabégi alsó faluvégen

Igen értékes ajándékot hagyott ránk Kodály Zoltánné Sándor Emma azzal, hogy tizennyolc esztendő szolgájának, az érdi Horváth Máriának dalait 1917 nyarán nagy gondossággal és nagy mennyiségben feljegyezte.

A lemezjátszó, rádió és magnetofon elterjedése előtt, tehát a „zenei önellátás” korában a dalok a mindennapi élet és az ünnepnapok szerves részeként nyilvánultak meg: szinte minden esetben konkrét, aktuális jelentést, üzenetet hordoztak. A hagyományos

közösség tagjai életkoruktól, családi állapotuktól, nemüktől, tevékenységüktől, illetve az aktuális helyzettől függően más és más dalokkal, énekekkel éltek. A gyűjtemény nem visszaemlékezéssel készült, mint a későbbi gyűjtések többsége, amelyek során idős emberek, asszonyok idézik fel korábbi életszakaszaikat is, hanem pillanatfelvétel egy párkereső, házasulandó korban levő, egy fővárosi polgárcsaládnál szolgáló fiatal leány aktuális dalkészletéről, az első világháború korából.

Horváth Mária a jelek szerint nagyszerű, jó hangú dalos volt, és szívesen, elfogódottság nélkül dalolt a feljegyzés számára. Egyes dalokat valószínűleg többször is elénekeltetett vele, s ennek során különböző dallam- és szövegváltozatokban is feljegyezhetett tőle Emma asszony. A – jelenlegi ismereteink szerint – 136 dalból álló teljes készletet így módon hiteles kordokumentumnak tarthatjuk. A Mezőföld és a Duna mente paraszti és pásztori világához kötődő, különösen régi idők zenei emlékeit hordozó dalok, a puszta betyár- és pásztorszövegei mellett a fővárosban frissen született műdalok és katonanóták is jelen vannak. Némelyikük konkrétumokat, aktuális személyeket, eseményeket említ. Köztük azoknak, amelyek verstani vagy zenei szempontból még érezhetően kiforratlanok, sok esetben későbbi gyűjtésekből ismerjük sikerültebb változatait. A szöveganyagban feltűnően sok az úgynevezett kryptádia, azaz: vaskosan szókimondó, mai kifejezéssel élve „felnőtt tartalom”. Akad ugyanakkor egy-két iskolában tanult dalocska is. Összességében: teljes képet kaphatunk ennek a fiatal érdi leánynak a

valóságos, aktuális dalkincséről. A teljes anyag iránt érdeklődő megtalálhatja Horváth Mária dalait Kodály Zoltán és Bartók Béla népzenei gyűjteményeiben. Ismeretes, hogy népzene kutatásunk e két úttörő óriása egymással szoros együttműködésben dolgozott. A gyűjtéseik nyomán elkészített támlapokat, azaz az egyes dalok letisztázott kottáit, gyűjtési adataik és a legfontosabb zenei jellemzők feltüntetésével kiegészítve, másolatban átadták egymásnak. Bartók azután alapvetően a ritmikai jelenségek szerint, míg Kodály a dallamvonal tulajdonságai szerint rendezte el a dalokat. A Bartók-rend és Kodály-rend adatbázisai a világhálón elérhetőek; az utóbbi a Hungaricana Népzenei Gyűjtemény – MTA-BTK Zenetudományi Intézet keretein belül.

A dalok Kodály-rendi támlapjain néhány kivételtől eltekintve, a zeneileg kiválóan képzett Emma asszony gondos kottaképei és kézírása látható. Több esetben azonban nemcsak a Horváth Mária dalaira vonatkozó adatok, hanem a Kodály Zoltán és népzene kutató csoportja által az 1950–60-as években szerkesztett egyetemes magyar népdalgyűjtemény. A Magyar Népzene Tára köteteinek szerkesztése során készült munkamegjegyzések is szerepelnek Kodály vagy valamely más népzene kutató keze írásával. A Horváth Mária által előadott és Kodály Zoltánné Sándor Emma által feljegyzett dalgyűjtemény kiváló jelölt a helyi, települési értéktárba való felvételre, több okból is. Kulturális és történelmi jelentőség: a gyűjtemény az első világháború korának zenei kultúráját örökíti meg, egy olyan időszakból, amikor a lemezjátszók és rádiók még nem voltak elterjedve. Ez a gyűjtemény autentikus betekintést nyújt abba, hogyan élt, érzett és fejezte ki magát egy fiatal nő a XX. század elején Magyarországon, különösen Érden. Zenei értékek: a dalok sokszínűsége, amely a paraszti, pásztori világból származó dallamoktól a városi műdalokig terjed, különleges zenei sokszínűséget mutat. Ez nemcsak a népzenei, hanem a szélesebb zenei örökségünk megismeréséhez is hozzájárul. Néprajzi és etnomuzikológiai jelentőség: a gyűjtemény részletes képet ad Horváth Mária mindennapi életéről, érzelmeiről és a körülötte élő közösség kulturális gyakorlatairól. A dalokban megjelenő néha nyers, néha finomabb nyelvezetű szövegek hiteles forrásai a korabeli társadalmi viszonyoknak és kulturális normáknak. Kodály Zoltán és a magyar népzenei mozgalom öröksége: a gyűjtemény kapcsolódik Kodály Zoltán és Bartók

Béla népzenei kutatásaihoz, amelyek mérföldkövei a magyar és a világzenei kultúra megértésének. A dalok rendszerezése és a kották Kodály általi átdolgozása kulturális örökségünk részeként értékelendő. Oktatási és inspirációs potenciál: a dalgyűjtemény kiváló tananyag lehet iskolák számára, nemcsak zenei, hanem történelmi és társadalomismereti oktatás szempontjából is. Inspirálhatja a helyi közösségeket, hogy újra felfedezzék és értékeljék saját történelmi és kulturális gyökereiket.

Erdélyi-Molnár Klára MTA BTK ZTI Népzene- és Néptáncutató Osztály és Archivum – tudományos segédmunkatárs, archivumi szakasszisztens, részlegvezető LFZE Bartók Béla Zeneművészeti Szakgimnázium, népzeneelmélet-tanár

Dr. Terék József PhD, Regionális Prima-díjas etnográfus, tárogatóművész, Pest Vármegye Önkormányzatának kulturális szakreferense, MMA Zeneművészeti tagozatának nem akadémikus köztestületi tagja, Magyar Néprajzi Társaság köztestületi tagja

Petrovics Kornél

Hamzsabég – Érd

(Rege a török világból)

Írta : Csipkés Gyula okl. tanító

(Székes-Fejérvári Naptár, 1901.)

Petrovics Kornél gyűjtése (eredeti helyesírással)

A szép csepel szigetnek szomszédságában a Duna jobb partján a magas hegy ormain van egy kővár, melyen még ma is épségben látható egy torony, melyet a török elfoglalt tőlünk, és e torony a kies és szép fekvésű „Érd” (Hamzsabég) helységben fekszik. A mohácsi csata idejében jutott Érd török kézre, és azt egy Hamzsa nevű bég felügyeletére bízták, és egy 80 főnyi török őrséggel látták el. Érdről, kedves olvasóm, illetve Hamzsa török bégről az ott lakó falusi nép máig is sokat regél, egy ily regét szándékozom a naptár olvasóival megismertetni.

Regénk történelmi hősnője, Csák Elma egy viruló szép leány, Csák magyar vitéznek leánya — kik akkoron Csákvárott a jelenlegi kastélyban laktak. Csák Elma jegyese volt Thury Béla nemes ifjúnak, kinek szülei akkor a szigeten Ráczeven laktak, a hol a Thury család vadászat-, halászat-, fürdés és csónakázással töltötték el a nyár egy részét.

Csák Elma anyjával, Júliával látogatóban volt a Thury családnál, ahol kedélyes mulatságok közt telt el az idő. Egy szép vasárnap délutánján a fiatal Thury és az angyal szépségű Csák Elma a kis Dunán csónakáztak, s midőn a part felé eveznének, látják, hogy egy török főúr több lovásza kíséretében a csónakázók mellett megálltak és ott pihenés végett lóról leszálltak.

A török főúrban Hamzsa béget, Érd helység parancsnokát ismerjük meg, ki tudomást vett arról, hogy a szép Csák Elma Ráczeven tartózkodik, tehát látni akarta a leányt — ez volt ez célja. . .

Hamzsabég a szép leány láttára magán kívül volt s feltette magában, hogy e leányt bármi uton módon el fogja rabolni — visszatértek Érdre — s a bég csakhamar hozzá látott galád tervének kivitelére. Időközben a bégnek az is tudomására jutott, hogy a szép Elma hazament szüleihez Csákvárra, kinek apja egy csapat élén Eger várának felszabadítására elutazott — a kastélban az anya és leánya, meg a szolgaszemélyzet maradt. Hamzsabég egy napon Ibrik agával és 10 török lovassal Csákvárra lovagolt, a hová szürkületkor érkezvén meg, a kastély falai alatt lóról leszálltak és az

egész éjet ott töltötték. Hamzsabég még annak is tudomására jött, hogy a viruló szép leány a reggeli mise után, a hol imáját elvégezni szokta a parkban sétál, — tudva ezt, gyorsan kiadta a parancsot, hogy a lovak nyergeltessenek fel, s addig váraкоzzanak ő reája, míg visszajő s ha jelt ad gyorsan segítségére legyenek, ő a parkba megy. Erre Hamzsabég egy kötél hágcsó segélyével átugrott a kőfalon és a parkban egy bokor mellett leste az áldozatát. Mise végeztével csakugyan a szép Elma mit se sejtve a parkba ment s gondolatokba merülve Bélájáról ábrándozva sétálgatott. A mit sem sejtő szép szűz, midőn a bokorhoz közeledett — mint karvaly Hamzsabég rejtett helyéről előugrott és Elmát két kezével átfogván erősen magához szorította — biztatva, hogy ne féljen — legyen asszonya, nője, ő imádni fogja. A leány ijedtségében szóhoz sem tudott jutni — Hamzsabég pedig felhasználván a leány aléltóságát sietett a kőfalhoz s könnyű terhét a kötél hágcsó segélyével a falon keresztül emelte — a kíséret lóra ült, Hamzsabég a leányt maga mellé a nyeregbe ültetve — árkon bokron száguldva Érdre siettek, a hol a szép Elma a toronyba csukatott.

E közben Amhát budai pasától az izenet küldetett Hamzsabéghez, hogy tartsa készen magát arra, hogy egy hét múlva egy csapat élén Eger várának ostromlására elfog küldetni. Hamzsabégnek ez izenet nem tetszett, mert a szép Elmát nem vihette el magával, egyet gondolt s Ibrik agához így szólt:

Ibrik aga! hald urad parancsát, e leányt reád bizom, a toronyba zárva tartod míg visszajövök, addig ügyelsz reája, úgy őrizd, hogy megne bánd, fejeddel számolsz. A leányhoz senki se közeledjen, vigyázz ne adj haragomra okot.

Míg a szegény Elma a világtól elzárva a toronyban tölté sírás közt a napokat, azalatt Csákváron a kastély úrnője a cselédséggel keresik kutatják az eltűnt leányt. Ezalatt Thury Béla megérkezvén — Elmájától búcsúzni akarván — mivel ő is a csatába készült Eger ostromlásának védelmére s alig szállott le a lóról az ablakra felnéz melyikben fogja meglátni imádott aráját — de néz s néz nem lát semmit, titkos érzés fogja el szívét, sejtí a kihez jött, látni nem fogja. Ekkor előlép a kastély vén szolgája Ácsa — ki busan előadja, hogy ezelőtt négy nappal egy 10 főből álló török csapat itt járván — hihetőleg ők rabolták el a kastély virágát, uruk szeme fényét, a szép Elmát. Thury Béla e hír hallatára majd hogy el nem ájult, szívét a bubánat elfogta — hirtelen lóra kapott — s az agg szolgához így

szólt: Istenemre lesz magyar még ki helyettem Egerre megy — Isten veled hű szolga, mond meg úrnődnek, hogy addig nem nyugszom, míg Elmát fel nem találom. Ezzel szolgája kíséretében a kastélyból eltávozott s rohantak mint a fergeteg „megállj te hölgylabló — karom bosszút álland bár hol vagy, fel kell hogy leljelek — s csak vágtatnak, a lovakat már aajték veri . . . szól a hű szolga : uram lassabban, kérlek kiméld magad és lovad. . . . Csillapodék erre Thury haragja és vissza száll magába, megállnak — leszállva lováról azt egy terebélyes tölgyfa alá vezeti — ott elmerül a gondolatokba, Elmáját siratja.

A mint így elmerülve mélyen gondolkodik — egyszerre valami szomorú édes dal hangja üti meg füleit . . . figyel s feszült figyelemmel tovább hallgatódzik — s reá ismer Elma bánatos hangjára. Honnan ez ismert hang? Ez tied Elma! Hol vagy . . . esküszöm, hogy megbosszullak, szólj édes szolgám merről jő e hang, mely nem lehet másé, mint a drága menyasszonyomé. Szól a hű szolga, uram ! e hang a töröknek őrtornyából jő — Hamzsabég e várnak ura, ez lopta el arádat.

Thury Béla íját magához vevén, vad dühvel rohan a torony felé, s míg egy kanyaruló úton haladva találkozik az erdei remetével, kinek a kereszt kezében vala, így szólt a levontéhez: E keresztbe bizzál uram Isten kegyelme veled lesz, arád a toronyban leled — ajtaját pedig egy sárkány őrzi, csak úgy juthatsz oda, ha azt elejted. Köszönöm, Isten szolgája tudósításodat, a sárkányt majd elejtem s ha 7 feje is lesz, megölöm — Elmámat ki kell szabadítanom. Nem késik a levont siet a torony felé, oda érve meglátja az alvó sárkányt, felhúzza íjját, célba veszi a szörnyeteget, kit sügyen találva, holtan vérében fetrengett, rohan az ajtóhoz . . . Elma, édes Elmám jer velem, megmentettelek. Lóra kapja Thury imádott mátkáját — de alig hogy megindulának, a török szolgák zajt csapnak, a lármára figyel Hamzsabég, s midőn látja, hogy a toronyba zárt foglyát viszik, ő is lóra ül és kíséretével a menekülök után iramodik — száguld a levont drága terhével . . . de már nyomukba a török, s majd utoléri őket, „Isten irgalmazzon” szolt Thury s e pillanatban megsarkantyuza lovát és terhével a szép Elmával a Duna hullámaiba ugrik. Ekkor az odakötött csónakba ugrik Hamzsabég — felemelt dárdájával az uszók közelébe jut — s oly erővel sujt a ló fejére, hogy az a víz alá merült — még egyszer a víz felszínére jöttek, de ekkor a bösz tar újból sujt és a levont fejét összezuzza s lo-

vastól együtt elmerültek odavesztek. A bég mint ki munkáját jól végezte — partra evez s visszafordulván az odavesztekhez szól: uszszatok gyaurok, csak uszszatok — vagy a víz fenekén rothadjatok ...

Később a holt testeket a víz felvetette, azokat a jámbor lelkek eltemették az érdi klastrom kriptájába, ahol csendes nyugalomban alusszák az örök álmukat. Ezen esemény után Hamzsabég lelke elborult, nyugtot sehol sem talált — s ily lelki gyötrelmek közepette gyorsan megöszült, fájós érzemények dulták kebelét, mindig a hideg levegő után sóvárgott, midőn ily állapotában elmerengett, a zárda harangjai megkondultak s őt merengéséből feljlesztvén — haragra lobbant s a török őrségével a templomot felgyújtatá, porrá égette a zárdát, a hitetlen gyaurokat lekonzoltatni rendelte.

A mint e vad rombolásban gyönyörködve az égő templomba tért azon gondolattal, hogy abból lovai számára istállót készített, de mi történik. . . Hamzsabég feje szédül, félelem fogja el kebelét, inog, térdre roskad — erre egy zuhanás és a kriptából egy női csontváz kezével feléje int . . . nagy Allah ! mit látok, ez Elma csontváza, ez Elma szelleme. . Hamzsabég fel akar állani, de nem bír, visszatántorodik és össze esik, erre a törökök berohannak az égő templomba és urokat a béget kiviszik, s midőn őt a földre teszik, bámulva látják a katonák, hogy Hamzsabég teste kővé változott.

Most is, ha éjszakánként esős zivatar támad égi háborúval – a vén anyókák gyertyát gyujtanak és imádkoznak, unokáiknak azt mondják: „ Hamzsabég lelkét üzik a gonosz szellemek, „ Isten légy irgalmas.“

Cs. Varga István

(irodalomtörténész, egyetemi tanár)

Himnusz – szakralitás: átragyogás

Kölcsey Ferenc *Himnusz*ának textusa és Erkel Ferenc szent korálokra emlékeztető dallama: kongeniális szimbíózis, a tehetség kegyelmének unikális ajándéka, önazonosságunk, összetartozásunk létfontosságú meghatározója. A magyar államiság, nemzeti létünk, függetlenségünk és szabadságvágyunk felségjelvényei közül – Szent Korona, országzászló, ország-címer – a *Himnusz* fejezi ki leginkább nemzetünk egységét, küzdelmes múltját, jelenét: Istenbe vetett jövőreményét. Tőkés László ezért hangsúlyozza: a *Himnusz* textusát „olyanképpen érdemes olvasnunk, miként a *Szentírást*.”

A *Himnusz* világképe, történelemszemlélete, nemzetfogalma sors- és létértelmezése, a létformálás relevanciája: önismeretünk forrása.

Kulin Ferenc *A kétszáz éves Himnusz költője* című könyvében hangsúlyozza: Kölcsey múltunknak azok közé a kiemelkedően nagy alakjai közé tartozik, akik nemcsak műveikkel, hanem magán- és közéleti magatartásukkal is mély hatást gyakoroltak kortársaikra és az utókorra is. Az 1832-36-os reformkori országgyűlések egyik vezéregyénisége a feudális Magyarország modernizálásában, a Habsburgokkal vívott nemzeti függetlenségi törekvések közjogi elveinek kimunkálásában Kölcsey *Parainesis*e (etikai intellem, tanács, buzdítás) legnagyobb hatású pedagógiai írása, már évszázadnál régebben kötelező tananyag. Máig óriási a hatása ember-, valóság- és értékszemléletünkre, erkölcsi beállítottságunkra, hazaszeretetünkre.

Szakralitás: átragyogás

Kölcsey a nemzeti himnuszok fénykorában a vallásos költészet egyik legrégebbi műfaját újította meg. *Himnusz*a a magyarság Isten kegyelmébe ajánlása. Hithűség, szabadságvágy, egyéni, közösségi, nemzeti teljesség ígérete az egyetemes poézis, etikum és esztétikum harmóniájában. Szakralitásának jelentőségét sokáig tagadták, homályban tartották.

Kölcsey az emberi és magyar létezés magasabb értelméért, hivatásáért, üdvösségéért a végsőig küzdött. Életéből és műveiből a szellem és erkölcs fénye sugárzik. Keresztény örökségünket korunk „korszelleme” dehonesztálja, az embert és világát megfosztja hitbéli, vallási, spirituális lételemétől. A *Bibliát* is tudománytalan mesebeszédnek tartja. A *János vitéz*ben,

Az ember tragédiájában, sőt a *Himnuszban* jelenlévő Istent is csupán *irodalmi jelenségnek* tekinti. Kölcsey istenfélő, tisztaszívű, igaz ember volt. Mélységesen kötődött hithez, valláshoz, Bibliához. Alma matere a Debreceni Református Kollégium volt: „Egész Magyarországnak és *Erdélyiségnek*... világosító *lám-pása*”. Kegyelmi tisztaságú lelkisége, jellemeszilárdsága révén az Isten- és emberszeretet magaslataira jutott. Jelképi világába harmonikusan integrálta a magyarság sorsának spirituális értelmezését.

Minden megújulásnak volt *hitbéli* alapja. A reformkor nemzedékei erős hittel teremtettek egy új, modern magyar nemzetet: a nemzedékek nemzetté váltak. A „haza és haladás”, „A HAZA MINDEN ELŐTT!”; a „Tied vagyok, tied, hazám!”; a „Rendületlenül” hite 1848/49-ben, majd később, 1956-ban is azt az igazságba, tisztességbe vetett lelki erőt adta, amely láb-ra állította nemzetünket. A Tóra szívében hordozható haza. Megtartó hite a diaszpórában is megőrizte a zsidóságot. Farkas András *Az zsidó és magyar nemzetéről* című „kisdéd krónikáscájában” szól a két nép közötti sorsanalógiákról. Azóta számos műben szerepelnek magyar és zsidó/izraeli sorspárhuzamok és tapasztalatok.

A Szentírás vox viva evangelica – az élő örömhír hangja. Az *ars sacra* szellemében a *regula fidei*, a hit szabálya a legalapvetőbb magyarázati szempont. A *Himnusz a hermeneutica sacra* értelmében összeköt eget és földet. A befogadónak, értelmezőnek tovább kell lépnie a *sensus plenior* irányában, a teljesebb interpretáció lehetőségéhez. Németh László megállapítása Kölcsey életére, munkásságára, államférfiúi rangú. politikusi közszereplésére is érvényes: „Ha sorsnak nem a véletlent nevezzük, hanem a kultúrákba írt növéstörvényt, mely a milliók életét hajtja s rendezi, minden nagy alkotóban sorskutatót kell látnunk...” A *Himnusz* valóságos csoda, amelynek nemcsak lélektani és folklór magyarázata lehetséges, hanem hitbéli és keresztény értelmezése is.

Erkel *Himnusz*-zenéje, dallama a 130. genfi zsoltárt idéző dallama istendicséret hangján szól. Kivételes esztétikai minősége, gazdagsága a *bibliai* himnuszok, zsoltárok, irodalmi örökségünk inspirációiban, sugallataiban teljesedik ki. Megrendítő imádságos könyörgés, a magyarságért fohászkodó modern *planctus*: dicséret, hálaadás, bűnbevallás, engesztelés.

A Szentírás hitletétemény: Fidei depositum. Gárdonyi írja róla: „Ez a könyv a könyvek könyve, Isten szíve dobog benne”. Kölcsény legfőbb forrása a Károli-Biblia volt. Németh szerint a Vizsolyi Biblia „nemcsak Isten magyarba ültetett igéje, de egy változatos és kimeríthetetlen költői antológia” is: Károli Gáspár „magyarul akarta hallani és hallatni Istent, s mert nagyon akarta, hallatta is.” Isten igéjének, az ember költői szavának nemcsak dolgokat jelölő funkciója van, hanem szóban rejlő *dinamikus* energiája is.

A *kérüigma* üzenet, igehirdetés: „Isten retorikája”, proklamációja, hirdetése. Northrope Frye szerint a mítosz a *kérügmával* összenőtt, nem demitologizálható. A *Himnusz* az esztétikai érzéken túl az egész egzisztenciát is megérinti – különösen ünnepi alkalmakkor – elementáris erővel megragadja. A Teremtő által az emberbe oltott képesség, adottság: a *sensus divinitatis*, a *jóra, szépre, igazra és szentre* való felismerésekre irányuló képesség.

A két országcímeres, hálaadó strófa bizonyítja: hazánk nem „Siralom völgye” („Vallis lachrymarum”). Izrael népének, kánaáni honszerzésének analógiája a hálaadás a Kárpát-hazáért: „Általad nyert szép hazát / Bendegúznak vére / S merre zúgnak hajjai Tiszának, Dunának, / Árpád hős magzatjai / Felvirágozának.” Hagyományt folytat a hálaadás a termékeny földért: „Értünk Kunság mezein / Ért kalászt lengettél...” visszacseng majd Petőfi versében: „S mosolyogva néz rám a Dunától / A Tiszáig nyúló róna képe. (...) szelők lágy ölében / Ringatózik a kalászos búza...” Tokaj szőlővesszein / Nektárt csepegtettél.” A Magyar Királyság Hunyadi- és Mátyás-korabeli dicsősége máig fényes emlék: Zászlónk gyakran plántálád / Vad Török sáncára, / S nyögte Mátyás bús hadát / Bécsnek büszke vára. A remény legfőbb forrása: Isten a mentvár. Jóságának, kegyelmének bizonyága: „Ne félj, mert megváltottalak! Neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézsaiás 43, 1) Ennek értelmében a konklúzió: „Mi pedig a te néped (...) mindörökké áldunk, nemzedékről nemzedékre dicsérünk téged.” (Zsolt 78,13)

A Miatyánk és a Himnuszunk

A *Miatyánk* első szava: „Atya” (Pater) „Az Úr a mi igazságunk” (Jer 23,6) Istent megszólító első sorára a *Himnusz* invokációja és felszólító módú igealakja emlékeztet. Az Újszövetség Istene gondviselő, jóságos Atya: a Mindenség, a történelem ura, irányítója. Az

Új *Testamentum* Isten-képét az Atya végtelen jóságával, irgalmával, könyörületességével teszi teljessé. Kölcsény kérése az *áldás*: Isten végtelen szeretetének szentsége, mindannak a jónak, szépnek, igaznak és szentnek az összefoglaló neve, ami egyéni, közösségi életünket, nemzeti létünket teljesebbé, szebbé, jobbá, szentté teszi.

A *Miatyánk* mintaadó kompozíciójának analógiái, inspirációi a *Himnuszban* rendkívül erőteljesek. A „szenteltessék meg a te neved” invokáció tipológiai párhuzama: „áldd meg a Magyart”. A „Jó kedvvel, bőséggel” kulcsszavak többet jelentettek a régi magyarságban, mint a mai köztudatban. Ma a *jókedv* jelentése: örömteli, megelégedett kedélyállapot, vidám hangulat, de régen a *kegyelmet* is kifejezte. A „bőséggel” nemcsak az anyagi jólét, gazdagság kifejezése, hanem a szellemi-lelki *bőségé* is.

A „Nyújts feléje védő kart, / Ha küzd ellenséggel” sorpár nemzetföltő, az *ellenségtől való védettség* kérő fohásza. A *védő kar* motívuma az Ószövetségben gyakori. Átvitt értelemben az erő, a hatalom kifejezésére szolgál: „kinyújtott karral” – „nagy erővel, hatalommal”. Hunyadi törökverő karját asszociálja, a törvényhozó Szent István Jobbját, Szent László lovagkirály karját és kardját... Kölcsény ökumenikus szemlélettel énekli meg Hunyadi győzelmeit, Mátyás dicsőségét. (Katolikus hitük megkérdőjelezhetetlen.)

A keretversszakokban hangzik fel a „Bal sors akit régen tép”, amely a vers egészében nyeri el teljes körű értelmét. A „Bal sors” a penitencia, a magyarság szenvedéstörténete: engesztelés és vezeklés. A „Hozzá víg esztendőt...” a mindenkori jövőre vonatkozik: „Hirdetem az Úrnak kedves esztendejét”. (Iz 61,1–2) A kegyelmi esztendő a búcsúnyerés éve, amikor a nép megújul, Isten Igéjét, erejét befogadja a győzedelmes szív.

A *Miatyánk* „bocsásd meg vétkeinket...” analógiája a *Himnuszban* bűnbánó, *de profundis* fel- és odakiáltás, fájdalmas akklamáció: „Haj, de bűneink miatt...” Bertha Zoltán szerint: „halljuk a katartikus önbírálat (sóhajos keserűségében is lélektisztító) igazságát felhangzani nemzeti imádságunk igei vétetésű és mélységű szentenciájában. A személyes bűnvallás és bűnbánat költői kifejezésének (Balassitól Adyig – amiként azt Makkai Sándor ékesen bizonyította) és a kollektív önostorozásnak (a tatárjárás kori siralmas énektől Adyn át Szilágyi Domokosig és tovább) egészen kolosszális (és világ-kulturális kontextusokban is unikális) hagyománya tornyosult fel a magyar iro-

dalomban egy ezredév alatt.” (*Bertha Zoltán: A misztikus szentség lelki csúcsai – Gárdonyi és az Isten rabjai. Kortárs, 2023. 12. 92-101*)

A következménye: „Szánd meg Isten a Magyart...” (Kyrie eleison. Christe eleison – Uram, irgalmazz! Krisztus kegyelmezz!) Erdélyi János szerint: „nemzetiségünk valaha mélyen egybe volt forrva a vallással”. Szerb Antal megállapítása: „kereszténynek lenni és magyarnak lenni csaknem ezer éven át teljesen egyet jelentett”. Kereszténység és magyarság ezer esztendőn át szinte teljesen egyet jelentett.

Kölcsey a magyarság megmaradásáért fohászkodik: „kit vészek hányának”. Sorsértelmezése Zrínyi bűn- és bűnhődés-szemlélete szerint a bűnök következménye: „Most rabló Mongol nyilát / Zúgattad felettünk, / Majd Töröktől rabigát / Vállainkra vettünk. // Hány-szor zengett ajkain / Ozmán vad népének / Vert hadunk csonthalmain / Győzedelmi ének!”

A *Himnusz* tragikus mélypontja: „Nem lelél / Honját a hazában...” Bornemissza Péter kérdése reveláció a magyar létdilemmára: „Valljon s mikor leszön jó Budában lakásom!” Kölcsey a *Himnusz*ban lényegében ezt a sorsállapotot tárja elénk. Jánosi Zoltán szerint ez a létkérdés irodalmunk alapállása, melyre Tamási válaszol: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol ott-hon legyünk benne.”

A négy versszak bűnbánati vallomásaiban Kölcsey egyetlen vétket emel ki, a legádázabbat: a nemzetárulást. A bajok fő oka, az „Önfia vágta sebét” égbe kiált, az ország romlását okozta. A nemzeti egység hiánya miatt szűnt meg a szuverén magyar királyság, államiság: „Hányszor támadt tenfiad / Szép hazám kebledre, / S lettél magzatod miatt / Magzatod hamvvedre!” Az államalapító magyarságnak 1100 éves Kárpát-medencei történelmében sok külső és belső fenyegetéssel kellett szembenéznie: a 907-es pozsonyi csata, trónviszályok, belháborúk, tatárjárás, kiskirályok... A Magyar Királyság és az Oszmán Birodalom közötti küzdelem mintegy 200 éven át tartott. A török hódoltság tragikus nyomot hagyott maga után. Históriainkra jellemző: a Habsburg abszolutista hatalom elleni szabadságharcaink, küzdelmeink, Hitünk, kultúránk, nyelvünk őrizte meg a magyarság maradéka-inak maradványait.

A „Bércre hág és völgybe száll” verssor szavai vizuálisan is hegyet és lejtőt formáznak. Vétkeink következményei tragikus képőzönben tárulnak elénk: „Bú s kétség mellette, / Vérözön lábainál, / S lángtenger felette...” Legfájdalmasabb következtetés: „s ah, sza-

badtság nem virúl / A holtnak véréből / Kínzó rabság könnye hull / Árvánk hő szeméből.”

Barsi Balázs szerint: a „Megbűnhődte már e nép / A múltat s jövőndőt!” nem annyira időbeli tagolásról, múltból, jelenről és jövőről szól, inkább a „múltat s jövőndőt” költői nyomatékosítására szolgál. Reményt esdeklő lírai hőse Isten színe elé áll. Azt vallja: a büntetést megérdemeltük, de már megszenvedtük, levezekeltük: megbűnhődtük.

A testi-lelki szenvedésben *tisztul* a szív, gyógyul a lélek; megtanul ráhagyatkozni a Teremtőre. Kölcsey próféciját Ézsaiás vigasztaló, lélekgyógyító igéire építi. A babiloni fogság prófétája reményt hirdet: „Szóljatok Jeruzsálem szívéhez, és hirdessétek néki, hogy vége van nyomorúságának, hogy bűne megbo-csáttatott; hiszen kétszeresen sújtotta őt az Úr keze minden bűneiért.” (Iz 40. 2) A *Himnusz* bűnbevallása erkölcsi, bűnbánati mintaadás. Radnóti 1944-ben írta: „Hisz bűnösök vagyunk mi, akár a többi nép...” Végül Istenhez fohászkodik: „Nagy szárnyadat borítsd ránk virrasztó éji felleg.”

Himnuszunk és nemzettudatunk

Renan szerint „A nemzet: lélek, szellemi princípium.” Babits hangsúlyozza, a nemzet *lelki közösség*: „Egy nyelv, mely gondolkodásunkat hasonlónvá tette; ugyanazon mesék, (...) ugyanazon történet, melyet tanultunk (...) Az egész múlt, jelenig gazdagodva, úgy, amint lelkünkbe fölgyülemlett.” Végkövetkeztetése: „*Nemzet: a kultúra*”. József Attila meghatározása: „A nemzet: közös ihlet.” Németh László szerint a *nemzet* legfőbb sorskérdése: a megmaradás, ezért *közös vállalkozás*, célja az „emelkedő nemzet”.

A *Himnusz* szívünket legjobban megdobogtató költeményünk. Az utókor megszentelte, kultikus közösségi alkotássá avatta az egyszeri, egyedi, megismételhetetlen, tematikusan is szakrális Kölcsey-költeményt. Világnézetének alapja: a lélek szuverenitása az anyag fölött. Számára a hit, a haza és hazaszeretet üdvösség-ügy: szentség.

Az artisztikumon, minden gyönyörködtető esztétikai élményen túlmutató, lélekemelő, lélektisztító erőforrásunk. Érezni lehet benne az elementáris együvé tartozást. Hívó és nem hívó egyaránt, sikereink, örömeink és tragédiáink idején is, ezt a szemünkből kiperdülő öröm- és bánatkönnyel megszentelt versimádságot énekl. Szakrális dimenziója, katarzisa testi-lelki megtisztulás, *megszabadulás*. Könnyek közt tisztul lélek és test! A Bencés Regula intelme: „Múltad bűneit könnyek és fohászkodások közt min-

den nap valld meg imádságaidban Istennek.” (4.57) A bűnhődés, a szenvedés legyőzi a poklok kapuját is.

Hegedűs Lóránt *Hymnusunk a Biblia fényében* c. tanulmányában írja: a legmagasabb szellemi-költői színvonalon találkozunk a művészi lélek ihletése a vallásos lélek ihletésével: „Az Ige imádsággá változik és az imádság Igét hirdeti.” „Nincs az egész világirodalomban igeibb *Hymnus*, nincs istenibb, szentlelkesebb imádság egy nép számára, nem képzelhető, és nem létezik a Szentháromság Istenre jobban támaszkodó nép-nemzeti áhítat, mint a magyar nép zivataros századaiból származó, fohászkodó költemény.

Eötvös József Kölcseyt méltatva a költő halála után írta: „Ő értetek élt”. Barsi Balázs konklúziója: „A sokrétű, de csodálatosan egységes *Himnusz* az eljövendőben is nemzetet, lelkeket összetartó erőközpont: Istentől jövő ajándék volt és marad.” Szent II. János Pál pápa, az abszolút erkölcsi tekintély, 1991. augusztus 16-án, magyar földre lépve, Ferenc pápa mindkét magyarországi látogatásakor – mindannyiunk szívéhez szólóan – magyarul idézte: „Isten, áldd meg a Magyart!

Heltai Bálint

(Az Irodalomtörténeti Társaság Pest Megyei Tagozatának vezetője) Kései magyarára)

„Holtan fekszik anyám és a szemem
csupa könny,
Nékem azért ez a nap a gyásznapi,
bármeddig is élek,
Borzasztó emlék s könnyesen
ünnepelem,

.....
.....
Mert valahányszor a gyors esztendő
körbecikázik,
Felszaggatja sebem újra meg újra e
nap...

(Janus Pannonius: Anyjának Borbálának halálára –
Ford. Csorba Győző)

József Attila: Kései sirató

Harminchat fokos lázban égek mindig
S te nem ápolasz, anyám,
Mint lenge, könnyű lány, ha odaintik,
kinyújtóztál a halál oldalán.
Lágy őszi tájból és sok kedves nőtől
próbállak összeállítani téged;
De nem futja, már látom, az időből,
a tömény tűz eléget.

Utoljára Szabadszállásra mentem,
a hadak vége volt,
s ez összekuszálódott Budapesten,
kenyér nélkül üresen állt a bolt.
A vonattetőn hasaltam keresztben,
hoztam krumplit; a zsákban köles volt már;
neked, én konok, csirkét is szereztem
s te már sehol se voltál.
Tőlem elvettél, kukacoknak adtad
édes emlőd s magad.
Vigasztaltad fiad és pirongattad s
lám, csalárd, hazug volt kedves szavad.
Levesem hűtötted, fűjtad, kavartad,
mondta: Egyél, nekem nőss nagyra szentem!
Most zsíros nyirkot kóstol üres ajkad –
félrevezettél engem.

Ettelek volna meg!... Te vacsorádat
hoztad el - kértem én?
Mért görbítettél mosásnak a hátad?
Hogy egyengess egy láda fenekén?
Lásd, örülnék, ha megvernék még egyszer!
Boldoggá tenné most, mert visszavágnék:
haszontalan vagy! nem-lenni igyekszel
s mindent elrontasz, te árnyék!

Nagyobb szélhámos vagy, mint bármelyik nő,
ki csal és hiteget!
Suttyomban elhagytad szerelmeidből
jajongva szült, eleven hitedet.
Cigány vagy! Amit adtál hízelegve,
mind visszaoptad az utolsó órán!
A gyereknek kél káromkodni kedve –
nem hallod, mama? Szólj rám!

Világosodik lassacskán az elmém,
a legenda oda.
A gyermek, aki csügg anyja szerelmén,

észreveszi, hogy milyen ostoba.
Kit anya szült, az mind csalódik végül,
vagy így, vagy úgy, hogy maga próbál csalni.
Ha küzd, hát abba, ha pedig kibékül,
ebbe fog belehalni.

(1935/36 december)

József Attila „arany-imája”. A legátfogóbb anyaképzet a földön. A haldoklók is gyakran anyjukat hívják, vagy anyjuk után kiáltanak az utolsó szó jogán. A költő is ezt teszi különösen 1935 után néhány nagy versében. („Aranyat ígértél nagy zsákkal anyádnak, és most itt csücsülsz”; „Dacból sem fogtam föl soha értelmét az anyai szónak”; „Irgalom, édesanyám, lásd, kész ez a vers is” „Űr a lelkem. Az anyához, a nagy Űrhöz szállna fönn” „Édesanyám, egyetlen drága, te szüzesség kinyílt virága, önnön fájdalmad boldogsága” „Lásd, őt és fél kilósnak szült anyám, de elviselte”)

A legerőteljesebb halálkiáltás ez a vers. Méghozzá káromkodó tónusban. („A gyermeknek kél káromkodni kedve”) A szép magyar káromkodások, ANYÁZÁSOK többsége végső soron azt jelentik: dögölj meg! (‘Távozz melegebb éghajlatra’ azaz ‘menj anyádba!’ és még inkább ennek trágárabb változatai anyával vagy anya nélkül. ‘Lofat’ törökül karót jelent, ez a klasszikus káromkodásunk is (ez nem anyás) a másik halálát kívánja. Egye(n) meg a (fészkes, fekete) fene! Anyás és nem anyás káromkodásaink többsége halált kíván a másik félnek.

Hát végül is ki dögöljön meg? Ambivalens vívódása édesanyja emlékével, végső soron önmagára irányuló gyilkos indulatzuhatag leginkább. Még nem a legutolsó, hanem az utolsó előtti menedék. Különben minden van benne, aminek egy klasszikus népi siratóban lennie kell: - az elhunyt személy megszólítása, rokonsági fok szerint; „s te nem ápolasz, anyám,” „a te nem ápolasz” egyben a halott keltegetése is, és ennek indoklása a különleges 36 fokos lázzal vagy: - az elhunyt is megszólal: „mondtad: Egyél, nekem nősz nagyra, szentem”; a kisgyermekkor: „Levesem hűtötted, fűjtad, kavartad”, „Vigasztaltad fiad és piron-gattad” a közelmúlt(anyja halálának idejéhez képest: „Utoljára Szabadszállásra mentem, a hadak vége volt, s ez összekuszálódott Budapesten kenyér nélkül, üresen áll a bolt, A vonatetőn hasaltam keresztben, hoztam krumplit; a zsákban köles volt már; neked én konok, csirkét is szereztem...” Szociografikus hűség-

gel jelenik meg ezekben a visszaemlékezésekben édes hazájának nemzeti nyomora is, amely József Attilának gyakori lírai témája, például ennek a versnek a közelében az 1937-ben íródott, átütő erejű szélesebb kitekintésű Hazámban is.

A népi siratóénekek-gyűjteményekben gyakoriak, külön blokkot képeznek az édesanyát sirató szövegek: „Édesanyám, édesanyám, lelkem édesanyám! Hogy tudott itten hagyni minket, édesanyám, ijen hamar!...”; „...Édősanyám, édősanyám! Mire hozott ke bennünket, mög ezt a két árvát? Szívem, lelköm, szomorú édősanyám...”; S TE NEM ÁPOLSZ: „Hosszú havas lábai alatt, mennyi bánatot raktál nekem Könyveimmel megöntöztelek, mégsem ázott meg annyira szived, hogy visszatérj, s még egyszer gondomat viseld. ...”

Igen, a népi siratóénekekben az anyai gondviselés hiánya hangsúlyos. És József Attila 36 fokos láza talán azt is jelenti, hogy nemcsak betegen és nemcsak kisgyerekként igényli ezt, és olyan intenzitással igényli, mintha nagybeteg és kisgyerek volna. Persze a népi siratóénekekben nincs ambivalencia, de azért idéztem bőségesen, hogy aláhúzzam a költemény folklórbeágyazottságát, amely sokkal inkább jelen van József Attila költészetében, mint amennyi szó esik róla. A költő archaikus, pogányos önmarcangoló gyászán és ennek megjelenítésén kívül rejtettebb összefüggéshálózatokba is illeszkedik ez a vers.

Lírai én és életrajzi én döbbenetes találkozásának vagyunk tanúi. December 4-e, Borbála napja a költő halálának a napja. A hivatalos életrajzokban tartja magát az öngyilkosság-teória, de ekörül sok a tisztázatlan és ellentmondásos körülmény. Visszaemlékezések, hozzátartozók véleményei, közeli ismerősök inkább balesetről beszélnek. Mélylélektani szempontból már ezen a ponton majdhogynem mindegy is. Ütött az óra. December 4-e Borbála napja és Attila halálának a napja rámutatnak a Borbála névre. És egy szép reneszánsz költeményre is. : Janus Pannonius: Anyjának Borbálának halálára. Ha egyszer a Medáliákban („Elefánt voltam, jámbor és szegény..”) bizonyítottan Plinius-utalás van, miért tartanánk rendkívülinek a Janus Pannonius-kapcsolatot? Ez filológiaiilag nem bizonyított, de érdemes egymás mellé tennünk a két költeményt. Van néhány különleges kapcsolódási pont. Mindkét alkotás decemberi költemény. Ez Janus verséből kiderül, József Attiláét az irodalomtörténetből tudjuk.. Mindkét siratóének édesanyjuk halála után tizenvalahány évvel keletkezett. Ez a faktum

megkérdőjelezi bennem a József Attila-értelmezések azon kitételét, hogy édesanyja halálát, emiatt érzett gyászát haláláig nem tudta feldolgozni.

Nem valamilyen klasszikus költői hagyományt követett? Nem akarom degradálni az emlék jelenét, a költő vívódásainak jelentőségét, méltóságát. De lehet, hogy ez egy jéghideg tudatosságú összefonódása költői mesterségnek és valódi fájdalomnak. Mindkét édesanya (és József Attila is) decemberben hunyt el. A december 4-i dátum és hogy ez éppen Borbála napja, akár suicidium, akár baleset, annak a napnak az eseménye, eléggé beszédes.

Vitéz Borbála nem okozott akkora csalódást a fiának, mint Pöcze Borbála korai halála József Attilának. Ezzel együtt Attilának még tódult ragyogása vívódásai dacára egy rövid ideig. De 1937. december 4-én az arany öntudat fegyvere nem volt a kezében. Nagyon mély, elmét meghaladó dolog élet és halál felelősségét firtatni. Majd kiderül, hogy mi is ez. De akárhogy is van, méltán mondhatjuk József Attila édesanyjára is, hogy VITÉZ BORBÁLA.

Varsótól Madridig

Ocsovai Ferenc legújabb kötete

Idén februárban jelent meg Ocsovai Ferenc ötödik verseskötete Varsótól Madridig címmel az Underground Kiadó gondozásában. A gyűjtemény néhány versével már korábban is találkozhattak az olvasók a szerző felolvasóestjein, valamint különböző online folyóiratok oldalán, és ahogyan az előző kötetek esetében, úgy a művek ezúttal is tematikus ciklusokba rendeződnek. A kötethez, amelyben az utazás, a szerelem és a mitológia minden eddiginél hangsúlyosabbá válik, Bence Erika egyetemi tanár, irodalomtörténész és szerkesztő, valamint Deák Mária, a Berda József Kör elnöke írt ajánlást.

Szerkezetileg a versek palettája igencsak színesnek mondható: a szigorúbb ritmusú, akár megzenésítésre is alkalmas kötött formájú művek mellett jellemzően a félszabad versek vannak többségben, amelyek klasszikus módon rímelve és strófákra tagolódnak ugyan, mégis inkább a bennük lévő vadul szárnyaló asszociációknak és rendhagyó képeknek van fontos szerepe.

Emellett gyakran fordulnak elő ún. hosszúversek is a ciklusokban, amelyeknek szándékosan zabolátlan, hömpölygő gondolatfolyamai sokszor szabadversekbe hajlanak. Utóbbi versek egy része már-már epikus jegyekkel bír (Bence Erika szavaival élve ez az „epikus hosszú”), és vagy egy látomásos, álomszerű történetet mondanak el, vagy pedig olyan kiseposzként jelenik meg, ahol tulajdonképpen a különféle érzelmek és benyomások tekinthetőek a tulajdonképpeni szereplőknek.

Formailag egy másik csoportot képeznek azok a strófákra bontott és kötött szerkezetű alkotások, ahol gyakran refrének vagy anaforák hivatottak nyomatékosítani vagy árnyalni az adott mű mondandóját. A kötet nemcsak felidézni, hanem szintetizálni is törekedett a korábbi költői próbálkozásokat, és igyekezett leásni addig az ősforrásig, ami az első köteteken érződött, hogy az akkori intenzív lírai élményeket elegyítse egy érettebb és megfontoltabb szemlélettel.

Az eszközök és a kivitelezés hasonlóak a korábbi kötetekéhez, a témák viszont, amelyek a műveket foglalkoztatják, igyekeznek új dimenziókat nyitni a személyes sors válságaitól egészen egy magasabb, egyetemes és kozmikus síkig, mialatt a szerző a világban zajló aktualitásokra, a jelenkor kihívásaira is erőteljesen reflektál helyenként. Az új elemek kialakulásában szakmai és magánéleti válságok egész sora játszott szerepet – éppen ezért megfigyelhető számos költemény esetében, hogy ezúttal az egzisztenciális alapkérdések, félelmek, remények, a család, az otthon és a nosztalgia ugyancsak komoly tényezőként bukkannak fel.

„A boldog élet igényét tájtékozó vágyaival – olykor társadalomkritikai hangon – veti papírra. Őt olvasva az irodalom köntösébe öltöztetett életképek hömpölygő folyamával találkozunk. Minden sorában a harmóniára való törekvést érzékelem. »Megtetesülni a lélek szertelen tüzeiben«, ahogy maga a költő fogalmaz Szántóföldi napnyugta című költeményében” – írja róla Deák Mária. A Szöveg főszerkesztője, Bence Erika szerint a szerző lírájában „az utazás létformaként, a költői létezés állandó állapotaként jelenik meg, miközben a lírai én a különböző kultúrákban való megmerítkezés révén igyekszik az otthontalanság-érzet hatását semlegesíteni.”

Egy költő esetében minden újabb kötet egyúttal újra is értékeli a művész helyét és szerepét a világban: Ocso-

vainak valóban segítségére vannak ebben a különféle kultúrák és mítoszok, amelyekkel külföldi útjai során találkozott, és amelyek hasznos költői eszközöknek bizonyultak lélektani, lírai vándorlásainak a kifejezéséhez is. A visszatérés, az elvagyódás, a nosztalgia, az archaizálás és már-már az eszképzizmus is nagyon intenzíven megjelenik a kezdetektől fogva a költeményekben. Mintha versein keresztül építené a költő a maga Nakonxipánját: egy varázslatos, idilli meseországot.

„Múlt évszázadok óda- és drámaköltészetéből hagyományozódott át a kortárs magyar lírába a feszültségteremtés nagy távlatokat mozgató eljárása, az a beszédmód, amely ellentétesnek, sőt antagonisztikusnak ható távolságokat sűrít egyetlen képbe. Ilyen történeti-poétikai pillanata a magyar irodalomnak az »égi magasról porba hullni« látomása, vagy a valós élet lehetőségei és a költői illúziók között feszülő, a grönlandi jeges világ és a »forró szerecsen homok« egymásnak feszülő képével érzékletessé tett ellentmondása számos jól ismert 19. századi költő életművében.

Ez a hagyomány képződik meg előttünk a *Varsótól Madridig* szövegeinek olvasása során is, amikor a sziléziai ősz, a jeges Észak, a katalán és a hispán tavasz és nyár képei, jelentései, tartalmi nyerneke kifejezést, nagyon sokszor nemcsak a modern szabad vers, hanem régi verselési hagyományok formái között is. Ocsovai Ferenc újabb verseinek másik rétegét lírai rövid versek, az úton levés, az idegen kultúrákban való otthonosság és állandóság, érzelmi megállapodottság keresésének költői megnyilatkozásai jelentik” – fogalmaz Bence Erika a kötethez írt bevezető soraiban.

Változás a korábbi verseskötetekhez képest, hogy ezúttal a támogatók között szerepelt a Magyar Könyv – Magyar Termék (MKMT) Mozgalom is, amelynek egyik fő kezdeményezője a Helma Kiadó volt. A közeljövőben várhatóan több könyvbemutatóra is sor fog kerülni, amelyek Budapest és környéke mellett Tatát, Esztergomot, Győrt és Szegedet is megcélozzák majd. A *Varsótól Madridig* című legújabb kötet jelenleg a kiadó webáruházából, vagy közvetlenül a szerzőtől rendelhető meg.

(A kötet borítója Kele Róbert grafikusművész munkája)

A hobbiról – röviden

A hobbi szabadidőben végzett, pihenést, kikapcsolódást szolgáló tevékenységek gyűjtőneve. Amíg gyakoroljuk kedvenc időtöltésünket, addig elfelejtjük gondjainkat. Közben fejlődik szépérzékünk, tudásunk mélyül, kreativitásunk kibontakozik, technikai képességünk gyarapodik.

A hobbi célja az önmegvalósítás és sikerélmény átélése.

Hobbija mindenkinek lehet az iskoláskortól az aggasztányig egyaránt. A munkán kívül kell valami elfoglaltság, ami kiteljesíti a napunkat, hetünket, ami boldoggá tesz! A hobbi érdeklődés tárgya és örömszerzés miatt van, nem anyagi eredményekért. A rá szánt szabadidővel mindenki maga rendelkezik. Egyéni motivációja a felüdülés, felfrissülés és szórakozás.

A hobbít általában nem mi választjuk, ő szólít meg minket, és elfogadjuk. Mindenki szívesen foglalkozik a lelkének és érdeklődési körének megfelelő tevékenységgel. Kinek nincsen hobbija? Aki még nem találta meg, vagy nem is akar találkozni vele. Ahhoz, hogy a szabadidőnket hasznosan tudjuk eltölteni, kell egy vágy is, hogy akarjunk foglalkozni valami olyan tevékenységgel, ami más, mint a napi munkánk, és örömmel tölt el a gyakorlása. Szerencsés ember, akinek a munkája és a hobbija ugyanaz!

A hobbi formája sokféle lehet: alkotó jellegű, gyűjtögető forma, kutatótevékenység stb. Régen csak szalvétát, bélyeget és gyufacímket tudtunk gyűjteni.

A nőknek kevesebb idejük van a hobbi, a szabadidő gyakorlására, mivel munkaidő végén még ott van a háztartás, a gyerekek, a férj, és még van, aki a szülőkről is gondoskodik. Jólesik az olyan szabadidő, amit kedve szerint gyakorolhat. Bár a mai fiataloknak lehetőségük van rá, hogy az apuka legyen otthon a kicsi gyerekekkel, és az anyuka legyen a családfenntartó. Sőt, nagyszülők is gyakorolhatják az unoka nevelését, gondozását.

A férfiak poligámok. Mivel Magyarországon nincsen poligámia, így legalább azt a lehetőséget meg kell adni nekik, hogy a sokféle érdeklődésüket kielégíthessék. Erre kiváló a hobbi, amit váltogatni is lehet, szaporítani is, sőt fokozni is. A harmonikus házasság egyik titka, hogy a házasfelek jól érezzék magukat a párkapcsolatban, így a kötelező tevékenységek és a szabadidő hasznos eltöltése egyensúlyban legyen. Ez minden családban változó, megegyezés kell hozzá.

A férfiakat nem elégíti ki a gyereknevelés, az újság-

olvasás, a vízcsap szűrőcseréje, a focimeccsek örömei stb. Nekik kell még valami, ami a poligám érzésüket kiegészíti: mintha több feleségük, szerelmük lenne. Kell az adrenalin. A hobbi gyakorlása hasonlíthat a szerelem érzetéhez. A szabadidő hasznos eltöltése példamutatás gyerekeinknek, unokáinknak is.

Varga Katalin

AQUAMAN 2 – Az elveszett királyság

Rendezte: James Wan (2023)

Bevallom, nemigen szoktam képregény-adaptációkat nézni. No, de az ember (10 éves) gyereke, ugye...így tehát felkerekedtünk egy családi mozizásra a kisfiam kedvéért.

Őt elvarázsolta a hang, a gyors váltásokkal villódzó, elképesztő technikai- számítógépes szuperprodukció egyébként valóban csodás látványvilága. Gyerekfejjel tán elég is ennyi. És a filmnek sem kell többet tudni.

Igenám, de a filmnek vannak felnőtt nézői is, akik bizony, már (ha) olvasnak a sorok között, illetve belátnak a mindent eltakaró, villódzó effektek mögé, ami ravaszul elrejt a valódi mondanivalót és agymosó propagandát, ami észrevétlenül hullámszik be az agyunkba a mérhetetlen GENDER vízzel, akarom mondani TENGÉR vízzel együtt, ami a filmben természetesen közegként hömpölyög a globalizációt ránk erőltetni akaró hatalmasságok megbízására, akik pénzelik ezeket a produkciókat.

Mi más lenne a témája a filmnek, mint a bolygónk felmelegedése és a tengerek, óceánok elsavasodása, végül a kék bolygó elpusztulásának a veszélye?

A gonosz Fekete Manta (aki nem Opel) képében jelenik meg, aki talál (nem meglepő módon) egy szintén fekete szigonyt, ami hatalmat ad neki, és Aquaman elpusztítására tör! De nemcsak személyes ellentét vezet, hanem megtámadja egész Atlantiszt, a víz alatti világ országát. Feltöri orichalcum tartalékait, hogy energiát lopjon. Ez üvegházhatást (mi mást) vált ki a bolygón, a mi hősünk tehát, hogy Mantát megtalálja, kiszabadítja féltestvérét, Ormot a börtönből, és tőle kér segítséget.

A Csendes-óceán egy vulkánikus szigetére vezetnek a nyomok. Rátalálnak a fekete szigonyra és Mantára. Elkezdődik a harc. Az Óceán azonnal „HANGOS-RA” vált eddigi „CSENDES” üzemmódjáról. Varmágia. Egyéb cselek és rafinériák. Manta elrabolja a mi VÍZIEMBERÜNK kisfiát. Érthető, az apa éktelen haragra gerjed. Megküzd Mantával. Szikráznak a szigonyok. Totális víziparádét láthatunk. Jobb, mint augusztus 20-án a Dunán. Az Anktartiszra is elvetődnek hőseink.

Amúgy A csillagok háborújának vízi változata eleve-nedik meg a filmvászonon, csak a fénykardok helyett fényszigonyok villannak, és ÉGBENJÁRÓ (SkyWalker) Jedik helyett itt vízihősök mérkőznek egymással, és vívnek gigászi, élet-halál harcot.

(Innen már csak egy lépés a Moon-Walker Michael Jackson zenéjére. Egy újabb téma a csillagok háborúgatóinak...)

Hiába, nincs új a nap alatt, de ezek szerint a tenger alatt sem.

Ezt az egyre kuszább cselekménysort a végeláthatatlan, szemet szűrő, roncsoló fényeffektekkel még a tenger alatt járók sem viselik jól, hiába van védőpajzsuk. Mint anno (ismét hajazva) a STAR WARS szárazföldi hősének Han Solo kapitánynak a légi hajójára, az azóta (1977-es bemutató óta) már 1047 éves Súlyomra.

És igazán „HAJAZHATTAK” rá, hisz a Han Solot alakító színész „Harr-is on Ford” neve igazán szabad FORDításban: HAJ VAN AZ AUTÓN (a Fordon).

No, de vissza Ford (fairlane) kalandjai után a szárazföldről és a levegőből a vízbe...

A két testvér, a két „vízimentőteső” szövetkezik, és úrrá lesz az óriási kavalKÁDon, amivé az óceán alakult egy kis időre.

A látvány, az effektek és a hangerő mindent visz, gyorsan pörögnek az események, a jó természetesen ismét legyőzi a rosszat, aki csúf véget ér.

A jó a rossz és a csúf. Hmmm. Mintha már hallottam volna ezt a kombinációt, de biztosan csak HALlucinálók a nagy zajban, ami a filmvászon felől folyamatosan árad felénk, mint egy hangCUNAMI...

Na, de a történet, főleg egy amerikai sztori, nem érhet csúf véget (a jók számára biztosan nem), így tehát a JÓ-NYER, vagy Klámpár, vagy Faházi...s nem is kell hozzá szigony, csak egy jó pingpongütő, no, de ez nem Aquaman pingpong- asztala...így ő marad a vadvízi sportoknál...

A kis-Fiát kiszabadítja. Még egy autó, a Ford és az Opel után...

Persze ezek nem elektromosak, mert ezt még az AK-KUMULÁTOR LOBBI sem tudta elintézni, hogy a víz alatt elektromos árammal közlekedjenek...

Szóval az AQUA család újra egyesül, és ahogy Rejtő Jenő írta: a végén mindenki énekel (A ringat a víz kezdetű dal javallott), és táncol. Illetve esetünkben egy szinkronúszó koreográfiára mulat a vízi világ népe.

Az Aquaman című alkotás egy újabb propaganda-film a globalizáció égisze alatt, amit Hollywood megrendelésre legyárt a világot uralni akaró és a médián keresztül (tv, rádió, MOZI) mindenkit manipuláló pénzemberek parancsára.

Lenyom a torkunkon újabb és újabb falatokat az irányítás asztalánál. Észrevétlenül főzik bele a lassan öltő adalékanyagokat az ÉLE-ÉTE-lünkbe.

Jól példázza ezt a film egyik jelentéktelennek és ártatlannak látszó snittje, amikor Aquaman tesójának bogárevő jelenetét látjuk. Orm nagyokat harap egy gusztustalan és méretes bogárból, miközben jóízűen tálalja a rovarévs előnyeit. Egy AQUAman tesó, aki a tenger gyümölcsein nevelkedett, és MOST rovarokat eszik! Bravó! Kedves emberiség! Egyetek rovarokat! Jó az nektek!

Apropó-TENGER-i, ami ugye a magyar nyelvben kukorica...(igaz, Jancsi?)

Szóval ez a tengeri-pop-uláris kultúrával kombinált „POP-CORN” kategóriájú film nagyjából ennyit is ér, mint a film ideje alatt elfogyasztott pattogatott kukorica, amit a legvégén még leöntenek tipikus amerikai csokimázzal, hogy így legyen igazán gejl a történet azzal a záró képpel, amikor is „HŐSVÍZIMENTŐ-EMBERÜNK” kiáll az ENSZ közgyűlésén: felfedi

Atlantisz létét, és leteszi voksát az egyesülés és a világbéke eszménye mellett!

Természetesen teszi ezt a háttérben az amerikai zászlóval és az elmaradhatatlan tömeg éltető és egészségtől duzzadó tapsviharának közepette!

A film színvonalánál már csak a szereplők színészi teljesítménye tudott mélyebbre süllyedni ebben a tengeri kalandban, és azt hiszem, el is érte az ott lévő békák és a tenger fenekét. Néhai Jacques-Yves Cousteau kapitány is megsüvegezné ezt a merülési mélységet palack nélkül. Könnyű bűvár nehéz helyzetben. DE! Ennek ellenére:

A film elérte célját! A gyerekek élvezték ezt a gyönyörű, modern mesevilágot megjelenítő, a mozdulatlan képregény-életrekeltő csodát!

Az átlagember (főleg az amerikai) újra kikapcsolódott a szürke életéből, és nyakig merült a boldogság hősköztől hemzsegő tengerében...és azonosult velük egy mozinyi időre, és hétköznapi hőssé válva várják újra az újabb ikonok legyártását...

A gondolkodó ember pedig ismét ráeszmélt, hogy valójában mennyi CSATORNÁN keresztül öntik ránk a SZENNY-vizet, és milyen kevés már a TISZTA FORRÁS...

A moziból kifelé menet tehetetlen dühöt és ürességet éreztem, és elhatároztam: nem vagyok hajlandó még tusolni sem, mert nem akartam több vizet látni aznap...

De végül mégis...és egy jóleső hidegzuhany helyre-tette bennem a dolgot...

Mert rájöttem, hogy a felszín alatt a mélyben bizony csúnya dolgok történnek, de ha felül maradunk, és nem engedjük, hogy az örvény lehúzzon minket, akkor urai maradhatunk ennek a tengermély rossznak, ami leselkedik ránk.

Azt hiszem egy fickó ezt már kb. 1000 éve is tudta. Ezért is járt a vízen, és nem alatta...hogyan hívták? Valami Jézus...azt hiszem.

Szóval, bocs, Aquaman, de én inkább az ő moziját nézem tovább....

Az idei költészet napja az Érdligeti Iskolában

Van már 8 éve is, hogy mindig ide jövünk ünnepelni – más-más koreográfiával, hiszen óriási a művészetek tárháza, hol a zenével, hol a képzőművészettel kapcsoljuk össze a verseket, a költőket és főleg József Attilát.

Most Szabó Aida állított össze egy remek interaktív foglalkozást: pörgős, érdekes, változatos tevékenységekkel, inspiráló, néha a tananyagra támaszkodó kérdésekkel, máskor új ismereteket tartalmazókkal, de a diákéletben már előforduló tudást is megcélzott.

40 felső tagozatos, csillogó szemű, okos, tájékozott gyerek – ügyesek, verseket, festményeket szeretők, logikusan gondolkodók. Nem vizsga, nem pontozásos verseny, csak felszabadult játék – ezt kínáltuk.

Mi magunk is jól szórakoztunk, míg előadtuk a verseket, zenéket. Nekünk is ajándék volt a közös versmondás, a diákoknak pedig a rengeteg változatos origami (ugró béka is) és a gyönyörűséges könyvjelzők.

Nem hiányozhatott a két híres szerelmes vers (Áldalak búval, vigalommal és a Rejtelmek c.), megzenésítve pedig még emelte az eufóriát.

Judit és Gabi különböző hangfekvésű énekhangjától leesett az állunk. Sose énekeltek még együtt, tiszta csoda volt.

Csaba a saját humoros gyerekverseivel neveltette meg a közönséget. A komoly, felnőtteknek való versnek is volt helye. Kevesen tudták, hogy Csaba ennek az intézménynek volt egykor a diákja.

Köszönjük az értő-érző, lelkes közönséget és az iskola munkatársainak, kollégáinak a segítségét.

Jövőre veletek ugyanitt.

Az IRKA- és Súlyom-tagoknak pedig én köszönöm az előzetes munkát és a fellépést: Szabó Aida, Pálné Onódi Judit, Kissné Matkó Gabriella, Móczár Csaba és Daróci Miriam (5.o.szt.)

Nagyon büszke vagyok rájuk, és azokra az állandóan szervezhető, mozgatható, fellelkesíthető tagokra is, akik most éppen máshol ünnepelnek, de folyamatosan és örökké lehet rájuk számítani.

Itthon az íróasztalnál kiötlöm, hogy mi legyen, aztán ők úgy megvalósítják, hogy százszor-ezerszer felemelőbb, gazdagabb, kreatívabb lesz, mint ahogy én elképzeltem...

Kell ennél több? Nekem nem.

DLné szervező

Ilka Gábor kiállítása Biatorbágyon

(elhangzott a megnyitón)

A költő szavát idézve mondhatnám: „...jutott eszembe számtalan szebbnél szebb gondolat” – miután Gábor felkért, nyissam meg a kiállítást. Megtisztelő volt a feladat.

Közel két évtizede ismerjük egymást.

Ilka Gábor a 2000-es évek elejétől indult, több alkotónak hirdetett megmérettetésen, nemegyszer a fődíjat is elnyerve. Résztvett a Budapesti Művelődési Központ – korábbi munkahelyem – művészeti pályázatain is.

Alkotásaival első helyezést ért el, s annak díja egy önálló kiállítás lehetősége volt. Ekkor találkoztam alkotásaival először, és rendezhettem meg kiállítását. A tárlatot a 2013-ban elhunyt Bálványos Huba Munkácsy-díjas grafikusművész, a Tanítóképző Főiskola akkori tanára, majd professzor emeritusa nyitotta meg. Ilka Gábort ezen a megnyitón – a művei által közvetített mély emberi tartalmak alapján – szobrasszá is avatta, munkásságát pedig tananyagként a főiskolai jegyzetekbe is belevette. Gábor őt tartotta mesterének.

Ekkor vált szorosabbá szakmai kapcsolatunk, egy római kisebb társasutunk a barátság fonalát is bele szőtte.

Közben Gábor számos hazai egyéni és csoportos kiállítás résztvevője lett: többek között Budapesten, Érden, Tatán, Egerben, Komlón, Pécsen és Debrecenben. De láthatták alkotásait Párizsban és Rómában is. A Moziünnep és a szegedi Virágkötő Európa-kupa fődíjait ő alkotta.

Közel 200 alkotásából 48 magántulajdonban van bel-földön, valamint Németországban, Franciaországban és az Amerikai Egyesült Államokban. A mai kiállításon 60 művével találkozhatunk.

Eltelt néhány év, s egy kiállításnyitón újra találkoztunk elhatároztuk a mai bemutatkozás megrendezését. Ez mindig megtisztelő: közel kerülni egy alkotó gondolaihoz, kézbe venni műveit, társalogni velük... s közben születik számtalan szebbnél szebb gondolat. Tudjuk, Gábor fogtechnikusi mestervizsgával rendelkezik, ez a foglalkozás évtizedeken át elkísérte.

De vajon mikor s hogyan szólalt meg először a kezében az anyag, hogy ki akar lépni a számára rendeltetett szolgálatból ... hogy mondanivalója van...

Ismerünk a művészettörténetből, de akár a minden-

napjainkból is apró szobrokat, hitvilágot idéző tárgyakat, amelyek rendeltetése az, hogy velük segítségért folyamodjunk egy felsőbb hatalomhoz problémáink megoldása, céljaink elérése érdekében.

Az itt látható apró szobrok viszont olyan gondolatokat hordoznak, amelyek a földön járnak, bennünk vannak, rólunk beszélnek, helyettünk is megfogalmazzák történeteinket. A kevés eszközzel, de tökéletes imitációval, gesztusokkal megalkotott apró művek meghatnak, ráébresztenek, elgondolkodtatnak, megnevetetnek, megmozgatják fantáziánkat.

Mennyi szépség, szeretet s egyben fájdalmas elengedés van pl. az Édesapám emlékére készített alkotásban!

S mennyi szeretet olvasható le az Országúton című műről, ahol a sapkát viselő férfi – talán az apa – fogja gyermeke kezét. Nem az utat nézi, a gyerekekre figyel. Hová indulnak? Van hová menniük? A férfi mozdulata biztonságot sugároz. ... de vajon milyen jövő felé vezet a gyermekeit.

Más-más dimenzió felé mutat utat a Helykeresés és a Találkozás című alkotás. Míg az első egy hátrahagyott élettől búcsúzik, az utóbbi már az élettől való megszabadulás s az égi találkozás örömteli érzését sugallhatja. Mobil szobrocskáiban a tárgyak, személyek áthelyezhetők ... s ezzel más-más értelmet is nyerhetnek. Ilyen a Teremőr vagy a Fejfogók. Helyzetük változtatásával módosulhat a mondanivaló is. Mire figyelnek? Egymásra vagy elvonulnak saját világukba? Fontos-e számukra az, ami körülöttük történik?

Az Öregen című alkotás két gereblyéje mind két megfáradt öregember, egy egész életen át, minden körülmény között egymás mellett kitartó emberpár. Munkától göcsörtös karjuk, kicsorbult fogazatuk sok-sok nehéz év tanúbizonysága.

És kire vár a pad, és kire vár az ottfelejtett esernyő és csomag? Kit hagytak egyedül, kit felejtettek el ... a padot, a tárgyakat vagy azt, aki odatette őket?

És sorolhatnám tovább... hiszen még nem is említettem a könnyfakasztó vagy a nevetésre ingerlő alkotásokat.

Valószínű, mindegyikünkben történetek indulnak el, emlékek vetődnek fel, ha az alkotásokhoz közel megyünk, kapcsolatba kerülünk velük. Ezeket a találkozásokat kívánom minden látogatónak.

És őszintén kívánom Ilka Gábornak, hogy továbbra is őrizze meg alkotókedvét, legyen minél több szebbnél szebb gondolata, és őrizze meg jókedvét, humorát mindannyiunk örömére.

Gondolom, nem árulok el titkot, ha elmondom, hogy Gábor és testvére holnap ünnepli születésnapját. Eből az alkalomból is – és az Önök nevében is – szeretettel köszöntöm őket.

Vadócz Zsuzsa

a Biatorbágyi Juhász Ferenc Művelődési Központ
kiállításrendezője

Nyílt levél Linka Ágnesnek a Kossuth Napsugara c. darabról

Kedves Ági!

Ezt bírom benned, hogy nemcsak fikciózol, hanem utánajársz, kutatsz... A háttérben történelmi események, adatok, évszámok vannak...

Még a festményt is elkészíttetted... Hihetetlen vagy. Azaz hogy éppen hiteles.

Lassú, vontatott – súgom az elején a kolléganőnek, aki maga is kiváló rendező. De muszáj volt hozzátennem, hogy nem lehet pörgős-petőfis, 82 éves öregemberről van szó, aki néha fellángol(na), de mozgásában egyre korlátozottabb.

A belső önkép meg az érzelmek más dimenzióba tartoznak.

Nagyon tetszett, hogy nem ment át testiségbe. Nem azért, mert prúd vagy(ok), hanem ebben a korban már csak plátói szerelmek vannak... A lány részéről meg a rajongás.

Nem megy tovább a homlok összeérintésénél, a kézcsóknál – szerintem is nagyon megkapó.

A halálon túli szerelem – a legszebb része volt, a finom tánc, a friss testi erő ... még a szemem is könnybe lábadt. Gyöngéden ölelj át, és ringass, szerelem – olaszul.

Többször is voltak csúcspillanatok: Kossuth fokoza-
tos leépülése, szaggatott beszéde, mindene-fájós felállásai, a nehéz járás, a sétabotra támaszkodás, folyamatos remegtetése (!), a zihálások...

Ahogy ültében hátrahajolt, a lába szétvetve – hangos szívdobogással, amely ki-kihagy.... aztán a végén hangosan elzuhan a bot... akkorát szólt, hogy ugrottam egyet.

Tökéletes megoldás.

Na, a levelezés meg simán szenzációs: az író toll (már ismert volt a másik remekművedből, Petőfi és Arany levelezéséből – Pál adogatta a leveleket, és LÁTSZOTT, hogy rendesen meg vannak írva, nem üres papírok ezek...Besegített az olvasásba, mert Kossuth látása is meggyöngült.

Persze, biztosan tudták a szöveget a színészek, de puszkának is jó volt, amúgy meg hihetőnek tündek ezek a helyzetek...

Hát igen, a színészeid...

Tudod, hogy a kisfiad nagy rajongója vagyok az első pillanattól kezdve, imádom minden mozdulatát, és láttam, hogy az öregembernek nem csillogott a szeme – nem hiszem el, hogy még erre is figyel.

Szóval, most is Oscar-díjas az én szememben.

Honnan szeded ezeket az őstehetség-fiatalokat?

Megtanultam Plaszkó Bence nevét, most már több darabban láttam, ő is elbűvöl, elvarázsol a sokszínűségével, ahogy kreatívan kitölti a háttérszerepet...

Jóóóóó, tudom, profi színészek, én csak itt örömködök, hogy újraélem, milyen ötletes minden helyzetben. Imádom.

Romány Eszter pedig tényleg Napsugár. A sminkelés, szépítkezés, a női sértődések...Igen, tényleg ilyenek vagyunk: semmi joga nincs féltékenykedni, de azért mégis...

A párna-baba zseniális. Elhittem neki, nem volt rá szükség, hogy legyen ott egy játékbaba...

Nehogy ráncokat rajzoljatok Zsolti arcára!!!! A darab végén valaki javasolta...

Elég ennyi utalás, ami van, a haj, a bot – a többi egy tökéletes színész elhitei.

Súgtam a kolléganőmnek, hogy Zsolti kb. 28 éves. Tudjuk, nem kell ahhoz pl. gyilkosnak lennie egy vérbeli színésznek, hogy hitelesen el tudja játszani...

Ilyen szép mondatokat tudtam sebtében leírni a sötétben: (gyógynövényről) egy hét alatt csalogánnyá gyógyítaná a torkodat – megengedem magamnak a kételkedés luxusát – az öregedés ellenszere a fiatalság – aki boldogulni akar, meg kell tagadni, hogy engem ismer – Ferenc József császári-királyi hivatalnokával nem levelezek – a hátam mindig egyenes volt, a kor-nak se hajtom meg magamat.

Szóval, kedves Ági, megint alkottatok egy remekművet. Ahogy valaki mondta: Kanadában is imádni fogják.

Hiánypótló darab. Kossuthról sok vád elhangzott már, de a legfőbb az volt, hogy nem halt meg a többiekkel. Itt emberközelsébe hozod. Szerethetővé válik.

Gratulálok, örülök, hogy láttam.

Ugye, szólsz, ha a környéken előadjátok, és mehetünk az IRKA-sokkal?

Mostanában olyan programdömping van, ütközések, átfedések, hátha jönnek olyanok, akiknek most ki-maradt. Én meg alig várom, hogy újra lássam.

Szeretettel ölellek: Márta

Móczár Csaba Disznóvágás-a

(költői est és könyvbemutató a Galériában)

Deja vu érzésem volt: a szerző korábbi irodalmi bemutatkozásakor is ugyanez történt – már minden pót-széket bevittünk, már állóhely se volt, és még mindig jöttek: barátok, munkatársak, érdeklődők, a mi saját közösségünk tagjai, a túraklubosok, rég látott kedves ismerősök stb.

Isten tudja, hogyan figyeltek fel a mi IRKA-s, kivételes gyöngyszemünkre, Móczár Csabára.

Nem csalódtak, valami olyan mély eufória fogott el mindenkit, hogy alig bírtunk elszakadni egymástól. Túlcsorduló érzelmek, a zene, az ének, a versfelolvasások egyedi konstellációja, a tökéletes pódiumbeszélgetés: Ilka Gábor szobrászművész jóvoltából gördülékeny, ugyanakkor részletekre kitérő, mély társadalmi-szociális gondolatokkal teli, ugyanakkor érzelmes, de távol a szirupostól...

A meglepke-vendég úgy intézte a háttérben, hogy a szervezőnek is ajándék volt az előadás. A verseket tolmácsolókat Csaba válogatta – zseniális ötletességgel, maradandó élményt nyújtóan.

Hónig Bernadett – lenyűgöző szépségű fiatalsággal, Cserni Andris – a maga lendületes, elsodró bájjával, Valentin István – hol szelíd, lélekbemarkoló fájdalommal, máshol elementáris-expresszív kitöréssel, hogy mindenki felkapta a fejét, és csak elámult...

Így még nem hallottunk verset tolmácsolni...

A hegedűjátéka kétszer is megcsavargatta lelkünk minden húrjait.

Szigeti Eszter pedig? Már nem lepődünk meg, hogy újra meg újra végigömlik az ereinken az a soha-senki-vel-össze-nem-téveszthető, bársonyos-tiszta, mesterkéletlenül üde énekhang.

Fájó, persze. Nemcsak azért, mert a zongorán kísérő kishapsi, Varga Zoli soha többé nem lesz már velünk. Valaki megjegyezte: ugye a műsor 80%-át Csaba állította össze?

Mire én: Mit képzelsz? Szó sincs róla! A 90-et..

Szerencsére minden szereplő bőven kapott gratulációt, de irigykedhettek: a klubvezető volt itt a legbüszkébb a csapatára, a közösen elért eredményekre, a sikerekre... Nála hatványozódtak az örömök, az elismerések...

Emberék!

Ki gazdagabb nálam? Na, ugye, hogy senki.

Daróci Lajosné
klubvezető

Kettős könyvbemutató a Napúton Kiadónál

Szabó Aida: Misztérium című kötetét adták ki, Tornai Xéniától az Ideát címűt.

A közönség soraiban felfedezem a mieinket: Nagy-Rakita Melindát, Pálné Juditot, Móczár Csabát, Baka Györgyit, valamint a horpácsi írótaborból néhány arcot.

Jampa drolma: szelídséggel védelmező. Vihar Judit mutatja be a kötetet. Nagy hozzáértéssel, háttérismerettel részletezi a műfajokat. Legszebb az, amikor az anyaság témájához ér. Aidának 3 gyermeke és 12 unokája van. Kiemeli az őszinte érzelmeket, a mesteri formákat, az alaphitvallást.

A magyarság ősi hitvilága, a régi verskultúra, igricek, hazaszeretet a fő téma.

A négy szerkezeti egység szívárványszerű gazdagságot mutat.

A 11. Magyar Haikunapon (ápr. 27-én) Szabó Aida 1. helyezett lett a Hegyre fel c. haibunnal.

Xénia Ideát c. kötetét ő maga mutatja be: a valóság (van kezdete és vége), míg az odaát világa a végtelenséget, az idő nélküliséget tartalmazza. Szimpatikus, ahogy beszél a metafizikai állapotokról: test – lélek –

szellem: az ébrenlét és álom korszaka, összekapcsolódása. A szubjektív és objektív idő viszonya, a ritmus (mint az idő egyik arca), az örök ismétlés, visszatérés előfordulásai. A kötött, klasszikus versformák mesteri tolmácsolása. Az üzenet mindig megtalálja a maga formáját. Lélekből fakadó csodálatos verssorok.

Mindkét költő kötetéből hallhattunk szemelvényeket. Mi az IRKA-ban is tervezünk könyvbemutatót, felolvasást. Milyen szép lenne egyszer Xéniát is vendégül látni!

DLné

Hincz Gyula születésének 120. évfordulóján
*(elhangzott a művész kiállítás-megnyitóján 2024.
ápr. 12-én az Érdi Galériában)*

Hincz Gyula nagyméretű (1,95 méter x 3,8 méter) gobelinje, amelynek restaurálási munkálatai most fejeződtek be, 1975 márciusában került Érdre, azóta a Szepes Gyula Művelődési Központ tulajdonában van. Akkor is rendeztünk megnyitót, akkor is személyesen köszönthettük a művész hagyatékát, emlékét méltón ápoló unokaöccsét, Hincz Jenőt.

A gobelint a Pest Megyei Művelődésügyi Osztály rendelte a mestertől, és kijelölte a helyét is, a Műház klubtermének bejáratával szemben. Az alkotás az Iparművészeti Vállalat gobelinszövő műhelyében készült el 1974-ben.

Vermes Zoltán igazgató kezdeményezésére felújítottuk, megmentettük. „Népek barátsága” a címe. Ragyogóan szemlélteti alkotója színekben, formákban és asszociációkban megmutatkozó virtuozitását. Rengeteg lehetséges kapcsolatból, jelképből, konkrét és csak sejthető formából, alakból bontakozik ki a mű sokféle értelmezése. Természetesen mögötte van az akkori, hivatalos szocialista kultúrpolitika eszménye a „Béketábor”, a szovjet blokk népeinek összetartozásáról. De sokkal több ennél.

Ahogy maga az alkotó mondta: „Az érdi gobelinemet azért szeretem különösen, mert ott a művészetnek hivatásáról beszélhettem. (...) A művészetről, mint a békének hirdetőjéről”. Méltatója azt írta a gobelinről: „Újra felgyulladt egy szemet gyönyörködtető, szívet tisztító, emberséget növelő láng: Hincz Gyula gobelinje az érdi művelődési központban.”

Egyszerre káprázatos és elgondolkasztó ez az alkotás. Különösen most, hogy sikeresen lezajlott a restaurálás. A felületén és a bélésén is szennyezett, több helyen megnyúlt, sérült, deformálódott textilt Moór Anikó restaurátorművész szakszerűen állította helyre. A július közepéig látható kiállítást követően visszakerül eredeti helyére, a Szepesbe a színházterem mellé. A mostani kiállításon a váci Hincz-gyűjtemény ritkaságai, a művész 1960–1970-es években készült festményei, grafikái és Hincz Gyula érett alkotásai is láthatók.

A tárlat mellé számos kísérőprogramot szervez a Galéria, kicsiknek és nagyoknak egyaránt. Több alkalommal lesz áprilisban, illetve májusban előadással egybekötött szövő workshop Tápai Nóra érdei iparművésszel. Április 20-án családi nap keretében Hincz varázslatos színeit és formáit ismerhetik meg és szöhetnek mesébe a résztvevő gyerekek.

Az elmúlt években a Szepesben sokszor elmentem az akkor már igen megfakult, elnyűtt gobelin mellett. Nem túl fényes állapota ellenére mindig megfogott, gyakran megálltam előtte pár percre. Talán Picasso miatt is van, hogy felmerült bennem egy távoli asszociáció. Hincz 1926-os párizsi élményeiről írta azt később: „Picasso megdöbbenett.”

Bennem a háború- és terrorellenes Guernica hatalmas, majdnem 8 méterszer 3,5 méteres freskója ötlött fel, ami annyiszor döbbsent meg, ahányszor csak látom. A Guernica a baszk város 1937-es német bombázásának állított döbbenetes tablót és látványos tiltakozást.

A „Népek barátsága” mintha ennek épp az ellenpólusa lenne. A háború fájdalma helyett a béke örömeé. A fekete, fehér és szürke árnyalatok helyett a színek kavalkádjáé. A szétesett alakok helyett a nyugodt formáké. A szenvedő szemek helyett az összeérő, ölelkező kezeké. A jajkiáltás helyett a reményé.

Remélem, ezek az érzések sokáig velünk maradnak azután is, hogy levesszük a tekintetünket erről a gobelinről. Remélem, hogy Érd mindennapjait, és előbb-utóbb a magyar közéletet is átszövik majd.

Egy hónap múlva, májusban lesz Hincz Gyula születésének 120. évfordulója. Ő a magyar képzőművészet egyszerre besorolhatatlan és megkerülhetetlen alakja. Sokoldalúsága, művészi eszközeinek, kifejezőmódjának, motívumainak változatossága példaadó. Egyszerre volt festőművész, grafikus, színpadképek, díszletek tervezője, könyvillusztrátor, óriás faliképek, gobelinek és üvegmozaikok, szobrok és kerámiák alkotója.

Tanult, sőt tanított a Képzőművészeti Főiskolán, az Iparművészeti Főiskola igazgatója is volt. De az igazi tudást tanulmányútjaiból és az életből merítette. Művészeket, népeket, kultúrákat, hagyományokat tanulmányozott, és minden inspirálta, amivel szembe találgzott.

Nagy hatást gyakorolt rá a 1920-as évektől az avantgárd, a szürrealizmus, az expresszionizmus, a futurizmus, a konstruktivizmus, a kubizmus. Eredetiben tanulmányozta Picasso, Braque, Brancusi, Miró munkáit. Ő maga konstruktív-szürrealista festményektől realista tájképekig, klasszicista kompozícióktól az absztrakt-szimbolikus táblaképekig rengeteg stílusban kipróbálta magát. Eklektikusan ötvözte a legkülönbözőbb motívumokat.

Tanulmányútjain Párizsban, Velencében, Rómában, Berlinben, Erdélyben, Kínában, Vietnámban, Koreában és Afrikában is járt. Kiállított galériákban, közgyűjteményekben, itthoni és külföldi tárlatokon. Az 1930-1940-es években számos színdarabhoz készített díszlet- és plakátterveket.

Könyvillusztrátori tevékenységének köszönhetően ma jobban el tudjuk képzelni Weöres Sándor Bóbitáját, Villon és József Attila verseit, Mikszáth és Krúdy történeteit, Morus utópiáját, Voltaire és Swift satíráját, Karinthy írásait.

Munkáit ma is láthatjuk egyetemeken, országsszerte számos múzeumban, művelődési házakban és a legnagyobb hazai Hincz-gyűjteményben, a váci Tragor Ignác Múzeumban. Tehetségét két Munkácsy-díjjal és Kossuth-díjjal is honorálták.

Leglátványosabb munkái rendre feltűnnek ma is a mozifilmeken. A Semmelweis Egyetem Nagyvárad téri épületének aulájában látható hatalmas, 7 x 21 méteres Tudomány – mikrovilág című ólomüveg-ablaka gyakori háttérszereplője a magyar filmeknek.

Ars poeticájának tekintette a folytonos megújulást, a világra, az új impulzusokra való nyitottságot. Ő ezt így mondta: „Az egyéniség varázsa nem az állandóság, hanem a fejlődés.”

Odafigyelt az élet minden rezdülésére, szerette és tisztelte az embereket, külföldről hazatérve gyűlölte az itthon érzékelt nyomort és szegénységet.

„Szeretem az életet, az alkotómunkát, a békét, mely gyümölcsöző és termékeny, az embereket, akik azt létrehozzák. Mi egyéb feladatunk lenne hát, mint részt venni a nemes küzdelemben egyszerűen úgy, ahogy tudok: ecsettel, vésővel és grafikával.”

Azt is mondta: „Az élet által fölvetett problémák sok-

szor jobban érdekelték, mint az, hogy a négyzet elég négyzet-e. Inkább az emberi szeretet és vágy, ami kortársaimhoz fűz.”

Bízom abban, hogy a mester meglátásai érvényesek lesznek a jövőben is.

Dr. Csózik László

Érd Megyei Jogú Város Polgármestere

Zenés irodalmi műsor, HGy / 120.

A Hincz Gyula 120 c. programsorozathoz kapcsolódva az a megtiszteltetés érte az Érdi IRKA irodalmi-kulturális folyóirat alkotóközösségét, hogy a Kiss Companyval együtt zenés irodalmi műsort szervezzen azokból a művekből, amelyeket a neves festőművész illusztrált.

Az Érdi Galéria munkatársai egy remek olvasósarkot hoztak létre: szemmel felmérni is rengeteg, mennyi gyerek- és felnőttverses gyűjtemény, regények, elbeszélések álltak a rendelkezésünkre, majd zenével, táncsal kapcsolatos illusztrációi is felbukkantak.

Ezekből merítettünk egy emberi léptékű műsort. Adta magát, hogy óvodások is fellépjenek. Köszönet illeti a Kincses Óvoda Tállya utcai tagóvodáját, elsősorban Kissné Matkó Gabriella zenészt és Zimmermann-né Ádám Anna óvónőt, akik betanították a picik táncos-énekes népi játékát. A szülők közreműködését, szíves hozzájárulását szintén ki kell emelnünk.

Weöres Sándor gyerekversei sem maradhattak ki a műsorból, a közönséggel kórusban mondtuk el A galagonyát és A tündért. Villon-ballada, József Attila-művek és néhány nagy magyarságvers következett: gitárkíséret, zenei aláfestés, önálló éneklés, fátyoltánc (Pál Ildikó selyemfestő stólájával) – csodálatos harmóniája a művészetek összekapcsolódásának.

Az est egyik fénypontja Kapusi Patrik Levente volt, a SZISZKI 9. oszt. tanulója, aki a szbattai Hamvas Béla Városi Gyermekkönyvtár által szervezett versmondóverseny egyik nyertese – Darvas Szilárd: Legenda a nő teremtéséről c. remekművel (felkészítő tanár: Karaivanov Lilla).

A vastaps azt mutatta, hogy a zsűri jól döntött.

A másik fénypont Kiss László gitárművész (Érd MJ

Város Művészeti Díj birtokosa) előadása, aki újra meg újra összeszorítja a torkunkat síró-zokogó hangszerével. Olyan szerény, mintha nem is világszínvonalon zenélne. Nem lehet betelni vele.

Mindenkinek hála és köszönet, különösen a mi lelkes és fáradhatatlan IRKA-sainknak, akik közreműködése olyan összehangolt, profi módon történik már, hogy én csodálom őket legjobban, mennyire kevés rendezői instrukcióra van szükségük, hogy kiemelkedőt nyújtsanak:

Cserni András, Barát Iván, Kissné Matkó Gabriella, Nagy-Rakita Melinda, Pálné Onódi Judit, Petrovics Kornél, Szabó Valéria.

Ahogy szoktam mondani: földig hajolás, hogy mindig lehet rájuk számítani. A mi két drága technikuskunkat, Szabó Györgyöt és Garai Jánost se lehet nélkülözni.

Akinek pedig távol kellett maradnia (betegség, családi program), ne búsuljon, rengeteg alkalom lesz még, és videófelvétel is készült.

Daróci Lajosné

műsorszervező, IRKA-főszerkesztő

Tarolt az IRKA!

A III. Országos Versíró-Versmondó Versenyen, Pomázon történt (Művelődési Ház és Könyvtár). Harmadik éve működik, színvonalas, igen erős mezőnyrel rendezték meg most is.

Három kategóriában osztottak helyezéseket. A mi CSERNI ANDRISUNK a zsűri különdíját kapta a Borozgatás a Magánnyal c. verséért és előadásáért. Mentora: Dylan D. Tides (online IRKA-tagunk sok-sok éve)

Továbbá:

A Legjobb Előadó Díja: DYLAN D. TIDES

A Legjobb Vers: DYLAN D. TIDES 3. helyezett

Közönségdíj: DYLAN D. TIDES (és vastaps) A család fohásza c. verséért.

A IRKA főszerkesztője pedig végtelenül büszke az együttműködésükre, a kooperálásukra, a barátságukra. És természetesen erre a csodálatos eredményre.

DLné

**Nyílt levél ILKA GÁBORNAK,
a szobrászművésznek**

(Cserni Andris szbattai könyvbemutatója után)

Drága Gábor!

Izgulsz. Mélyen megértem. Andris annyira messze jár előttünk, ez az alig 20 éves, női szemmel nézve szívödögtető fiatalember, hogy elakad az ember szava ... olyan szókinccsel, pergő logikával, áttekinthető szerkezettel beszél a műveiről, hogy elfogja az embert valami tériszony, valami bizonytalanság: megfelelek-e neki, tudom-e kötni a kérdéseimet, kapcsolódok-e majd az ő fent röpködő, kristálytiszta gondolat világához?

Nem kell remegned, Gábor.

Nem tudom, hogyan csinálod, de egyenrangúak vagyatok az éteri magaslatokban, pontosan úgy kapcsolódtál, és azt kérdezted, ami oda illett, azzal egészítetted ki, amivel kellett – mint egy lefelé szakadó, örvénylő vízesés, olyan gyönyörűen zuhogott alá minden információ, minden irodalmi – kulturális kapcsolat, háttértudnivaló – költői képek, eszközök és formák, jellemzési módok, térkép és tabló, hitvilág és szokásrendszer...

Nem vesztetted el a fonalat, méltó voltál a feladathoz, Andrissal együtt teljesedtetek ki...

Senki (de senki a világon) nem tudja úgy gombolyítani a beszélgetés fonalát, ahogy te. Egyedi példány vagy. Utánozhatatlan. Néha csak remeg a szánk széle, vagy elcsuklik a hangunk, annyira meghatóan szép az egész, 80 perc gyönyörűség...

Annak örülök, hogy Andrist is sikerült kizökkentennünk a komfortzónájából, mert leesett az álla, ahogy felcsendült a farkasok himnuszának megzenésítése.

Falus Gábor zenéje és éneke engem is valósággal megborzongatott, mikor korábban elküldte a megvalósított és testet öltött ötletet.

Ugye, milyen jól tudok titkot tartani?

F. Gábor kérte, ne áruljuk el idő előtt, mire készülünk. Természetesen tiszteletben tartottam, hiszen csak egy fél sóhaj kellett neki, és pár nap múlva küldte az első zenei variációt. Nekem az is tetszett, de tudjuk, Gábor (is) mennyire igényes: a dallam, a férfias énekhang tökély, a szöveg meg adott volt, benne a Betyárbeccsületben.

Ütött, igazi meglepke volt. Remegő szívvel vártam a hatást, milyen képet vág Andris, mikor felismeri a dalban saját versének szövegét.

Őszinte csodálkozás. Férfias magatartás, nem, nem könnybelábadt szem, csak ámulat.

A záródalnak (Arcodon és kezeden c. Andris-vers) is fel kellett csendülnie. Bár ismertük ezt a Falus-megzenésítést korábbról, Falusné Chrestels Erzsike bájos hangját ki nem hagytuk volna a műsorból.

Köszönet Kállay Gyopinak (az igaz és feltétel nélküli barátnak), Pálné Onódi Juditnak a nagyszerű szereplést, nem volt egyetlen baki sem, csak mindössze a tehetség tobzódása. Móczár Csaba egyénisége, jellegzetes karaktere, orgánuma nem pótolható, de most nem is ez volt a cél.

Kedves Gábor!

Ebben a műfajban (is) te vagy a legjobb, a legszentebb kiválasztott. Mindegy, ki fedezett fel (Böbe, hát, az ikertestvéred), arannyá válik a kezeden ez a hivatás is.

Új művészbarátságot ünnepelhetünk – öröm, boldogság ez a szervezőknek, szokatlan mélység és magasság az újaknak, határtalan eufória minden jelenlévőknek, elégedettség a klubvezetőknek.

Hogy mindenki sziporkázó és tökéletes a szereplők között?

Kinek újdonság ez?

Az újszülötteknek. Csillagos ötös mindkettőtöknek.

Üdv neked, kedves Gábor.

Megtartalak.

DLné Márta
klubvezető

U.i.

Azóta derült ki, hogy a Cserni – Móczár barátság új alapokra helyeződött, és remek kooperációval folytatódik.

Tudjátok, ennek ki örül legjobban?

Én hát!

Meg büszke is vagyok rátok. Tisztelet, szeretet, összetartás, egymás elismerése, művészbarátság – ez a mi farkasfalkánk sajátos etikája.

Új kötetével lenyűgözte közönségét

CSERNI ANDRÁS

(Megjelent az ÉrdMost 2024.május 23-i számában)

Szerző: Ádám Katalin

„Mindenből írás lesz, amivel találkozom. Sétálok hazafelé az állomásról, és a vasút mellett van egy fehér kavicsos kis rész. Ami nekem nem fehér kavics, hanem sivatag, elképzelem, hogy ott rejtőznek a nomádok, ide meg jönnek a szörnyek. Mindenből születik valami gondolatom, csak győzzem megírni” – mondta nevetve érdi könyvbemutatóján Cserni András.

Kevesen mondhatják el huszonegy éves korukra, hogy regénytrilógiát írtak, több verseskötetük jelent meg, és **elnyerték egy országos versíró pályázat különdíját** is. Az érdi fiatalember úgy vitte véghez mindezt, hogy alkotómunka közben egyetemre is jár, jogot tanul. Szabadideje egy részében pedig könyvbemutatókat tart, ahol a közönség nemcsak őt, hanem fantasy-regényeit is megismerheti. Cserni Andrásról már készült korábban interjúnk.

A minap Százhalombattán a második verseskötetét, az Élet összes arcát és a nemrég megjelent Betyárbecsületet – fantasy-trilógiájának második kötetét – mutatta be, Ilka Gábor és több IRKA-tag közreműködésével, majd az érdi könyvtárban találkozhattunk vele május 22-én délután. Az érdi volt a Betyárbecsület első önálló bemutatója, ami igen jó hangulatban telt. A szerző és a szerkesztő, Nagy Krisztina beszélgetése tele volt humorral, apró kuliisszatitkokkal, és a regényből is hallgattunk részleteket.

Emlékezetes pillanat volt, amikor Andris az általa kitalált nyelven megírt mondatait olvasta fel – amit a jelek szerint nagyon jól beszél. Érdekes volt belelátni az alkotói folyamatba, hiszen a szerző abba is beavatott minket, hogyan és miért kapott egy-egy hőse sokkal nagyobb szerepet a regényben, mint ahogy eredetileg szánta nekik. Kiderült, hogy regényeit nagyalakú, vonalas spirálfüzetekbe írja, ezeket is megmutatta közönségének.

Igazi meglepetés volt Daróci Lajosné Mártától, az IRKA vezetőjétől, hogy kigyűjtötte és felolvasta a Betyárbecsület fantáziadús káromkodásait, amelyek nem lehúzzák, hanem színesítik a regényt.

A sok nevetés mellett lírai pillanatai is voltak a könyvbemutatónak: felcsendült András egyik verse, az Arcodon és kezeden című is, amit a Falus házaspár zenésített meg, és adott elő, igaz, nem élőben, hanem felvételről.

„Bár az érdi bemutató most volt, többen már olvasták a regényt, és nagyon kedvező visszajelzéseket kaptam. Sokan mondták, milyen jó volt az a nagy csavar a regény elején, dicsérték a könyvben megjelenő erkölcsi és filozófiai vonulatot is” – mondta az ÉrdMostnak Andris, aki úgy látja: a második rész több szempontból jobban sikerült, mint az első, és nagyobb hangsúlyt kaptak bizonyos szereplők, jellemfejlődések, morális aspektusok, amelyek számra fontosak.

„Fantáziavilágot alkotni nagyobb szabadságot jelent, és megvan a lehetőség arra, hogy egy ideális világot építsek fel a maga teljességében. Az én elképzelt valóságom az ősi magyar hitvilágon és folklóron alapul. Ezeket összegyűrom, kiegészítem, és így jön létre ez az egyedi világ, Mistaria. Az első kötet kritikája korábban megjelent.

A második kötet egy hónappal az első rész eseményeinek lezárása után kezdődik, cselekménye egy hetet ölel fel. A harmadik rész közvetlenül innen folytatódik majd. Már elkészültem ezzel is, szerkesztésre vár, és ha minden jól megy, legkésőbb jövő év elején megjelenhet. A munkacíme Isten kardja” – árulta el András, aki már tervezi a következő verseskötetét, és a Sötét sorsok-trilógia spin-off jellegű folytatástörténetét is, ami Mistaria új arcát fogja bemutatni.

(Megjegyzés: A Falus házaspár megzenésítette, és nagy tetszést aratva előadta a farkasfalka himnuszát is!)

MISZTÉRIUM

Szabó Aida estje, könyvbemutatója egy valódi, kézzelfogható misztérium volt. S bár tudom, hogy ez a megfogalmazás némileg ellentmond a szó jelentésének, mégis igaz, mert Aida művészete tele van szertartásos, belső titkokkal, mégis a szemünk láttára és fülünk hallatára tárult elénk teljes plasztikus valóságában, és általa olyan időutazáson vehettünk részt, amely egy több oldalról is autentikus, őselményt adott a közönségnek – művészi cizelláltságával és az ösztönös tehetség utánozhatatlan attitűdjével.

A japán haiku és annak oldalhajításainak (vaka, tanka, haibun stb.) nagy művésze Aida. Oly bölcs és filozofikus gondolatokkal tölti meg írásait, mely csak a legnagyobbaknak sikerül e látszólag „könnyű” műfajban.

Tökéletes műfaji érzékkel és a japán „élet-halál” érzéssel teljesen azonosulva mesteri szinten írja műveit, betartva az ősi japán hagyományokat, szabályokat, megmaradva a természet közelségéhez, amit akkor is harmonikusan tár elénk, amikor cselekmény is keveredik írásaiba, nem csak leírás. Összes művén érződik a budhizmus szellemisége, nevéhez (Jampa drolma) hűen, mely szerénységet és szelídséget jelent.

Aida úgymond „hagyományos” versei szívbemarkoló, mély érzésekkel teli líra. Gazdag szókincse és lenyűgöző összetett mondatai, szófüzérei hosszan himbálódznak lelkünk ágán-bogán, még elhangzásuk után is órákon át. Valami belső béke és nyugalom sugárzik verseiből, bölcsességgel megáldva.

Hazám-gyökerem című műve egy nagy ívű és nagy jelentőségű alkotás – a magyarság történetének megéneklése.

Nem véletlen a „megéneklés” szó, mert ez a mű megzenésítésért kiált, oly ritmusos, oly dallamos és olyan autentikus.

Ezt a megéneklést Szigeti Eszter csodás hangjával hallgathattuk élőben Varga Zoltán zenéjére, akik megalkották Aida verseinek zenéjét, amely tökéletes szinkronitást mutat a szövegvilággal.

Azt hiszem, ez volt az est csúcspontja. Az acapella résznél olyan csend és lelki béke járta át a termet és a szíveket, ami borzongatóan szép volt, és kimondatlanul érezte mindenki az együvé tartozás semmihez sem hasonlítható közös élményét. A sámándob ritmusára és Eszter énekére az ősi rítusok életre keltek itt, 2024-ben, és mi átélhettük az ősmagyarok természetéhez közeli életérzését. Mini eufória lett úrrá rajtunk, miközben hallgattuk az előadást!

Ezután az élmény után a lelkünk együtt rezgett tovább a kulturális hagyomány, az autentikus ösztönösség időtlen ősi misztériumaival, mint egy csodálatosan pengő táltosdob...

Móczár Csaba
költőtárs

Petrovics Kornél

2017 óta élek Érden. Itt találunk megfelelő ingatlant és óvodát a fiunk számára. 19-ben Zádori Henriettával létrehoztuk a Szikra Tehetséggondozó Egyesületet, ahol autista gyerekek fejlesztésével foglalkoznak. 21-ben megkaptuk az Érd

Közneveléséért Díjat.

2020 után kezdtem jobban érdeklődni Érd helytörténete, történeleme iránt. Nem nagyon találtam semmit. De mivel mindenhol léteznek a hősök, csak ha nem találod, akkor mélyebbre kell ásnod, ezért így tettem, és kinyílt előttem Pandora szelencéje. Olyan ez, mint egy kis mikrokozmosz. Amit nem látunk szabad szemmel, az kitérül előttünk, ha nagyítóval nézzük a világot. Megfogott az a rejtett világ, ami sokak számára értéktelen. Sokak számára láthatatlan.

– Ki volt az a mágnás, aki felújította a Molnár utcát? Honnan szerezte a vagyont? Miért csukták le többször is?

– Érden történt az ország legtöbb halálos áldozatot követelő balesete?

– Mi történik, ha elakad egy óriás gőzhajó az érdi homokpadon?

– Kit végeztek ki utoljára az Akasztó-dombon? Mit tett?

– Hogyan árverezte el a városházát egy tanár?

– Honnan van 150 érdi népdalunk? Kodály felesége Érdet járta népdalokért?

– Mi történt a víztoronyban, ami miatt nem szabad engednünk, hogy lebontsák?

– Tényleg élt sárkány Érden? Mi köze a sárkánynak a pincesorhoz?

– Ki volt az érdi születésű világhírű operaénekesnő?

Ilyen és ehhez hasonló történetek fognak meg, és szippantanak magukba, ahogy elkezdek utánuk kutatni. Alapítója és megbízott elnöke vagyok az Érd Ófalu Értéktör Társaságnak.

Tagja vagyok az Érdikum Klubnak és az Érdkövének. Énekeltem a Bukovinai Székely Népdalkörben és a Diósdai Gellért Kórusban. És mivel szeretek írni, és szeretném minél jobban dokumentálni, és nyilvánosságra hozni kutatásaim, a fellelt történelem eme morzsáit, ezért tagja vagyok az IRKA-nak.

Szeretném ha közelebb tudnám hozni, láthatóvá tudnám tenni ezt a mikrokozmoszt a ma itt élő 75000 ember számára. Ha kicsit szűkebbre húzzuk a szemünk, akkor rájövünk, hogy nekünk is vannak hőseink, van sajátos történelmünk.

Szeretném, ha meglátnánk az értéket ott, ahol azt hisszük, nincs semmi.

Hírek

Március 22-én: A 7. Lukin Csalogánya Népdal-éneklési Fesztivál az Érdi Vigadóban.

A zsűri elnöke: Kissné Matkó Gabriella.

23-án: Ilka Gábor kiállítása Biatorbágyon (Juhász Ferenc Művelődési Központ)

Most nem csigák vezetnek a Mesterhez, így nem is utalnak a Lassan sietni ars poeticára.

Már nagyon értő szemmel tekintünk a remekművekre, hiszen az idegenvezetők világnapján (febr. 25-én) Gábor „alkotó jókedvében” bemutatta, hogyan készíti cseppenként az egyedi műalkotásokat. Különleges az is, ő mit gondol a saját szobrairól, de szívesen veszi, hogy a nézőnek mi az asszociációja.

– Több réteg van, nem egy dimenzió – mondja. – Amikor eljut a szemlélőhöz az üzenet, akkor születik meg az alkotás, hiszen nem csak magamnak készítem. A talpazattól is függ, milyen párbeszédben van a szobor vele és az alapgondolattal.

Az intézmény igazgatója, Szádváriné Kiss Mária köszönti a vendégeket, a kiállítás rendezője Vadócz Zsuzsa. Ő nyitja meg a tárlatot (a Beszámoló rovatban olvasható).

Utána köszöntöttük a születésnapos Ilka-ikreket (stílusosan Marlenkával, félméteres Milkával, ikerpólvával), verssel (Móczár Csaba), énekkel, játékkal (Kissné Matkó Gabriella)

Ocsovai Ferenc új kötete (Varsótól Madridig) a pécsi Holdkátlan Online folyóiratban benne van.

A szerző könyvbemutatója május 20-án Budapesten, IRKA-szereplések. (lásd a Tanulmány c. rovatot)

Net – Penna országos online vers- és meseíró versenyen Cettler Gertrúd emléklapot kapott. Rendszeresen publikál a Lendület c. internetes magazinban, a Nov-Art Kulturális és Művészeti Magazinban, a

Sumida folyó hídja Kulturális Magazinban, a Literatura Művészeti Magazinban, a Szövet c. irodalmi magazin pedig mostanában fedezte fel a tehetségét.

Török Nándor (online tagunk) létrehozott egy irodalmi klubot. Az elsőre elmentünk néhány IRKA-taggal. Költészet és valóság címmel előadás, kortárs és klaszikus versek felolvasása.

A Na Conxy Pan-szindróma. Azóta rendszeres látogatói vannak tőlünk.

Új irodalmi találkozást ünnepelhetünk: Szabó Aida és Tornai Xénia között. Bővül az IRKA online tagjainak listája, valamint a Vendégoldalon szereplőké.

A Verscsere c. album bemutatása a költészet napján Budapesten. Két kiemelkedően tehetséges online tagunk: Naszvadi Judith és Dylan D. Tides közös alkotása. A műsorban meglepkeként Szabó Aida, Tarnócziné Barabás Irén verseit olvasták fel az ünnepeltek. Gyál a következő állomás (itt is kedvező fogadtatást láttunk), aztán jönnek Érdre is.

A III. Országos Versíró – Versmondó verseny megrendezése Pomázon. Lásd a Beszámoló Tarolt az IRKA c. cikkét.

A költészetnap műsorunkat hagyományosan az Érdligeti Iskolában tartottuk április 11-én. (Lásd a Beszámoló rovatot)

Április 11-én a Százhalombattai Hamvas Béla Városi Könyvtár versmondó-versenyének díjkiosztó gálája: sok érdi tanuló részvételével, akik battai iskolákban járnak, és egész márciusban versmondó versenyeken vettek részt – különböző korcsoportokban, magyar és idegen nyelveken. Óriási színvonal és tökéletes szervezés. Köszönet László Anikónak.

Április 22-én Móczár Csaba meghívott vendég a Vitalitás klubban: ízelítő költői munkásságából, kötetiből. Barát Ivánnal együtt olvastak fel mérföldkövereket. A tagok arcát figyelve, értették a humort, a híres sorokat (memoritereket tudó, olvasott, művelt közönségről van szó). Kiváló hangulat, nagy nevetések. Jó szervezés, remek ötlet.

23-án W. Shakespeare 460. évfordulója (1564-1616): témák felvetése a beszélgetéshez.

Április 29-én a Napút Kiadó két IRKA-tag kötetét mutatja be: Szabó Aidáét és Tornai Xéniáét.
(L. a Beszámolót)

Május 11-én IRKA- és a Kiss Company közös szervezésű műsora a Hincz Gyula által illusztrált művekből: versek, zenék, (fátyol)tánc, óvodások.
(Lásd a Beszámolót)

A Mi lenne, ha ... c. gyáli versíró versenyen Tarnócziné Barabás Irén különdíjas lett az Időkeretek c. művével.

A májusi PA-pódiumesten az IRKA-ból Szeghy Karolina mutatkozott be. Beszélt Csukás István hatásáról (gyerekkori találkozások), a pályázatokról, a kiadói kapcsolatairól, A csodapadlás c. szindarabjának megírásáról, előadásairól. Tarnócziné A Bolygó Kórház c. meséjét, Varga Kati pedig A százlábú cipője c. versét olvasta fel.

Megjelent Cserni András Sötét sorsok c. trilógiájának 2. kötete (Betyárbecsület c.). Kötetbemutató több helyen más-más pódiumbeszélgetővel, más versesköttel, novellákkal: Szabó Aida Hamvas Béla Könyvtárban (pódiumbeszélgető: Ilka Gábor, közreműködnek: Pálné Judit, Móczár Csaba, Daróciné), Érden a Csuka Zoltán Könyvtárban, Gyálon az Arany János MűvHázban.

Havi rendszerességgel Haiku-találkozót tart a Szárnyaló Sólímok Haikucsoport (PKH): jó hangulatú műhelymunka. A kivetítéssel előadott irodalmi, történelmi, művészeti kiselőadás Szabó Aida szakmai felkészültségét, mély háttértudását dicséri.

Június 12-én Szabó Aida Misztérium c. könyvbemutatója (Galéria). IRKA-sok és Sólímok közreműködése. Szigeti Eszter és Varga Zoltán zenéje.

20-án 17 órakor (Galéria): IRKA 13. születésnap ünnepsége: díjak, kitüntetések, évértékelés.

A 95. Ünnepi Könyvhéten hét IRKA-tag dedikált a különféle kiadók pavilonjában: Baka Györgyi, Cserni András, Dylan D.Tides, Nagy-Rakita Melinda, Szabó Aida, Tornai Xénia, Török Nándor.
Gratulálunk.

A 95. Ünnepi Könyvhéten hét IRKA-tag dedikált a különféle kiadók pavilonjában: Baka Györgyi, Cserni András, Dylan D.Tides, Nagy-Rakita Melinda, Szabó Aida, Tornai Xénia, Török Nándor.
Gratulálunk.

Tartalom

Vers	2
Vendégoldal	19
Próza	23
Diákoldal	28
Kihívás/2	32
Móczár Csaba rovata	35
KÉP-VERS	37
Szárnyaló Sóllymok Haikucsoport	38
Egyre Márki!	40
Jankovits Márta rovata	42
Ábel András nyomában	44
Tanulmány	48
Mozi-ZOOM	55
Beszámoló	57
Bemutakozás: Petrovics Kornél	65
Hírek	66

Honlap: www.poly-art.hu

Facebook:

Az Érdi IRKA irodalmi-kulturális folyóirat kedvelői
Szárnialó Sóllymok Haikucsoport

Érdi IRKA irodalmi-kulturális folyóirat • Megjelenik negyedévente a Poly-Art Alapítvány támogatásával •
Felelős szerkesztő: Daróci Lajosné, tördelőszerkesztő: Daróci Attila • A szerkesztőség levélcíme: Szepes
Gyula Művelődési Központ 2030 Érd, Alsó u. 9. • E-mail: dlnemarta@gmail.com • IRKA-logó: Mezőfi
Virág • Nyomdai munkák: Progresso Print Kft. • Kiadja a Szepes Gyula Művelődési Központ • ISSN:2062-8048